

**Botanikos
sodas**

**VU BOTANIKOS SODAS KAIRĖNUOSE.
AKIMIRKŲ ISTORIJS
III DALIS: 1995-2004 METAI**

**S. ŽILINSKAITĖ
2024**

1995: VALIO! NUOTRAUKOS DAR IŠ FOTO JUOSTELIŲ, BET JAU NUŠVITUSIOS SPALVOMIS

Kovo 1 d. VU BS vyks seminaras: Nauji augalai, naujos galimybės bei senos problemos želdinime“.

Birželio 16 d. BS lanlėsi Šiaurės šalių genų banko delegacija.

BS darbuotojų išvyka į Vokietiją, Frankfurtą prie Maino 1995.10. 16-22.

1995-03-01. PIRMASIS SEMINARAS

ALIKRIS S.

GERBIAMI KOLEGOS

Vilniaus Universiteto Botanikos sodas 1995 metų kovo 1 d.10 val. rengia seminarą

„Nauji augalai, naujos galimybės, bei senos problemos želdinime“

Seminaras įvyks VU Botanikos Sode
Vilniuje, Kairėnų 43

(iš Antakalnio žiedo 18, 38, 47 autobusais iki Kairėnų stotelės)
Kviečiame želdintojus, projektuotojus, visus,
kuriuos sudomino šis renginys. Registracija 10 lt.
smulkesnė informacija tel. 747944

LAIMIS Z.

ANTARIELĖ Z.

DANUTĖ D.

VITALIJA K.

Vilniaus universiteto Botanikos sodas

Vilniaus miesto savivaldybės Gamtos
apsaugos skyrius

Vilniaus universiteto Botanikos sodas

Išleido **Ekologinio švietimo centro**
leidykla „LEVIŠIS PUS BILCIS“
1995 metai
SL 159, ISBN 9986-618-09-7
Rinko ir mokėtovo **Ekologinio švietimo centro**
Spausdino nepelno įmonė „Solidarių spaustuvė“
Redaktorius sudarytojas **E. Navys**
Tekstą paruošė **S. Žilinskaitė**
Nuotraukos **S. Žilinskaitė, J. Burneikos (2), A. Levicko (1)**
Dailininkė **D. Juchneviciūtė**

PIRMASIS LEIDINYS APIE VU BOTANIKOS SODĄ

Vilniaus universiteto Botanikos sodas

Vilniaus universiteto Botanikos sodas 1814 m.

Vilniaus universiteto Botanikos sodą 1781 m. įkūrė botanikas prof. Z.E. Žäberas (1741-1814). Šis sodas Pilies gatvės Nr.22 užėmė 300 m² plotą, kolekcijose augo per 2000 augalų rūšių. 1784 m. Gamtos mokslų katedrai pradėjo vadovauti žymus gamtininkas G.A. Forsteris (1754-1796). Jo rūpinimu botanikos sodui buvo nupirktas kitas žemės sklypas Sereikiškėse (dabar Sereikiškų parkas). Sodo perkėlimas prasidėjo tik po 12 metų, Darbama vadovavo prof. S.S. Jandzilas (1781-1847). Buvo išleistas pirmasis sėklų katalogas. Kuriamė nurodyti 1062 augalų pavadinimai. Sumanią tvarkomą sodą klestėjo ir buvo žinomas už Lietuvos ribų. 1824 m. kolekcijose jau buvo 6565 augalų rūšių. 1830 m. užstatas universitetai introduktojai augalų pradėjo rasti, botanikos sodas virto parku. Atkūrus universitetą, 1920 m. botanikos sodas buvo įsteigtas Vingio parko vakarinėje dalyje. Neris upės slėnyje. 1920-1930 m. pastatytos oranžerijos trošnių ir subtropinių augalų kolekcijoms eksponuoti. Daug žalos padarėta karo (1941-1944) laikotarpiu ir po tokiųjų metų. Dabar čia yra Augalų sistematikos ir geografinis skyrius.

1974-05-14 botanikos sodui paskirtas 150 ha sklypas Kairėnuose, vietovėje su sena dvarine ir parku. Tai jau kevirta botanikos sodo vieta. Pirmąjį modelį pasodinė 1975 m. rudens. 1979 m. miškininkai Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejuius prigai arboretume pasodino 400 ažuoliukų. Botanikos sodo projektą parengė Paminklų restauravimo projektavimo institutas (vyriausioji projekto architektė D. Juchneviciūtė). Įmisi senųjų tvėnkinių rekonstrukcijos, naujųjų tvėnkinių įrengimo, kelių tiesimo, gyventojų šėkimo, pastatų remonto ir kitokios veiklos. Plečiant ir turinant augalų kolekcijas, įrengiant laboratorijas, remontuojant pastatus ir tvarkant teritoriją daug padaryta 1991-94 m. tačiau dar nebūgali.

Šiuo metu botanikos sode Kairėnuose yra 4 skyriai ir laboratorija. Leidžiamas sėklų katalogas "Index Seminum" ir keičiamas sėklomis su 150 botanikos sodų.

Botanikos sodas yra VU Gamtos mokslų fakulteto padalinys. Pagrindinis tikslas – augalų kolekcijų kaupimas, tyrimas ir išaugojimas. Kartu tai ir studentų mokymo bazė bei Vilniaus miesto gyventojų pažintinės rekreacijos vieta.

Augalų sistematikos ir geografijos skyrius

Yra senoji botanikos sodo vietoje Vingio parke. Neris upės slėnyje. Pagrindinis skyriaus tikslas – kolekcijų, skitų studentų mokymui, kaupimas. Šiuo metu yra per 1000 taksonų augalų: iltnamyje – 400 (75 šeimų), atvirame grunte – 600 (95 šeimų). Kuriami vietinės floros rūšių, perkelti iš natūralių augimavietčių, ekopozicija, įrengiamas naujas sistematikumas, kuriame numatoma eksponuoti 500 augalų rūšių.

Acaea selkoviiana
(Berg) Bur.
(*Ferula selkoviiana*
Berg)

Bananas –
Musa Martini hort.
Dygliosias apgėles
sistatinė forma –
Picea pungens
Glaucia Koster

Gėlininkystės skyrius

Iškurtas 1992 m. Pagrindiniai tikslai: žolinių dekoratyvinių (lauko) augalų introdukcija, aklimatizacija, kolekcijų kaupimas, ekspozicijų kūrimas.

Auginami 1500 taksonų augalai, priskiriami 80-čiai šeimų ir 235 gentims. 1994 m. pradėta kaupti ir saugoti Lietuvos gėlių selekcininkų sukurtus hibridus ir veisles. Tiriamas kai kurių lauko gėlių biologinės, ekologinės ir dekoratyvinės savybės. Įrengiami sezoninio žydėjimo gėlynai (pavasari, vasarą, rudenį žydinčių augalų).

Gausiausias - rūšimis ir veislėmis - šios gentys: *Paeonia* (258), *Tulipa* (149), *Iris* (135), *Phlox* (90), *Aster* (90), *Hemerocallis* (73), *Astilbe* (70), *Dahlia* (58), *Primula* (50), *Lilium* (45), *Crocus* (20), *Hosta* (20).

Baltažiedis bijūnas

Paeonia lactiflora hort.
"Profesorius K. Grybauskas"

Žydrasis gvazdikas -

Dianthus gratianopolitanus Will.

4

Augalų genetikos skyrius

Iškurtas 1975 m., glaudžiai bendradarbiauja su Gamtos mokslų fakulteto Botanikos ir genetikos katedra. Pagrindinės darbo kryptys: augalų mutagenėzė, genėtimis nestabilumas, imunogenetika. Sukaupta 200 indukuotų mišrių mutantų kolekcija. Nuo 1990 m. renkami ir savaiminiai mutantai - margalapiai augalai. Šiuo metu kolekcija sudaro 27 rūšių (12 šeimų) sumedėję margalapiai augalai ir 55 rūšių bei formų (17 šeimų) žoliniai augalai.

Margalapė karpažolė - Euphorbia marginata Purch. .

Trispalvis šalavijas - Salvia horminum L.

APATINĖJE NUOTRAUKOSE:

Juodaugio šėivamedžio geltonlapė forma -

Sambucus nigra 'Aurea'

Juodaugio šėivamedžio margalapė forma -

Sambucus nigra 'Variegata'

Tunbergo raugerškio raudonlapė forma -

Berberis thunbergii 'Atrapurpurea'

Paprastastojo raugerškio raudonlapė forma -

Berberis vulgaris 'Atrapurpurea'

5

Dendrologijos skyrius

Iškurtas 1976 m. Tai pats didžiausias Botanikos sodo skyrius (90 ha), kurį sudaro senasis Kairėnų parkas, miško parkas ir arboretumas (60 ha). Arboretumas kuriamas geografiniu principu eksponuojant Europos, Viduržemio jūros pakrančių, Šiaurės Amerikos, Toluimų Rytų, Kinijos, Japonijos, Vidurinės Azijos, Kaukazo, Sibiro florą. Pagrindinis skyriaus tikslas - kolekcijų ekspozicijoms kaupimas, augalų introdukcija ir aklimatizacija. Skyrius 1991 m. parengė "Index Plantarum" - sumedėjusių augalų sąrašą, į kurį įtraukta ir Pomologijos skyriaus *Grossulariaceae* šeimos kolekcija, iš viso 1089 taksonai. Kolekcijos papildomos ir ekspedicijose surinkta medžiaga. Daug keliaujama po Lietuvą, Latviją, Estiją, pabuvota Lenkijos botanikos soduose, organizuotos ekspedicijos į Altajų ir Toluimus Rytus.

Skyriuje gausiausias šios kolekcijos: *Ericaceae* šeimos - 155, *Rosa* genties - 100, *Syringa* genties - 50, spygliuočių - 130, lapuočių sodinių formų - 35, lianų - 121 taksonų.

Nuo 1990 m. dalis augalų realizuojama, o 1994 m. atidaryta prekybos, pardavimui siūloma per 200 rūšių ir formų augalų.

8-ame puslapyje esančiose nuotraukose:

1	2
3	4
5	6

1. *Korolkovo egzochorda - Exochorda korolkovii* Lav. ir *Exochorda x macrantha* Schneid.;
2. *Tunbergo raugerškio 'Rose Glow' sėjūnukas - Berberis thunbergii 'Rose Glow'*;
3. *Weigela trišida* Moench;
4. *Geltonžiedis rododendras - Rhododendron luteum* Sweet;
5. *Prėkyvietė*;
6. *Keltvartis tvenkinys*.

8

9

Pomologijos skyrius

Iškurtas 1975 m. Šiame skyriuje vykdoma uoginių sodo kultūrų selekcija ir introdukcija, sukurtos 7 juodųjų serbentų ir 6 agrastų veislės. Sukaupta gausi agrastų ir serbentų rūšių kolekcija, saugomos ir įvairios veislės: juodųjų serbentų - 180, raudonųjų serbentų - 80, agrastų - 90, vynuogių - 25. Auginamos Baltijos, Vidurinės Azijos, Kaukazo, Sibiro dygliuotojo šaltalankio populiacijos. Vykdoma valgomųjų sausmedžių, svarainių, vynuogių atranka.

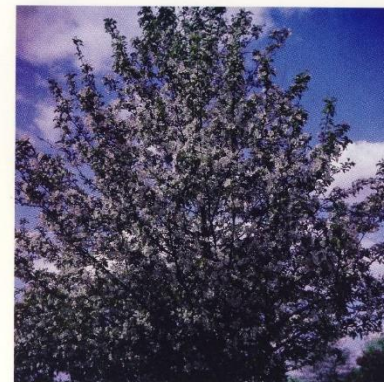
Auksuotasis serbentis - Ribes aureum Purch.

Dygliuotasis šaltalankis - Hippophae rhamnoides L.

Amūrinis raugerškis - Berberis amurensis Rupr.

6

Paprastoji obelis - Malus silvestris L. var. *domestica*

Augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorija

Iškurta 1991 m. Šioje laboratorijoje yra ir analitinė laboratorija bei izoliuotų audinių ir ląstelių kultūrų (biotechnologijos) laboratorija. Įsivaini devirusuotų meristeminių augalų auginimo ir dauginimo *in vitro* metodai ir pradėtos kurti svarbių Lietuvos sumedėjusių augalų kultūrų mikrokloninio dauginimo technologijos (*Titan* veislės šermukšnių, svarainių, juodųjų serbentų veislių *Sibiriai* ir *Drūkšiai* bei apynių). Išaugintas bulvių, apynių, svarainių kalniaus.

7

Botanical Garden of Vilnius University

The University Botanical Garden in Vilnius was founded in 1781 by Professor J. E. Gilbert (1741-1814). The Garden occupied an area of 300 sq. m. and contained about 2000 species of plants from various countries of the world. Later by the efforts of famous naturalist G.A. Forster (1754-1795) another tract of land was acquired for the Botanical Garden. For many years the Garden was supervised by Professor S.B. Jundzill (1761-1847). In 1824 the collections of the Garden contained as many as 6565 species. In 1832, when the University was closed down, the introduced plants perished and the Botanical Garden became simply into a park.

In 1920, a new Botanical Garden was started in Vingis Park located in the valley of the Neris River in the western part of Vilnius. At present, it is the home of the Division of Plant Systematics and Geography. The Botanical Garden itself was moved to a new location in the village of Kairėnai, in the north-east of Vilnius, in 1974, just before the 400th anniversary of Vilnius University. It occupies a territory of 150 hectares.

Every year the Botanical Garden puts out an annual publication, *Index Seminum*. It maintains relations with 150 botanical gardens and arboreta in the world and collects seeds for exchange. Its research is focused mainly on the accumulation, investigation and preservation of genetic resources. The Botanical Garden also serves as an academic base for students and an educational recreation spot for townspeople.

The Division of Plant Systematics and Geography has accumulated plants of more than a thousand taxa: plants of 400 taxa (75 families) are grown in the greenhouse, while plants of 600 taxa (95 families) are grown in the field. The Division is planning to develop a new Systematicum, which will contain 500 plant species.

The Division of Floriculture was founded in

1	1. Prie administracijos pastato.
2	2. Krūminis aštras 'Pink Lace' - <i>Aster dumosus</i> 'Pink Lace'.
3	3. Vienmetis (Drumandžio) šikškas - <i>Phlox drummondii</i> Hook.

10

11

DENDROLOGIJOS SKYRIUS: PIRMOJI ALYVŲ KOLEKCIJA,
RODODENDRŲ KAMPELIS, PIRMIEJI ROŽYNO AUGALAI IR
SMAGIAI NUSITEIKĘ DARBUOTOJAI.

AUGALŲ PREKYVIETĖ

POMOLOGIJOS SKYRIUS: SPANGUOLIŲ KOLEKCIJOS PRADŽIA, VYNUOGYNAS IR SVARAINYNAS.

GĖLININKYSTĖS SKYRIUS

- **N**ieko gražesnio aš nežinau, kaip rytmečio rasos pakyletas gėlės žiedas, - sako Vilniaus universiteto Botanikos sodo gėlininkystės skyriaus vadovė, gamtos

... Tūkstantis sauliu atspindini sodo tvenkinių kaskados veidrodyje. O aplink, terasoje, - žiedai, žiedai, žiedai. Tai Danutės Jadvygos Dainauskaitės valdos.

- Kai atėjau dirbti, ne apie ekspoziciją galvojau: pirmiausia rūpėjo surinkti kuo daugiau augalų, - sako mokslininkė. - Bet kai tą padarėme - jau turime 1500 veislių, rūšių ir genčių augalų - įrengėme ir ekspozicijas, kurios labiausiai vilioja lankytojų žvilgsnį.

Nuo praėjusių metų Danutė Jadvyga Dainauskaitė ir jos kolegės pradėjo kaupiti ir saugoti Lietuvos gėlių selekcininkų su-

mokslų daktarė Danutė Jadvyga Dainauskaitė. - Su gėlėmis aš nuo mažumės. Laksčiau tada po pievas ir rinkau laukų žiedus. Renku gėles ir dabar - Botanikos sodo kolekcijai.

Lietuvoje auga nesuskaičiuojama daugybė gėlių. Dar ne visos jos Danutės Jadvygos Dainauskaitės kolekcijoje. Surinkti jas Botanikos sode - didžioji mokslininkės svajonė.

Universiteto Botanikos sodo gėlininkystės skyrius įsikūręs Kairėnuose. Šiai rytinio Vilniaus pakraščio gyvenvietei, atrodo, lemta plačiau pagarsėti 150 ha užimančiu universiteto Botanikos sodu. Niekam nekyla abejonių, kad netolimoje ateityje jis taps labai gražia žmonių poilsio ir mokslinė gamtos pažinimo vieta.

Didžioji sodo puošmena - senasis Kairėnų parkas su šimtamėčių liepų alėja, retomis maumedžių salelėmis, versminguose šlaituose svyruojančiais uosis, almančiais šaltinių vandenimis.

Botanikos sodas - tikras augalų lobynas. Jame sukaupta šimtų rūšių augalų kolekcijos. Tarp jų - ir margaspalvės gėlės.

kurtus hibridus ir veisles.

- Niekada negalvojau, kad mažyteje Lietuvoje tiek daug žmonių, pašventusių gyvenimą gėlėmis ir jų selekcijai. Daugelio jų tikroji profesija - agronomas, pedagogas ar inžinierius.

Mokslininkė vardija pavadęs žmonių, kurie daug nusipelnė Lietuvos selekcijai. Pirmąją ji mini buvusią savo bendradarbę, Vytauto Didžiojo-Universiteto Botanikos sodo darbuotoją Oną Skeivienę, išvedusią plataus pripažinimo susilokusias gėlių veisles. Nuostabias lelijas ir kardelius gamtai ir žmogui padovanojo netoli Vilniaus, Avižieniuose, gyvenantis pensininkas agronomas Petras Balčikonis. Tikrus stebuklus daro Kalvarijoje įsikūręs Jonas Liupkevičius. Jo išvestos lelijų ir kardelių veislės - unikalios, nė kiek ne prastesnės už užsienioveisles.

Lietuvoje darbuojasi apie 70 gėlininkystės selekcininkų. Jie susibūrę į susivienijimą, kuris šiemet švenčia savo 15-metį.

Romualdas ČESNA (ELTA)

V. Azanovo (ELTA) nuotraukoje: Kairėnų parko kampeles.

Kairėnai

ANTANAS RIMVYDAS
ČAPLINSKAS

Tai 10 kilometrų nuo Vilniaus centro nutolusi vietovė. Kairėnų dvaras minimas nuo 1545 m., nors čia būta kur kas senesnės gyvenvietės. Tą patvirtina archeologų aptikti IV-VI a. kapai. Dvarą iki 1689 m. valdė Isakauskiai. Iš jų 1692 m. Kairėnus įsigijo Vilniaus vaivada ir Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės didysis etmonas Jonas Kazimieras Sapiega. Patys Sapiegos negyveno dvare, jis dažnai būdavo išnuomojamas arba įkeičiamas. 1696 m. J. Sapiega dvarą su popieriaus dirbtuve užstatė Kirkorams už 17 tūkst. auksinų paskolą, o XVIII a. pradžioje Kairėnai buvo užstatyti Antakalnio vienuoliams trinitoriams. Jie Kairėnus valdė 1730-1759 m. Tikriausiai tuo metu dvare buvo pastatyta medinė koplyčia.

Sapiegų galybei smunkant, dvaras 1764 m. atiteko Lopocinskams. Jų valdymo metais Kairėnų dvaras įgijo barokinių bruožų. Dalis jų statytų dvaro komplekso pastatų išliko iki šiol. Lopocinskiai perplanavo parką. Sumaniai panaudodami šaltinius ir erozines griovas, įrengė sudėtingą tvenkinių sistemą, kuri 1979 m. buvo rekonstruota ir dabar veikia.

Ypač daug prie Kairėnų suklestėjimo prisidėjo energingoji jų šeimininkė Darata Marcinkonytė-Lopocinskienė, valdžiusi dvarą 1813-1857 m. Jos rūpesčiu dvaras tapo Vilniaus visuomenės kultūros centru. Čia buvo suburtas orkestras, veikė teatras. Kairėnuose lankydavosi Tomas Zanas, Antonis Edvar-

das Odinecas, Juozapas Čiulada, kiti kultūros veikėjai.

Prie Veršupio upelio stovėjo keli malūnai, tiekę Vilniui miltus, veikė vienas seniausių Lietuvoje popieriaus fabrikas. Jo įkūrimo data nėra žinoma, bet 1728 m. dvaro inventorių sąraše pažymėta, kad jis jau seniai veikia. Šiame fabrike gaminamas puikus popierius buvo žymimas vandenženkliau - inkaru su širdimi ir raidėmis KOIRANY. Neatlaikęs konkurencijos, fabrikas 1870 m. buvo uždarytas. Vietoj popieriaus čia kurį laiką buvo gaminamos vynos.

1870 m. dvarą nupirko Juozapas Tiškevičius. Jis Kairėnus valdė neilgai, nes jau 1894 m. jie atiteko pirkliams Stolypinams, kurie taip pat neilgai jais džiaugėsi. Pirmojo pasaulinio karo metu ansamblis smarkiai nukentėjo, buvo nugriauti rūmai, ofisinis, apleistas parkas.

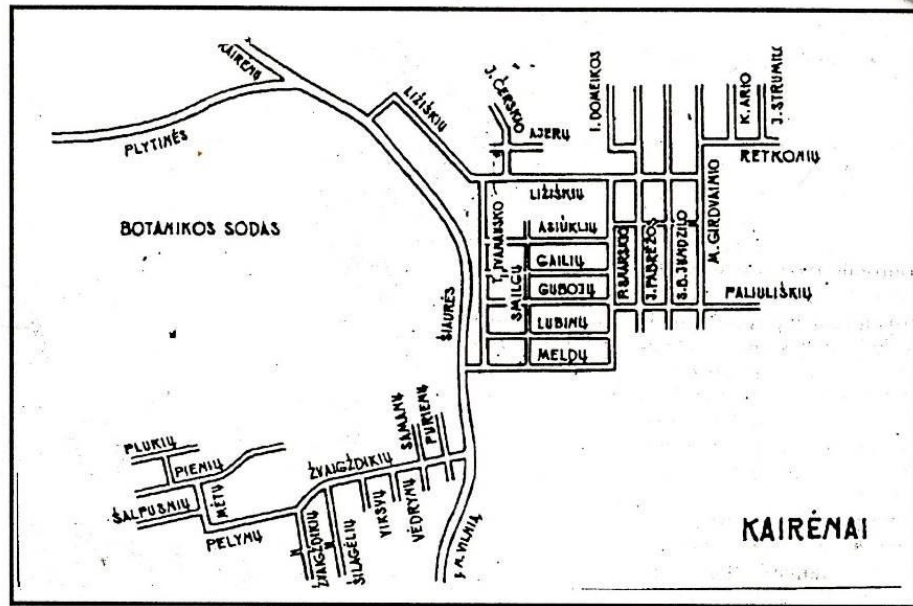
Likę pastatai 1930 m. pritaikyti psichoneurologinei ligoninei, veikusiai iki 1974 m., kada Kairėnai buvo prijungti prie Vilniaus miesto, o pastatai ir parkas perduoti Vilniaus universiteto Botanikos sodui.

1990 m. šalia buvusio dvaro (dabar Botanikos sodo) esančioje teritorijoje suprojektuotas net 30 gatvių turintis individualių gyvenamųjų namų rajonas.

Pavadinimų suteikimo komisijoje buvo nuspręsta šio naujo Kairėnų rajono gatvėms suteikti įvairių žolynų vardus ir įamžinti nors keletą įžymių Lietuvos gamtinių kūrų ir keliautojų.

Komisijos siūlymu Vilniaus miesto tarybos prezidiumas 1991 03 26 sprendimu Nr. 24 taip įvardijo Kairėnų gatves.

Gatvėms, einančioms **Liziškių**

ir **Paliuliškių** gyvenviečių link, suteikti jų pavadinimai. Dar dviem gatvėms suteikti šioje vietovėje buvusių ir XIX a. išnykusių **Retkonių** ir **Žvaigždių** kaimų vardai.

Devynių rajono gatvių varduose įamžinti nepelnytai užmiršti žmonių vardai. Vertėtų su jais supažinti.

Žymus lietuvių keliautojas ir entomologas **Konstantinas Aris** (1874-1941) gimė Palangoje, mokėsi Liepojos gimnazijoje. Studijavo Maskvoje ir Saratove. Kelionių aistros patrauktas, 1897 m. išvyko į Bucharą. 1897-1909 m. ekspedicijų metu apkeliavo Vidurinę Aziją, pabuvojo Kinijoje, Irane, Afganistane. Tyrė šių kraštų gamtą.

Kelonės metu surinko ir moksliskai susistemino apie 18 tūkst. vabzdžių, daug kitų gyvūnų. Šie puikūs rinkiniai atiteko Turkestano, Peterburgo, Maskvos universitetams. Dalį kolekcijos pavyko pargabenti į Kauną ir padovanoti Vytauto Didžiojo universitetui.

1931 m. su T. Ivanausku keliavo po Braziliją. Grįžęs išleido 2 tomų knygą "Mano ekspedicija į Vidurinę Aziją".

Ario žygiai buvo labai rizikingi, nes jis keliaudavo vienas, o tuo metu europiečiai be ginkluotos palydos keliauti chanų įtakoje buvusiose teritorijose, apimtosė karų ir neramumų, buvo nesaugu. Tad ji drąsiai galime vadinti Pamyro pionieriumi.

Greta įamžintas geologas, paleontologas ir geografas **Jonas Čerskis** (1845-1892). 1854 m. priimtas į bajorų luomą, mokėsi Vilniaus universitete ir Bajorų institute. Už dalyvavimą 1863 m. sukilime paimtas į rekrutus ir išsiųstas tarnauti į Omską. Ten pradėjo geologinius ir paleontologinius tyrimus. Gyvendamas Irkutske tyrė Baikalą, Selengos, Indigarkos ir Kolymos baseinus. Ekspedicijos metu mirė, palaidotas Kolymskojės gyvenvietėje prieš Omolono žiotis. Jo vardu pavadintas kalnagūbris

ir gyvenvietė Kolymos žemupyje.

Tai ne vienintelis lietuvis, miręs toli nuo tėvynės, svetur išgarsinęs Lietuvos vardą ir užmirštą namuose. Tarp jų ypatingą vietą užima **Ignas Domeika** (1801-1889).

Šis garsus geologas ir mineralogas Vilniaus universitetą baigė 1822 m. matematikos magistro laipsniu. Už priklausymą Filomato draugijai 1823-1824 m. buvo kalinamas. Dalyvavo 1831 m. sukilime, po to buvo priverstas emigruoti. Gyveno ir studijavo Paryžiuje. Nuvykęs į Čilę užsiėmė moksline ir pedagogine veikla. Buvo Santjago universiteto profesorius, o 1867-1883 m. - jo rektorius. Igno Domeikos vardu pavadintas kalnynas ir miestas Čilėje bei mineralas (domeikitas).

Pradžia. Tęsinys kitame "Vilniaus balso" numeryje

Vilniaus anekdotas

Miesto rajonai

Kairėnai

ANTANAS RIMVYDAS ČAPLINSKAS

Kairėnų dvaras. Eugeni jaus Danilevičiaus nuotrauka

Prasminga tai, kad vienai iš Kairėnų gatvių suteiktas reto darbštumo žmogaus, bitininko ir ichtiologo, mažai žinomo mūsų visuomenei **Mykolo Girdivainio** (1841-1925) vardas.

Jis gamtos mokslus studijavo Lenkijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Anglijoje, praėjo ichtiologijos mokslų specializaciją Liuksemburge. Dar baigdamas mokslus, 1873 m. už savo veikalą "Bitės anatomija" apdovanotas prancūzų aklimatizacijos draugijos aukso medaliu.

Vienas pirmųjų pradėjo tyrinėti Lietuvos vandenį. 1876 m.

Šiauliuose surengė pirmąją Lietuvoje faunos parodą. Vėliau dirbo įvairiose užsienio šalyse. Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse įsteigė 400 žuvivaisio ūkių. Suprojektavo Kairėnų žuvivaisio tvenkinius.

Visuomenei puikiai žinomas biologijos mokslų daktaro, akademiko **Tado Ivanausko** vardas ir jo nuopelnai.

Jis studijavo Peterburgo ir Paryžiaus universitetuose. Dalyvavo mokslinėse ekspedicijose prie Barenco krantų, Istrijos pusiasalyje, Viliandžio saloje, Brazilijoje.

1918 m. **Musteikose** (Varėnos raj.) įkūrė pirmą toje vietovėje privačią lietuvišką mokyklą. 1922 m. Kaune įkūrė Aukštuosius kursus. Kauno, vėliau Vilniaus universitetų profesorius. Vilniaus universiteto Zoologijos katedros vedėjas, vienas iš Lietuvos mokslų akademijos Biologijos instituto organizatorių, pirmasis jo direktorius.

Neliko užmiršti ir kiti žymieji gamtos mokslų vyrai. Trims gretimoms gatvėms suteikti S. B. Jundzilo, J. Pabrėžos ir P. Snarskio vardai.

Mūsų gamtininkas, filosofijos

daktaras, profesorius **Stanislovas Bonifacas Jundzilas** (1761-1847) klausė filosofijos kursą Pijorų vienuolyne Šnipiškėse, kartu lankydamas Vilniaus universiteto fizikos ir chemijos paskaitas. 1784 m. tapo kunigu. 1786-1787 m. Vilniaus universitete dar išklausė chemijos ir zoologijos kursus, be to, 1787 m. **Georgo Forsterio** privačiai skaitytą botanikos kursą.

Dėstė Pijorų mokykloje botaniką ir zoologiją, o nuo 1792 m. dėstė Vilniaus universitete. Tyrė Vilniaus, Lydos, Gardino apylinkių florą. Reorganizavo ir išplėtė Vilniaus universiteto Botanikos sodą.

1939 m. jo vardu buvo siūloma pavadinti Sodų gatvę, tačiau idėja nebuvo realizuota.

Lietuviškos botanikos terminijos pradininkas **Jurgis Pabrėža** (1771-1849) studijavo Vilniaus universitete, baigė Varnių kunigų seminariją, kunigavo Žemaitijoje. 1816 m. išstojo į Kretingos bernardinų vienuolyną, jo mokykloje dėstė lotynų kalbą ir gamtos mokslus. Rinko, aprašinėjo ir auginio naudingus augalus, ypač vaistinius. Rinko liaudiškus augalų pavadinimus, kūrė lietuvišką botanikos terminiją. Sudarė lotynų-lietuvių kalbų botanikos žodyną, augalų morfologijos lietuviškų terminų žodyną, kitus veikalus.

Botaniko, floristo, biologijos mokslų daktaro **Povilo Snarskio** (1889-1969), Vilniaus universiteto profesoriaus, knygu "Vadovas Lietuvos TSR augalams pažinti", "Lietuvos TSR ažuolynai", "Lietuvos TSR flora" autoriaus, 1965

m. Lietuvos valstybinės premijos laureato, vardu pavadinta dar viena Kairėnų gatvė.

Bernardinų kapinėse palaidotas **Juozapas Strumila** (1774-1847), senojo Vilniaus gyvenime palikęs nemažą pėdsaką. Jo vardu XIX a. pabaigoje buvo vadinama dabartinės Sodų gatvės dalis.

J. Strumila išbandė daugelį profesijų. Dirbo advokatu, vėliau Vilniaus gubernijos sekretoriumi. Už anticarinę veiklą kėlėjo Petropavlovsko tvirtovėje Peterburge. 1811 m. metęs visuomeninį darbą Šv. Stepono priemiestyje (už Rudninkų vartų) įsteigė didelį moksliskai tvarkomą sodą. Jame auginavo vaismedžius, daržoves, geles, vaistinius ir kitus retesnius augalus. Sėklomis ir sodinukais aprūpindavo ne tik Vilniaus, bet ir tolimesnių apylinkių gyventojus.

Kasmėt leisdavo spausdintą savo augalų katalogą, visuotinį sodininkystės metrašį. Parašė tritomį veikalą lenkų kalba "Šiaurės sodai", "Traktatas, arba mokslas, apie jurginus" ir kt. Aprašė apie 100 vaismedžių ir uogakrūmių veislių.

Deja, J. Strumilos augintas sodas jau senokai išnykęs. Vienintelė galimybė išsaugoti jo atminimą buvo jo vardo suteikimas Kairėnų gatvei.

Kitoms 17 gatvių suteikti šių žolynų vardai: Asiuklių, Gailių, Gubojų, Lubinų, Meldų, Mėtų, Pelynų, Pienių, Plukių, Purienų, Samanų, Smilgų, Šalpūsių, Šilagėlių, Vėdrynų, Viksvų.

Pabaiga. Pradžia vasario 24 d. "Vilniaus balso" nr.

1996: PRIVERTĖ SNIEGO, BET ATĖJO PAVASARIS...

Birželio 11 d. VU BS lankėsi Šiaurės genų banko tarybos nariai ir genų banko darbuotojai.

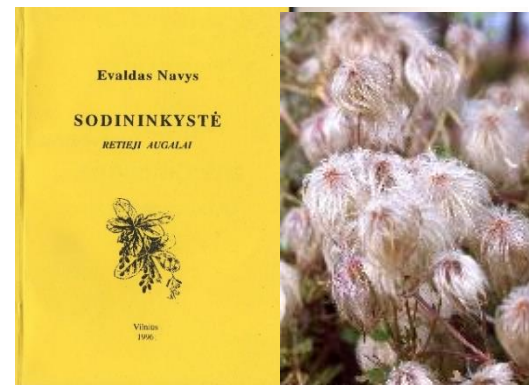
Spalio 14-20 dienomis BS Pomologai ir laboratorijos darbuotojai keliavo po Lenkiją. Aplankė Varšuvos universiteto, Varšuvos MA, Krokuvos universiteto BS, Skiernovičų sodininkystės ir gėlininkystės institutą.

NUO KRŪMŲ PRADEDAMA VADUOTI ANTRŪJŲ DVARO RŪMŲ
VIETA, O KOMPIUTERIS PAGAL INSTRUKCIJĄ TURI BŪTI
SAUGOMAS UŽ TRIJŲ DURŲ SU GROTOMIS.

DENDROLOGIJOS SKYRIUS PLĖTĖ SAVO KOLEKCIJAS, SULAUKĖ
SVEČIŲ IŠ LATVIJOS SALASPILS BOTANIKOS SODO IR GRAŽIAI
PAŽYMĖJO SAVO VEIKLOS 20-METĮ.

GĒLININKYSTĒS SKYRIUJE BAIGTAS STATYTI NAMELIS,
PRADĒTA ŠILTNAMIO STATYBA, GAUSĖJO KOLEKCIJOS.

POMOLOGIJOS SKYRIUJE DAUG NAUJIENŲ: IŠVYKA Į LENKIJĄ,
SKERNEVICĖS SODININKYSTĖS INSTITUTĄ, KOLEKCIJOS
PRISTATYTOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS ORGANIZUOTOJE
UOGŲ PARODOJE.

ŪKIO SKYRIUJE DARBAS DARBA VEJA...

Šiuose geg banko tarybos nariai ir geg banko darbuotojai
Kaunamos 1990.01.11

1. Piretelin Tomason - Islandija, švedištytas instituto direktorius
2. Elen Soren - Islandija
3. Eren Arstberg - Norvegija, Nacionalineta konsultante sociologysta ir švedištytas slauginante
4. Peter Soren - Norvegija, lokan žemio ūkio tyrimų atstia, asistans
5. Ene IMrn - Švedija, geg banko direktora
6. Olovan Ericsson - Švedija, geg banko darbuotoja
7. Saida Birna - Islandija, Schematotoir, geg banko darbuotoja
8. Ciena Holten - Danija, geg banko darbuotoja
9. Jena Vedvall - Švedija, švedištytas švedištytas projektų koordinatorius

Šis (ir šitas) nuotrauka
gautas išlaikyti ypa šis

SA+

Tai sakot, kad aš -
Botanikos sodas -
Tai sakot, kad man -
Dvidešimt antras pavasaris?

Ak, sakau jums -

Ši vieta - pravažiuojamas kiemas,

Į kurį prieš sekundę įriedėjo

Vežimas, mojuodamas įsakymu,

Leidžiančiu čia apsistoti.

Ant vežimo parašyta:

HORTUS BOTANICUS UNIVERSITATIS VILNENSIS...

Iš jo pabyra taboras,

Jie stato palapines, aiškinasi,

Dalijasi ir ginčijasi dėl teisybės,

Jie pykstasi ir taikosi,

Dainuoja, juokiasi ir verkia...

...O prieš kelias sekundes išvažiavo vežimas

(Dar ratų aidas nenutilo) su užrašu -

Pagalbinis psichoneurologinės ligoninės ūkis -

Su savo gyvenimu, savo juoku ir ašaromis...

...O prieš juos žirgais kinkyta karieta

Išvažiavo grafų Lopacinskių giminė

Su savo rafinuotomis manieromis ir mintimis,

Medžioklėmis ir priėmimais

Garbės supratimu, intrigomis ir aistromis...

...O dar prieš juos...

Ak, buvo tūkstančiai vežimų -

Jie išvažiavo palikdami pamirštus daiktus -

Žalvarines apyrankes, puodų šukes,

Apgriuvusias koplyčias ir laužų nuodėgulus...

...Tai sakot, kad aš - Botanikos sodas,

Tai sakot, kad man dvidešimt antras pavasaris?

...Laimingi, kurie supranta pravažiuojamo kiemo paslaptį...

1997: SODE LANKĖSI PROFESORIUS V.
LANDSBERGIS.

V.Landsbergis Vilniuje pasodino kukmedį

Vakar į Vilmiaus universiteto Botanikos sodą Kairėnuose atvykęs Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis su žmona Gražina pasodino čia kukmedį.

Tai bus pirmasis medis ilgaamžių augalų sode. Čia, anot Botanikos sodo direktoriaus Evaldo Navio, po daigą ar sodinuką turėtų pasodinti ir kiti Lietuvai nusipelnę žmonės.

Kukmedžiai anksčiau augo daugelyje Lietuvos vietų, tačiau šie visžaliai medžiai devyniolikto amžiaus pabaigoje išnyko. Tuomet jie buvo plačiai naudojami baldams gaminti.

Kukmedis simbolizuoja tvirtybę. Lietuvos Statute už šio medžio sunaikinimą buvo numatyta mirties bausmė.

„Lietuvos ryto“ inf.

V.Landsbergis sodina kukmedį.
G.Žilinsko (ELTA) nuotr.

Mūsų Vilniaus universiteto Botanikos sodo darbuotojai.
dėkoju jums už nuostabias akimirkas gamtyje kartu su
jumis.
Pagalba
Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis

DENDROLOGŲ DARBAI: IŠLEISTA KNYGA APIE LIANAS, BOTANIKOS ŽODYNO KOMISIJOJE TVIRTINAMI LIETUVIŠKI AUGALŲ VARDAI.

Svarstyti spygliuočių pavadinimai

Terminojos pakomisė kartu su botanikos specialistais apsarstė Vilniaus universiteto Botanikos sode auginamų pušūnų skyriaus augalų pavadinimų sąrašą, kurį sudarė Dendrologijos skyriaus specialistė V. Guseva. Posėdžiuose dalyvavo Terminologijos pakomisės nariai (A. Aukšoriūtė, S. Keinys), botanikos specialistai (Z. Gudžinskas, Ž. Lazdauskaitė, J. R. Naujalis, V. Rašomavičius) ir Botanikos sodo darbuotojos (G. Jurkevičienė, V. Guseva, S. Žilinskaite).
Nurtata rekomenduoti vartoti šiuos augalų pavadinimus:

Cephalotaxus harringtonia (Knight ex J. Forbes) K. Koch (angl. *Assam plum-yew, Harrington plum-yew, Japanese plum-yew*) – japoninis cefalotaksas.
Cephalotaxus sinensis (Rehder et E. H. Wilson) H. L. Li – kininis cefalotaksas.
Juniperus communis L. subsp. *depressa* (Pursh) Franco – paprastojo kadagio amerikinis porūšis.

Juniperus communis L. subsp. *alpina* (Suter) Čelak. – paprastojo kadagio alpinis porūšis.
Juniperus communis L. f. *oblonga* (M. Bieb.) Loudon – paprastojo kadagio kaukazinė forma.
Juniperus conferta Parl. angl. *shore juniper* – pajūrinis kadagys.
Juniperus horizontalis Moench (angl. *creeping juniper, creeping savin juniper, creeping-cedar, Waukegan juniper, pranc. savinier*) – gulsčiasis kadagys.
Juniperus horizontalis f. *alpina* – gulsčiojo kadagio alpinė forma.
Juniperus × pfitzeriana (Spath) P. A. Schmidt (angl. *Pfitzer juniper*) – tarpinis kadagys.
Juniperus pingii W. C. Cheng ex Ferre – puošniasis kadagys.
Juniperus procumbens – plėtrusis kadagys.
Juniperus pseudosabina Fisch. et C. A. Mey. (angl. *Turkestan juniper*) – pilkšvasis kadagys.
Juniperus pseudosabina var. *turkestanica* – pilkšvojo kadagio azijinis varietetas.
Juniperus rigida Siebold et Zucc. subsp. *nipponica* (Maxim.) Franco – kietaspyglis kadagio japoninis porūšis.

Juniperus sabina – kazokinis kadagys.
Juniperus chinensis L. var. *sargentii* A. Henry (angl. *Sargent juniper*) – kininio kadagio retaspyglis varietetas.

Microbiota decussata Kom. (angl. *microbiota*) – paprastoji potujė.
Thuja koraiensis Nakai – korėjinė tuja.
Thuja x plicatoides Seneta – žvilgioji tuja.
Thuja standishii (Gordon) Carrière (angl. *Japanese arborvitae*) – japoninė tuja.
Abies koreana E. H. Wilson (angl. *Korean fir*; vok. *koreanische Tanne*) – korėjinis kėnis.
Abies lasiocarpa (Hook.) Nutt. var. *arizonica* (Merr.) Lemmon (angl. *corkbark fir*) – subalpinio kėnio arizoninis varietetas.

Abies balsamea var. *phanerolepis* – balzaminio kėnio stambiažvynis varietetas.
Abies balsamea (L.) Mill. – balzaminis kėnis.
Larix czekanowskii Szafer – grakštusis maumedis.
Picea asperata var. *heterolepis* (Rehder et E. H. Wilson) Rehder – šiurkščiosios egliš jvairiažvynis varietetas.
Picea glehnii (F. Schmidt) Mast. (angl. *Sachalin spruce*; vok. *Sachalin-Fichte, Glehns-Fichte*) – sachalininė eglė.
Picea koyamae Shiras. (angl. *Koyama spruce*) – japoninė eglė.
Picea neoveitchii Mast. – uolinė eglė.
Picea wilsonii Mast. – išlakioji eglė.

Pinus armandii Franch. (angl. *Armand pine, Chinese white-pine*; pranc. *pin d'Armand*; vok. *Armands Kiefer*) – kininis pušis.
Pinus leucoderms Antoine (angl. *Bosnian pine*; vok. *Schlangenhautkiefer*) – baltažievė pušis.
Pinus mugo Turra var. *mugo* (angl. *mountain pine, Swiss mountain pine*; pranc. *pin mugho*; vok. *Bergkiefer, Krummholzkiefer*) – kalninės pušies tipinis varietetas.
Pinus mugo Turra var. *pumilio* (Haenke) Zenari (angl. *dwarf mountain pine*; pranc. *pin mugho nain*; vok. *Legföhre, Zwergkiefer*) – kalninės pušies žemasis varietetas.
Pinus nigra J. F. Arnold subsp. *nigra* (angl. *Austrian pine, black pine*; pranc. *pin noir*; vok.

Patvirtinta Botanikos žodyno komisijos posėdyje
1997 m. vasario 2 d., protokolo Nr. 1

1. *Amorpha californica* Nutt. – kaliforninė amorfa
2. *Amelanchier barrtramiana* (Tausch) Roem. – Bartramio medlieva
3. *Amelanchier cusickii* Fern. – Kusiko medlieva
4. *Amelanchier humilis* Wiegand – žemoji medlieva
5. *Amelanchier stolonifera* Wiegand – palaipinė medlieva
6. *Aronia arbutifolia* Pers. – rudavaisė aronija
7. *Aralia californica* S. Watson – kaliforninė aralija
8. *Berberis ottawensis* C. K. Schneid. – otavinis raugerškis
9. *Betula nigra* L. – juodasis beržas
10. *Calycanthus fertilis* Walt. – pilkšvalapis kalikantas
(*C. glaucus* Willd.)
11. *Calycanthus occidentalis* Hook. et Arn. – vakarinis kalikantas
12. *Celtis tenuifolia* Nutt. – siauralapis celtis
13. *Celtis pumila* Pursh – žemasis celtis
14. *Callicarpa americana* L. – amerikinė kalikarpa
15. *Cornus canadensis* L. – kanadinė sedula
16. *Cornus foemina* Mill. (*C. stricta*) – stačioji sedula
17. *Cornus macrophylla* Wall. – didžialapė sedula
18. *Cornus rugosa* Lam. – raukšlėtoji sedula
19. *Chamaecytisus lindemaniai* (V. Krecak) Klásk. – Lindemano paraipstis
20. *Chamaecytisus aggregatus* (Schur) Crer – tankiažiedis paraipstis
21. *Chamaecytisus glaber* (L. fil.) Rothm. – ilgašakis paraipstis
22. *Chamaecytisus podolicus* (Blocki) Klásk. – podolinis paraipstis
23. *Cytisus x praecox* Bean – ankstyvasis raipstas
24. *Cytisus ciliatus* Wahlend. – plaukuotasis raipstas
25. *Cytisus purpureus* Scop. – purpurinis raipstas
26. *Cytisus ruthenicus* Fisch. – rusinis raipstas
27. *Deutzia grandiflora* Bunge – didžiažiedė deucija
28. *Deutzia x magnifica* Rehder – puikioji deucija
29. *Exochorda x macrantha* (Lemoine) Schneid. – didžiažiedė egzochorda
30. *Exochorda serratifolia* S. Moore – trumpakotė egzochorda
31. *Exochorda tianschanica* – tianshaninė egzochorda
32. *Genista florida* – puošnūsis prožirnis
33. *Helianthemum x hybridum* 'Amy Ivoryng' – hibridinis saulenis
34. *Helianthemum cinereum* (F. Cavara) C. H. Person. – pilkasis saulenis
35. *Helianthemum canadense* (L.) Michx. – kanadinis saulenis
36. *Helianthemum pilosum* (L.) Pers. – plaukuotasis saulenis
37. *Helianthemum roseum* Mill. – rausvasis saulenis
38. *Helianthemum apeninum* (L.) Mill. var. *roseum* Gross. – apeninio saulenio rausvasis varietetas
39. *Helianthemum ovatum* (Viv.) Dum – apskritalapis saulenis
40. *Helianthemum polifolium* – daugialapis saulenis
41. *Lonicera ledebourii* Eschsch. – Ledeburo sausmedis
42. *Lonicera x purpusii* (Rehder), (*L. fragrantissima* x *L. standishii*) – gležnasis sausmedis
43. *Incarvillea mairei* (Lev.) Grierson var. *grandiflora* (Bur. et Franch.) Grierson – Mairo inkarvilėjos stambiažiedis varietetas
44. *Incarvillea arguta* (Royle) Royle – ryškioji inkarvilėja
45. *Incarvillea bonvalotii* Bureau et Franch. – Bonvaločio inkarvilėja

ROŽYNAS

Parko rožių ekspozicija pradėta kurti 1996 metais. Projektą 1996 – 1998 metais parėmė JAV gamtosauginė organizacija “ECOLOGIA” (2000 USD) ir visuomeninis klubas “Žydinčioji oazė”; 1996 – 2003 Vilniaus miesto savivaldybė (19000 Lt).

Kolekcijoje auga 116 veislių rožės, gautos iš Lenkijos, Latvijos, Suomijos, Lietuvos.

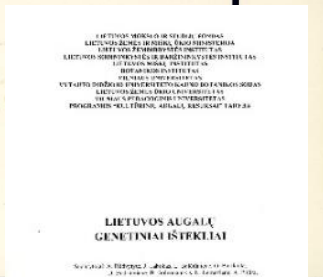

LIETUVOS AUGALŲ GENETINIŲ IŠTEKLIŲ PROGRAMOS DALYVIAI IŠLEIDO KATALOGĄ, KURIAME SODO DARBUOTOJAI APRAŠĖ SAVO KOLEKCIJAS.

CATALOGUE OF LITHUANIAN PLANT GENETIC RESOURCES

Nuo 1994 m. Botanikos sodo darbuotojai kartu su kitomis Lietuvos mokslo įstaigomis įsijungė į Lietuvos augalų genetinių išteklių mokslinių tyrimų programą ir dalyvauja temose, skirtose dekoratyvinių, netradicinių vaisinių ir varpinių kultūrų genetiniams ištekliams tirti. Pirmųjų kelerių metų kolekcijų įvertinimo rezultatai buvo apibendrinti leidinyje „*Catalogue of Lithuanian plant genetic resources*“ (1997), kurį ruošė visos projekte dalyvaujančios mokslo įstaigos. Pagal sutartį su Tarptautiniu augalų genetinių išteklių institutu (IPGRI, Italija) nuo 2002 m. Botanikos sode veikia Europos ministro įsakymu Botanikos sodo darbuotojai yra dekoratyvinių augalų genetinių tyrimų Lietuvoje koordinatoriai.

NON-TRADITIONAL HORTICULTURAL PLANTS
RIBES L. ACCESSIONS OF LITHUANIAN ORIGIN

NO. ORG. CODE	ACCESSION NUMBER	ACCESSION NAME	DATE	NO. OF PLANTS	NO. OF SEEDS	NO. OF CUTTINGS	NO. OF TISSUE CULTURE
1	LTU004	POM200 Nr.194	4	5	3	7	0
2	LTU004	POM200 Nr.194	4	5	5	1	2
3	LTU004	POM210 Nr.46	4	5	5	4	7
4	LTU004	POM210 Nr.46	4	5	5	4	7
5	LTU004	POM214 Nr.48	4	3	7	2	0
6	LTU004	POM214 Nr.48	4	5	5	4	7
7	LTU004	POM217 Nr.66	4	5	5	4	7
8	LTU004	POM217 Nr.66	4	5	5	4	7
9	LTU004	POM218 Nr.71	4	5	5	4	7
10	LTU004	POM218 Nr.71	4	5	5	4	7
11	LTU004	POM220 Nr.72	4	5	5	4	7
12	LTU004	POM220 Nr.72	4	5	5	4	7
13	LTU004	POM228 Nr.51	4	3	7	1	0
14	LTU004	POM228 Nr.51	4	5	5	4	7
15	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
16	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
17	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
18	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
19	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
20	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
21	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
22	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
23	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
24	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
25	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
26	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
27	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
28	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
29	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
30	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
31	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
32	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
33	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
34	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
35	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
36	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
37	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
38	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
39	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
40	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
41	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
42	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
43	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
44	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
45	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
46	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
47	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
48	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
49	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7
50	LTU004	POM230 Nr.44	4	5	5	4	7

RIBES NIGRUM L. ACCESSIONS OF LITHUANIAN ORIGIN

NUMB. INST. CODE	ACCESSION NUMBER	ACC. NAME	SAMP. SIZE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
1	LTU004	POM00101	Aivariai	5	5	5	5	7	7	7	1	3				6431	6611	3	3	4	5	1	2	1	0
2	LTU004	POM00104	Audriai	5	5	5	5	5	5	5	1	3				6403	6538	4	5	4	3	1	3	2	1
3	LTU004	POM00012	Darliai	5	5	5	5	5	5	5	1	3				6415	6514	5	5	3	3	1	3	2	0
4	LTU004	POM1212	Dainiai	5	5	5	5	5	5	7	1	2				6411	6516	4	4	5	4	0	2	1	0
5	LTU004	POM1200	Dulšiai	5	5	5	5	5	5	7	1	2				6411	6516	4	4	5	4	0	2	1	0
6	LTU004	POM1206	Dubingiai	7	5	5	5	5	5	5	1	2				6418	6512	3	5	4	4	0	2	5	1
7	LTU004	POM1228	Lakajai	5	7	5	5	5	5	7	3	1	2			6404	6511	3	4	4	4	0	2	5	1
8	LTU004	POM00125	Sakalai	5	5	5	5	5	5	5	1	3				6411	6511	3	5	4	5	4	1	3	1
9	LTU004	POM1221	Sariai	5	5	5	5	5	5	9	1	3				6418	6511	3	4	4	4	0	1	5	1
10	LTU004	POM1210	Sėnėnai	5	5	5	5	5	5	5	1	2				6414	6516	3	3	4	4	1	3	1	0
11	LTU004	POM00107	Sėnėnai	5	5	5	5	5	7	5	1	2				6402	6510	2	5	7	4	1	3	1	5
12	LTU004	POM	Vėgriai	5	5	5	5	5	5	4	1	3				6401	6511	4	4	4	4	0	2	0	5
13	LTU004	POM00305	Želėdžiai	5	5	5	5	5	5	4	1	3													
14	LTU002	RN 1106	Derliai	5	5	5	5	7	9	7	2	3	3												
15	LTU002	RN 1192	Sėnėnai	5	7	5	5	5	5	5	1	2	3	2											
16	LTU002	RN 1227	Sasaliai	5	7	5	5	5	5	5	1	2	5	5											
17	LTU002	RN 1374	Kastyčiai	5	7	5	3	3	3	3	1	2	1	4											
18	LTU002	RN 1484	Vakaliai	5	5	5	5	5	5	3	1	3	9	4											
19	LTU002	RN 1485	Aliniai	5	5	5	5	5	5	5	1	5	5	4											
20	LTU002	RN 1486	Vėgriai	5	5	5	5	5	5	5	1	3	5	4											
21	LTU002	RN 1487	Joniniai	5	7	5	5	7	5	7	1	3	3	5											
22	LTU002	RN 1488	Piliniai	5	5	5	5	7	5	7	1	3	5	2											
23	LTU002	RN 1489	Tainiai	5	7	5	5	5	5	7	1	3	5	5											
24	LTU002	RN 1490	Čagutai	5	5	5	5	7	5	5	1	3	5	4											
25	LTU002	RN 1491	Kriuliai	5	5	5	5	7	7	5	1	2	5	4											
26	LTU002	RN 1492	Kapučiniai	5	7	5	5	5	5	7	1	3	3	4											

GĖLĖS SOSTINĖS CENTRE RUGSĖJO PIRMOSIOS PROGA

Rasa PAKALKIENĖ

Rugpjūčio 30 dieną, šeštadienį, aikštė prie paminklo B.Dauguviečiui priešais Arkikatedrą baziliką, kurioje mėgsta laiką leisti Vilniaus girtuokliai, Vilniaus universiteto botanikos sodo darbuotojų dėka pasipuošė gėlėmis.

Botanikos sodo Gėlininkystės skyriaus vedėja, gamtos mokslų daktarė Danutė Dainauskaitė kartu su kolegėmis mokslininkėmis gamtininkėmis, gavusios, nors ir nelengvai, iš Vilniaus miesto savivaldybės leidimą surengti šią parodą, pavadintą "Rugsėji pasitinkame su gė-

lėmis", ruošėsi nuo septynių valandų ryto - pačios aikštę tvarkė, šlavė. Vidurdienį į gėlių šventę, skirtą mokslo metų pradžiai, atvyko Elena Kubilienė, agentūros "Visos Lietuvos vaikai" darbuotoja, su savo jaunaisiais globotiniais, kurių iš viso, kaip pati pasakojo, turi trisdešimt penkis - dvidešimt keturi vaikai gyvena Vilniuje, Valakampuose, ir vienuolika - Tolėjuose, Molėtų rajone. Universiteto botanikos sodas E.Kubilienės globotiniams ir jų likimo draugams, vaikams, kurių dėl įvairių priežasčių neaugina jų tėvai, jau penkti metai mokslo metų pradžios proga

dovanoja gėles.

D.Dainauskaitė, papasakojusi apie gėlių veisles (Lietuvoje išvestų yra 700) bei jų auginimą Botanikos sode, paaiškino, kad akcijos "Rugsėji pasitinkame su gėlėmis" tikslas yra ne tik dovanoti gėles mokslo metų pradžios proga vaikams, ypač likimo nuskriaustiems, bet ir papuošus aikštę sostinės centre žiedais tokiu būdu išprašyti iš jos nuolatinius jos lankytojus, girtoklius, darančius gėdą Lietuvos sostinei.

Tokias gėlių šventes Vilniaus universiteto botanikos sodo darbuotojos ketina rengti kasmet.

1998: VU BOTANIKOS SODO VARTAI
VISUOMENEI ATVERIAMSI PLAČIAU.

Botanikos sodo DK talkos metu kalninėmis pušaitėmis apšodino šlaitą prie rūšio.

**VILNIAUS UNIVERSITETO BOTANIKOS
SODAS**

Kairėnų 43
LT – 2036 Vilnius
LIETUVA
Tel. (8 – 22) 74-79-33

98.01.26

Didžiosios Britanijos ambasada Vilniaus universiteto Botanikos sodai dovanoja Oxfordo universiteto leidinį "Index Kewensis". Šis leidinys jau daugiau kaip 100 metų yra solidžiausias anktėviniųjų augalų vardų sąrašas pasaulyje. Kas keleri metai jis patalioamas ir papildomas naujais duomenimis atsišveigint j tarptautinių botanikų kongresų nutarimus, rekomendacijas bei augalų nomenklatūros pasikeitimus. Todėl jis pasaulio mokslininkų botanikų peilytai pripažįtamas pačiu patikimiausiu, etaloniniu augalų nomenklatūros leidiniu. Paskutiniu metu beveik kiekvienu pasaulyje pasirodanti mokslinė knyga apie aukštesniuosius augalus remiasi šiuo leidiniu. Paskutinis "Index Kewensis" leidinys išleistas ir kompiuteriniuose kompaktiniuose diskuose, kurie dar labiau palengvina darbą su šiuo sąrašu. Deja, iki šiol Lietuvos botanikai šiuo leidiniu galėjo pasinaudoti tik užsienyje. Ši Didžiosios Britanijos ambasados dovana Vilniaus universiteto Botanikos sodai, kartu yra didžiulė dovana visiems Lietuvos botanikams.

98. 2. 4. Mival

Dovana

Vilniaus universiteto rektorius prof. Rolandas Pavilionis dovana įvertino kaip didelį indėlį į Universiteto intelektualinį lobyną. "Index Kewensis" - vienas brangiausių pasaulio leidinių (999 svarų sterlingų): diskutėse sukaupta susisteminta informacija apie 1 mln. augalų. Tai vienas svarbiausių augalų archyvų, kuriame sutelktos fundamentinės žinios. Jomis naudodamiesi Lietuvos dendrologai, apskritai botanikai, galės veikti pagal šiuolaikinius reikalavimus, kaupti vertingas augalų kolekcijas.

Ypač džiugina tai, kad dovana gauta būtent iš Didžiosios Britanijos - aukštos kultūros ir gilių tradicijų šalies. Ši valstybė - augalų kolekcijų kaupimo, botanikos sodų kūrimo ir parkų meno pradininkė. Pirmais botanikos sodas Didžiojoje Britanijoje įkurtas 1751 m. ir turėjo įtakos daugelio kitų šalių botanikos sodų įkūrimui bei raidai, Europos floros kompleksavimui. Taip pat turėjo įtakos ir Vilniaus universiteto Botanikos sodui, kuris buvo įkurtas lygiai po 30 metų - 1781-aisiais.

Augalai auga tyliai

Vilniaus universiteto Botanikos sodo darbuotojai be ypatingo triukšmo dirba savo kasdieninį darbą, gal nelabai ir moka garsintis - augalai juk taip pat auga tyliai ir ne iš aplinkui sukkelto triukšmo. Nepavydėtinomis sąlygomis tie žmonės stengiasi išsaugoti visa tai, kuo garsus buvo šis vienas pirmųjų Rytų Europoje botanikos sodų, kurio kūrėjas - prancūzas Ž. E. Žilberu, vokiečių G. Forsteriu, lietuviu S. B. Jundzilu - teisėtai didžiuojamės. Ne vien praeityje šio Botanikos sodo šlovė. Tai, kad jis palaiko ryšį ir bendradarbiauja su 400 pasaulio botanikos sodų (iš jų su 14 Didžiosios Britanijos analogiškų institucijų), jau savaime rodo, kad Vilniuje dirbami darbai verti pagarbos ir sulaukia pripažinimo.

Senasis universiteto Botanikos sodas kilnotas iš vietos į vietą, o prieš ketvirtą amžius jam skirta nauja vieta - Kairėnuose, seno parko ir kadaise ten stovėjusių rūmų teritorija. Pusė ploto buvo skirta dendroforos skyrui. Reikėjo rinktis darbų temas, specializuotis. Kas Lietuvoje jau buvo daroma? Miškų institute dirbta prie sumedėjusių augalų (medžių), iš kurių dauguma - žuolai, uosiai, liepos ir kt. - taip pat naudoti apželdinimui. Vadinasi, ši niša buvo jau užimta. Vieniškai peržvelgę gilias tradicijas turinčio Kauno botanikos sodo atliekamam tyrimui - kad tų darbų taip pat nekarotų.

Tuo metu Lietuvoje virė karštos diskusijos dėl vertikalaus apželdinimo. Anot žinovų, ši sritis ir šiuo metu ne geriausiai tvarkoma (išskyrus nebeat Akmiščius, bet ir ten priekabėsė akis rasti trūkumų). Žodžiu, iš laisvų nišų prieinamiausios tyrinėti ir kultivuoti atrodė lianos, alyvos bei rožės.

AL

Prąjus dvimėsi dešimtmečiams galime pasakyti, kad labiausiai pasiteisino su lianos dirbamas darbas. Ir tai Gintarėlės Jurkevičienės dėka. 1971 m. iš Zematijos atvykęs į Vilniaus universitetą studijuoti biologijos, tapo prof. Marijos Natkevičaitės-Ilvanaušienės mokinė. Profesorė ne kartą ragino imtis mokslinio darbo, rašyti disertaciją. Tačiau G. Jurkevičienė buvo pasižvelčiusi dendrologo darbu Universiteto Botanikos sode. Tyrinėjo lianinius augalus. Tai ne vietinė flora. Vidutinio klimato juostoje auga apie 200 lianų rūšių, o tropikuose - iki 1000. Lietuvoje vienintelė tikra liana yra apynas, lianos pavidalo taip pat išauga gebenė lipikė, kur-ne-kur dar ir miškuose gyvint. Botanikai tikriausiai primintų ir da...okį augalą, bet augdami prie arealo ribos jie dažnai iššala ir natūraliose bendrijose augdami saugu, kaip lianinių augalų savybių, neišreiškia. Tiesa, nereikėtų pamiršti ir žolinių lianų, kurių botanikė dr. Jūratė Tuuskaitė minėjo Lietuvoje augant tris, o gamtos mokslų fakulteto dekanas tvirtino jų augant "pakankamai daug". Matyt, botanikams dar yra kur reikštis, kol bus prieita vieningos nuomonės.

Iniciatyva

Prof. habil. dr. Jonas Remigijus Naujalis prisiminė tą šaltą žiemą, kai vos tapęs Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto dekanu turėjo priimti Botanikos sodo delegaciją. Sodo darbuotojams tada viskas atrodė blogai atgimstančioje valstybėje: atlyginimai maži, perspektyvų jokių... Dekano padėtis buvo nepavydėtina: nei atlyginimų padidinti, nei traktoriaus nupirkti jis negalėjo, net degalų išgityti nebuvo už ką. Dekano žodžiai nenudžiugino delegacijos narių. Jis tuomet pasakė, kad Botanikos sodo darbuotojai stokoja vieno dalyko - iniciatyvos, be kurios ir Universiteto Botanikos sodas negalės būti tuo, kuo gali ir turi būti.

Nežinia, kiek čia padėjo dekanas žodžiai, bet šiuo metu jis tvirtina matęs visai kitas tų pačių darbuotojų nuotakas - iniciatyvos esą nepalyginamai daugiau. Kai 20 metų Botanikos sode plūstanti Gintarėlė Jurkevičienė, nors ir neturėdama mokslinio laipsnio, ryžtasi apibendrinti savo ilgų darbo metų kauptus duomenis, parašo knyga - argi tai ne akivaizdus iniciatyvos pavyzdys?

Dekanas pateikė ir daugiau tokių džiugių pavyzdžių. Tam tikrą savo nepilnavertiškumo kompleksą mūsų žmonės tegu ir pamažu, bet įveikia. Atrodytų, Vakarų šalių universitetų botanikos sodai labai turtinai, kolekcijos gerai prižiūrimos, tad ar norės čia su tokiais neturtingus priimti? Mes galime su užsienio botanikos sodais lygintis tik amžiumi ir kolekcijų gausa, bet ne jų sutvarkymu. Žodžiu, tam tikrą nepasitikimą savo jėgomis mūsų žmonės jautė. Būdami savo srities specialistai ir patriotai jie

gerai žinojo, kaip reikėtų kolekcijas tvarkyti ir dirbti, bet stigo sąlygų.

Geru žodžiu reikėtų paminėti ir Universiteto vadovus, kurie pasistengė, kad Vakarų universitetų botanikos sodus išvytų ne vienas kitas, bet kuo daugiau mūsų žmonių. Rankomis ir kojomis remdamiesi į "Latvijos" šonus ir lubas Vilniaus universiteto Botanikos sodo darbuotojai pasiekė Frankfurt universiteto botanikos sodą. Buvo priimti kaip laukiamieji kolegos: mūsikiškos parodytos kolekcijos, augalai, pademonstruotos technologijos.

Ir sodininkui, ir studentui

Knygoje "Lianos" Gintarėlė Jurkevičienė, remdamasi savo 20 metų darbo patirtimi, aprašo 154 pavadinimų lianas. Išslyrus vieną, visos - svetimžemės, pačios autorės sukauptos daugiau kaip prieš du dešimtmečius iš Šiaurės Amerikos, Centrinės Azijos. Pasak Universiteto Botanikos sodo direktoriaus doc. Emano Navio, mokslinė darbo vertė tuo didesnė, kad daugumą tų augalų Lietuvoje nekultivuoti, o visos šalies

las, sodinti augalus, parinkti jiems atramas ir kaip prižiūrėti. Galima tik pritarioti knygos recenzentei dr. Jūratei Tupčiauskaitė, kuri pastebėjo, kad knyga "Lianos" - tai žinios biologui ir duona apželdintojui. Jeigu krašto horizontalų apželdinimą pradėsim drašiau turtinti, įvedant ir vertikalaus apželdinimo elementus, tai mūsų šalelės vaizdas turėtų keistis tik į gera.

- Savo lianų kolekcija galime didžiuotis, - tvirtina G. Jurkevičienė, su kolegomis apsilankiusi Lenkijos, Čekijos, Vokietijos botanikos soduose ir vartydama iš viso pasaulio gaunamus katalogus. Su savo pagalbininkais ji stengiasi, kad iš kitų kraštų atveiliavę augalai Lietuvoje pasijustų kaip savo tolimoje tėvynėje - vešėtų, žydėtų.

Knyga rašiusi ilgai - septyniams žiemams. Ne kartą pradėjusi ir baigusi, paskui vėl iš naujo tęsusi darbą. Rašė, prieš akis matydama mokomosios literatūros ieškančius studentus, garbius sodininkus ir naujakičius, svarstančius, kaip čia apželdinus savo sodą. Knyga turėtų praversti landsafto architektui ir želdintojui, galinčiam patarčių, kaip lianiniais augalais papuošti namo

Vilniaus universiteto Botanikos sodo darbuotoja Gintarėlė Jurkevičienė, dvidešimties metų darbą įprasminusi knygoje "Lianos", sveikina Lietuvos gamtos draugijos atsakingą sekretorių doc. Vytautą Paškauską.

mastu eksperimentuoti būtų per didelė prabanga. Augalai tyrinėti daugiau kaip 20 metų, per tą laiką būta ekstremalių žiemų ir vasarų. Knygoje toji patirtis ir pateikta. Pateikti išsamūs botaniniai aprašymai ir patarimai, kaip auginti kolekcijoje.

Darbas turi ir praktinę vertę, nes tie augalai ne tik aprašyti, bet ir platinami Lietuvoje. Introduktojus augalus stengiamasi pritaikyti apželdinimo tikslams, tad knygoje ir sodininkui mėgėjui galima rasti naudingų praktinių patarimų, kaip daiginti sėk-

siens, tvorą ar kiemą. Veikiausiai patiks ir floristams, kurie savo kūriniais pritaiko gamtines priemones.

Pirminiai leidyklos plane buvo numatyta išspausdinti tik 150 knygos egzempliorių. Pavykus rasti rėmėjų (jais tapo Miškų ir žemės ūkio ministerijos Miškų ūkio departamentas) knygos tiražą pasisekė padidinti iki 1 tūkst. egzempliorių.

Gediminas Zemlickas
Autoriaus nuotraukos

Didžiosios Britanijos ambasadorius Thomas Macan (antras iš kairės) dovanoja Oksfordo universiteto leidinį "Index Kewensis". Iš kairės - VU rektorius prof. Rolandas Pavilionis, prorektorius prof. Benediktas Juodka, ir Milda Lėvickaitė. Rabinė ir Gamtos mokslų fakulteto dekanas prof. Jonas Remigijus Naujalis.

Zinios - biologui, apželdintojui - duona

Vasario pradžioje po senojo Vilniaus universiteto skliautais gražiai šventę pažymėjo Universiteto Botanikos sodo ir Gamtos fakulteto darbuotojai, o kartu ir visi tie, kurie neabejingi mus supančiai aplinkai.

Renginyje pristatyta Botanikos sodo darbuotojos Gintarėlės JURKEVIČIENĖS knyga "Lianos", o šventėje dalyvavęs Didžiosios Britanijos ambasadorius Thomas MACAN Universiteto Botanikos sodui padovanojo Oksfordo universiteto leidinį "Index Kewensis".

Aprašai skaitykite 2 p.

Klubo iniciatyva VU Botanikos sode ne kartą lankėsi Didžiosios Britanijos ambasadorius Thomas Macan ir konsulas Stephen Tarry. Sodais ir parkais garsėjančios šalies atstovai susižavėję vaikščiojo po angliško (arba peizažinio) stiliaus Kairėnų parką ir vasarą, ir žiemą.

Botanikos sodo atidarymo lankymui problemas mėginama spręsti sutelktomis jėgomis. 1998 m. kovo 25 d. Botanikos sode tarėsi Vilniaus Universiteto, Vilniaus miesto tarybos ir savivaldybės, Vilniaus apskrities, Švietimo ir mokslo, Kultūros, Aplinkos apsaugos, Žemės ir miškų ūkio ministerijų, Mokslo tarybos, Nekilnojamų kultūros vertybių departamento ir VU Botanikos sodo draugų klubo atstovai.

Gamtos draugų klubo tikslas – atverti Universiteto botanikos sodo vartus

Ligita VALONYTĖ

Klube – kaimynės

„Mes ne biologės, o kaimynės“, – viena į kitą susižvalgiusios nusišyp-

sojo neseniai sostinėje įkurto Vilniaus universiteto Botanikos sodo draugų klubo narės Loreta Musanja ir Rūta Čepienė.

Mintis steigti draugų klubą pir-

miau kilo Loretai. Pastaruoju metu dirbusi vertėja L.Musanja metus stažavosi Anglijoje, kur, be kalbos žinių, tobulinimosi, itin susidomėjo šios šalies botanikos sodais ir parkais.

„Kad Vilniuje taip pat yra botanikos sodas, kažkur Vingio parke, girdėjau tik iš nuogirdų“, – pasakojo L.Musanja, prieš metus artimiaus pradėjusi bendradarbiauti su Vilniaus universiteto botanikais.

Sostinės centre (Vingio parke) bei priemiestyje (Kairėnuose) esantis Vilniaus universiteto botanikos sodas, skirtingai negu kitose pasaulio šalyse, uždaras lankytojams.

„Todėl nenuostabu, jog daugelis vilniečių jo visai net ir nežino“, – kalbėjo R.Čepienė.

Vilnietės L.Musanja ir R.Čepienė, pagal profesijas vertėja ir defektologė, tvirtino, jog Draugų klubo veiklos tikslas – padaryti prieinamą Botanikos sodą visiems miestelėnams.

Tarp 16 Draugų klubo narių steigėjų – Vilniaus miesto gydytojai, menininkai, savivaldybės Turizmo skyriaus darbuotojai bei Seimo narys Saulius Pečeliūnas.

„Sostinės gyventojai, žymūs žmonės vien savo apsilankymu gali paremti tą idėją“, – sakė L.Musanja.

Rėmėsi anglų patirtimi

L.Musanja tvirtino ilgai negalvojusi rinkdama klubui pavadinimą, neieškojo pretenzingo.

„Draugų klubai botanikos soduose ar muziejuose labai populiarūs Anglijoje, – sakė L.Musanja, – visame pasaulyje kultūros organizacijų veiklą propaguoja ir remia tam prijauciantys“.

Pasak L.Musanjos, vienintelė sąlyga įstoti į Draugų klubą – ką nors gera padaryti botanikos sodui.

Klubo steigėjos planuoja bendradarbiauti su M.K.Čiurlionio menų gimnazijos moksleiviais, ketina botanikos sode organizuoti kūrybines

Vilniaus universiteto Botanikos sodo draugų klubo steigėjos vilnietės kaimynės Loreta Musanja (kairėje) ir Rūta Čepienė.

„Savaigalius botanikos sode“ (taip būsimus kultūrinius renginius pavadino L.Musanja) klubo entuziastės pradės pražydydus didžiulėms jurgingū ir bijūnų kolekcijoms.

Kol botanikos sodas pražys, klubo veiklos planuose numatyti susitikimai su šio sodo istorijos tyrinėtojais, botanikais. „Tiesiog savišvietai“, – apibendrino L.Musanja.

Draugų klubo steigėjos džiaugėsi botanikos sode neseniai apsilankius Didžiosios Britanijos ambasadoriaus Lietuvoje pavaduotojui Stephenui Tarry. „Svečias Kairėnuose buvo nustebęs atpažinęs čia angliškojo parko struktūrą – 120 metų senumo liepos susodintos lizdiniu būdu – po tris į vieną duobę“, – apie liepų alėją, į kurią botanikos sodo darbuotojai pirmiausia veda svečius, kalbėjo R.Čepienė.

Žinos, už ką aukoja

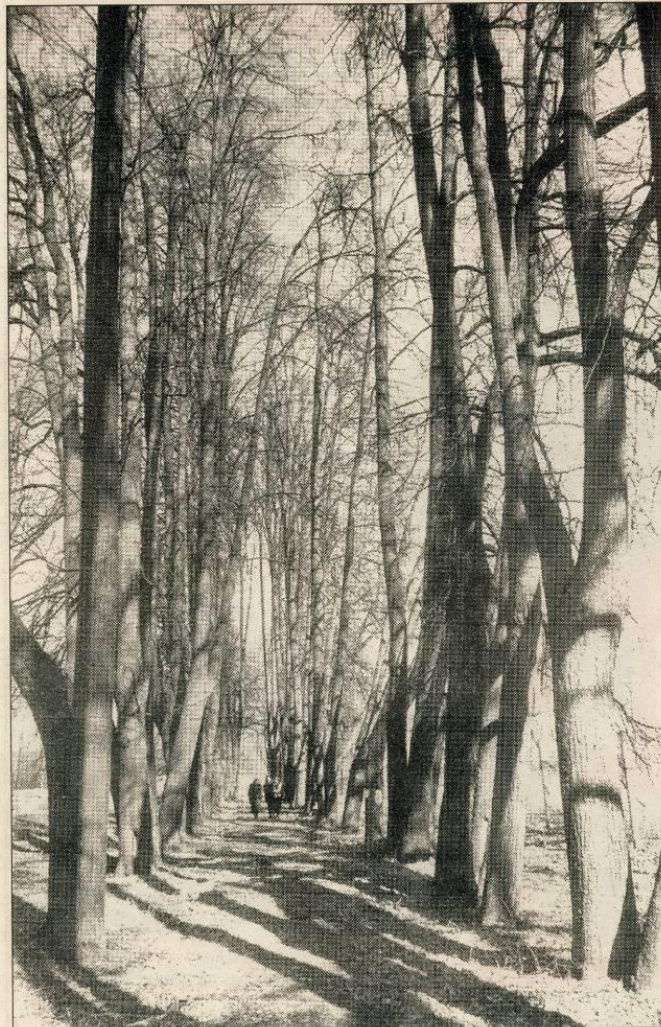
„Pamačiau, jog čia viskas apleis-

sode“, – toks buvo pirmasis Draugų klubo steigėjos L.Musanjos išpūdis apsilankius Vilniaus universiteto botanikos sode.

Pirmiausia naujo klubo įstatuose jo kūrėjai ir numatė steigti botanikos sodo rėmimo fondą. R.Čepienės teigimu, kiekvienas apsilankęs galės susipažinti su klubo veiklos projektu, pasirinkti, kuo prisidėti prie sodo kūrimo. „Skatinsime lankytojus aukoti, – kalbėjo R.Čepienė, – kiekvienas žinos, kas už tuos pinigų padaryta: ar suolas nupirktas, ar buvusio dvaro arklidės restauruojamos, ar statoma vasaros estrada“.

„Aukotojai į botanikos sodo istoriją“, – pažadėjo L.Musanja, mananti, jog gamtos mylėtojai turėtų būti malonu, kad ir jo kelios plytos čia padėtos.

Gal kas turės idėjų, kaip išradin-gai susodinti augalų kolekcijas, sukurti įdomias ekspozicijas – tokios paramos botanikos sodui iš lanky-

Svečius Draugų klubo nariai bei Botanikos sodo darbuotojai pirmiau-

1998. 05. 02.
direktūra ir mešon,

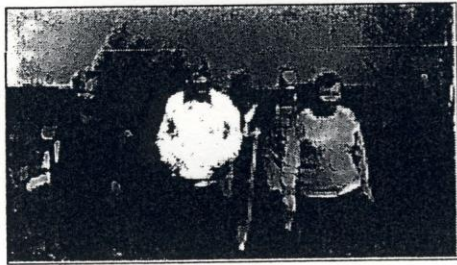
SUSIBŪRIMO PRASMĖ

Balandžio 25 d. Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnuose buvo pasirašyta Kultūros ministerijos, Vilniaus universiteto, VU Botanikos sodo draugų klubo bendradarbiavimo sutartis.

Šia proga Lietuvos nacionalinių premijų laureatai - teatro režisierius E.Nekrošius, dailininkas P.Repšys, kompozitoriai O.Narbutaitė ir A.Šenderovas, pianistai R. ir Z.Ibelhauptai kartu su kultūros ministru S.Šalteniū, smuikininku R.Katiliumi pasodino po retą mūsų kraštuose augalą - juodąją eglę.

Pasak Botanikos sodo direktoriaus E.Navio, buvo ilgai svarstyta, kokį augalą pasirinkti: "Iš pradžių galvojome apie beržą, paprastą, anot poeto P.Širvio, lietuvišką beržą. Tačiau vėliau nutarėme pasiūlyti mūsų iškiliausiems menininkams aukščiausioje Vilniaus apylinkių vietoje pasodinti po retą mūsų kraštuose augalą, atkeliavusį net iš kito mūsų planetos pusrutulio".

Kultūros ministras S.Šaltenis savo įžanginėje kalboje pajuokavo, kad "tokie medžių sodinimai, kartu pasirašant bendradarbiavimo sutartis, iš šalies gali at-

ARNOLDO BARYSO nuotrauka

rodyti nelyg kokia "valdiška akcija".

Tačiau Petras Repšys, kuris apskritai yra alergiškas "valdiškoms akcijoms", Anatolijus Šenderovas su žmona ir dukra, tąkart atvykę iš Klaipėdos, Eimuntas Nekrošius, šia proga palikęs savo "Meno fortą", su sūnumi, Onutė Narbutaitė, ilgai dvejojusi, ar apskritai verta čia vykti, šio renginio nelaikė nei formaliu, nei beprasmišku. Kita vertus, Rūta ir Zbignevas Ibelhauptai, šios akcijos metu numatė vietą muzikavimui tarp Botanikos sodo tvenkinių, o Raimondas Katilius pažadėjo dalyvauti Botanikos sodo draugų klubo organizuojamuose renginiuose...

"Kodėl spygliuota eglė, o ne, tarkim, poetiškas, lyriškas beržas tampa Nacionalinių premijų laureatų simboliu? - klausė kultūros ministras. - Sau aš atsakiau taip - šis augalas auga labai lėtai, gerai įsišaknija, atsparus, nebijo šalčio. Berželiai Lietuvoje auga savaimė, o štai ši eglė - augalas, įveikęs natūraliai neįveikiamus gamtos barjerus, žmogaus dėka šiuose kraštuose atsiradęs, jo rūpesčiu gyvas. Kaip ir kultūra, kuri savo prigimtimi yra universali, palengva išauganti iš žmonių bendravimo - per plazdenančius jausmus, bruzdančias mintis... Tačiau įsišaknijusi ji nebijo ne šalčio, nei karščio, nes nebepriklauso vien tik gamtos pasauliui. Štai tokia būtų šio gražaus mūsų susibūrimo prasmė..."

Medelių sodinimą VU Botanikos sode, pagerbiant Nacionalinės premijos laureatus, ateityje numatoma paversti tradiciniu renginiu.

AGNĖ AŠINSKAITĖ

1998-06-24. VU SENATO POSĖDIS KAIRĖNUOSE.

3. Birželio 24 d. VU Rektorius prof. Habil dr. R. Pavilionis ir senato nariai apkeliavo visus Kairėnus, aukščiausioje Kairėnų vietoje pasodino vakarinių tujų, o po to posėdžių salėje gilinosi į botanikos sodo problemas ir ieškojo būdų joms išspręsti.

2. Gegužės 8 d. VU BS Kairėnuose lankėsi Didžiosios Britanijos ambasadorius Thomas Macan su žmona ir ambasados darbuotojai. Iš Anglijos atvežtas ąžuoliukas kol kas augs dendrologų inspekte, o jų pasodintas paprastasis ąžuolas stiebsis į dangų būsimojoje dekoratyvinių krūmų ekspozicijoje.

Botanikos sodas taps prieinamas

Aplinka

Genė KARKLIENĖ

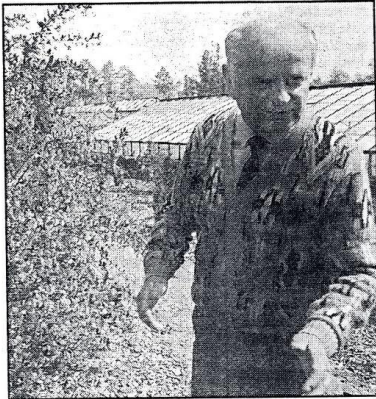
Nuo birželio 1-osios Kairėnuose įsikūrusi universiteto botanikos sodą ketinama atverti visuomenei lankyti.

“Sodą lankytojams norime atverti ne vien dėl kaltninimų, kad esame užsidarę, kad kažką darome tik sau, o žmonės negali pamatyti gamtos grožybių, - “Respublikai” sakė botanikos sodo direktorius, Vilniaus universiteto Gamtos fakulteto prodekanas Ewaldas Navys. - Botanikos sodas yra Vilniaus Gamtos mokslų fakulteto padalinys, ir jeigu jis ir toliau bus skirtas tik universiteto tikslams - kaupiti, tirti bei saugoti augalų kolekcijas - vargu ar išliks deramas visuotinės apžiūros objektas, kuriam būtini ekspozicijų laukai, meniškas augalų kompozavimas ir pan. Esu tikras, kad nėra labiau lankomo objekto gamtoje, kaip botanikos sodas, ir todėl aš suinteresuotasi”, kad botanikos sodas plėtotųsi”.

Vilniaus miesto tarybos visuomeninės gamtos saugos komisijos nariai taip pat mano, kad sutelktomis pastangomis ir lėšomis universiteto botanikos sodą reikia padaryti prieinamą visuomenei lankyti. Pasak jų, tai būtų viena įdomesnė Vilniuje atrakcija, kuri kažkada duotų didelį pelną.

Trumpa istorija

Vilniaus universiteto botanikos sodas įkurtas 1781-aisiais, kai buvo kuriami kiti garsieji Europos botanikos sodai. Sumaniai tvarkomas sodas klestėjo ir buvo žinomas už Lietuvos ribų. 1824 metais kolektoje jau buvo 6665 rūšių augalų. 1832 metais uždarius universitetą introdukuotoji augalija

Buizuo Barausko nuotr.

Botanikos sodo direktorius Ewaldas Navys džiaugiasi kiekvienu augančiu augalu, kurių priskaiciuojama iki 7000

pradėjo nykti, botanikos sodas virto parku.

Atkūrus universitetą, 1920-aisiais botanikos sodas buvo įsteigtas Vingio parko vakarinėje dalyje, Neries slėnyje. Dabar čia yra Augalų sistematikos ir geografijos skyrius.

1974 metais botanikos sodui paskirtas 150 ha sklypas Kairėnuose, vietovėje su sena dvarviete ir parku. Tai jau ketvirta botanikos sodo vieta. Plečiant ir turtinant augalų kolekcijas, įrengiant laboratorijas, remontuojant pastatus ir tvarkant teritoriją daugiausia padaryta 1991-1994 metais, tačiau darbai dar nebaigti.

Lankytojai turi pasirūpinti ir miesto valdžia

Kad vilniečiai ir jų svečiai galėtų susipažinti su tūkstanti-

nėmis botanikos sodo kolekcijomis, pirmiausia reikia sutvarkyti lankytojų aptarnavimo infrastruktūrą.

“Manau, kad savo avelės gano tas, kieno jos yra. Jei miesto piliečiai ateis, miesto valdžia turi pasirūpinti nors minimaliu jų aptarnavimu”, - sakė E.Navys.

Pasak E.Navio, pagal savo galimybes universitetas yra geranoriškas sodo atžvilgiu, tačiau ūkio reikmėms skiriamas 150 tūkst. litų metams tirpė išlirpsta, nes reikia prižiūrėti 150 ha žemės, ekskavatorių, sunkvežimį, 4 traktorių.

Praejusią savaitę miesto Savivaldybei pažadėjus, kad sode bus pastatyti kilnojantieji tualetai bei bus skirta pinigų gidui apmokėti, jau šią vasarą vilniečiai ir jų svečiai botanikos sode galės pasigrožėti gamtos stebuklais bei pailsėti

nuo miesto triukšmo ir dulkių.

Šiuo metu botanikos sode Kairėnuose - 4 skyriai - gėlininkystės, augalų genetikos, pomologijos bei dendrologijos - ir Augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorija. Taip pat sodas leidžia sėklų katalogą “Index Seminum” ir keičiasi sėklomis su 150 botanikos sodų.

Nerimą kelia vagys

Sode surinktos turtingos kolekcijos.

Gėlininkystės skyriuje 4 ha sklype auga net 2500 pavadinimų gėlių. Anot E.Navio, daugelis nustemba, kad Lietuvos selekcininkai nepaprastai kruopštūs ir talentingi. Jų sukurtos veislės prilygsta geriausioms vokiečių ir olandų veislėms, o kartais savo savybėmis jas net pranoksta.

Neseniai botanikos sodui dar išskyrė 40 ha. Ten numatoma įkurti unikalią Lietuvos pelkių augalų ekspoziciją. Dabar daugiau dėmesio skiriama savojo krašto augmenijai. E.Navys pats renka įvairių formų kadagių kolekciją.

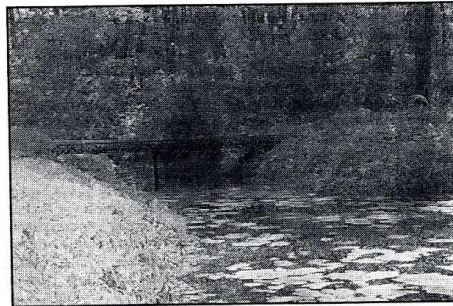
E.Navys baiminasi, kad botanikos

nikos sodą atidarius visuotiniam lankymui, gali padaugėti vagysčių, juoba kad jau dabar vagiama.

“Kas baisiausia, anksčiau buvo galima atpažinti vagį, o šiandien ne. Atrodo, ateina lyg ir padorūs žmonės, greta sodo pasistatę pilaite. Parodai jiems įdomesnės veislės agrastus, o po nakties neberandai tų vaiskrūmių. O jie iš Kanados atvežti. Kas mums beaš?” - pasakojo E.Navys.

Nepaisant to, jis mano, kad su sodo grožybėmis turi susipažinti kuo daugiau vilniečių bei jų svečių.

Pasak E.Navio, botanikos sode būtų galima pradėti kurti net naujas jaunavedžių tradicijas. Anksčiau jaunais nutaką nešdavo per kaimo tiltelį, o dabar graudu žiūrėti, kai jis neša per ilgą miesto tiltą. Nepaneša, klumpa, o aplinkui - mašinos, dulksės, benzinas. Čia, Kairėnuose, angliško stiliaus parke, yra nepaprastai grožio šaltinių, aplink juos auga stori ąžuolai. Anot E.Navio, sodo vadovybė naujas tradicijas puoselejančioms leistų tvarkytis šioje vietoje.

Gražia sodo gamta bus leidžiama grožėtis jaunavedžiams

Respublika, 1998. V. 27

Piknikas botanikos sode

Aidas ŽILUKAS

Nors Kairėnuose įsikūrus Vilniaus universiteto botanikos sodas kol kas uždaras lankytojams, vakar sodo draugų klubo iniciatyva surengtame „Šeimos piknike“ buvo laukiami visi sostinės gyventojai ir svečiai.

Galimybė aplankyti botanikos sodą pasinaudojo apie dvidešimt šeimų.

Atsinešę maisto ir gėrimų, svečiai ramiai priešpiečiavo ir šnekučiavoši šimtamėčių anglių stiliaus parko medžių pavėsyje, klausėsi trumpo merginų choro „Liepaitės“ kamerinės grupės bei M.K.Čiurlionio menų gimnazijos pučiamųjų trio koncerto. Norintieji galėjo apžiūrėti turtingas augalų kolekcijas.

Visi apsilankiusieji buvo kviečiami paremti botanikos sodą bei pasirašyti globėjų knygoje.

Piknike dalyvavęs Didžiosios Britanijos konsulas Stivenas Teris renginiu buvo sužavėtas ir pageidavo, kad tokie piknikai vyktų nuolat. Pasak jo, Britanijoje tokie šeimų susijimai parkuose labai populiari. Renginyje konsulas dalyvavo kartu su savo žmona Ela bei 14 mėn. sūnumi Tomu.

Nacionalinės premijos laureatė kompozitorė Onutė Narbutaitė sakė nors ir nesanti piknikų mėgėja, mielai lankytusi čia rengiamuose kameriniuose koncertuose. Botanikos sodas jiems, jos manymu, vasarą būtų labai tinkama vieta.

Šį renginį organizavo botanikos sodo draugų klubas bei Vilniaus savivaldybės Turizmo skyrius. Kaip „Respublikai“ pasakojo praėjusių metų pabaigoje susikūrusio sodo draugų klubo pirmininkė Loretą Musanją,

renginiu norima atkreipti vilniečių dėmesį į jau primiršta botanikos sodą bei atgaivinti poilsio gamtoje tradicijas.

Klubas čia jau buvo surengęs keletą akcijų. Pavyzdžiui, balandžio pabaigoje kultūros ministras Saulius Šaltenis ir Nacionalinės premijos laureatai sodino juodąsias amerikietiškas eglutes. Klubui užmezgus ryšį, Didžiosios Britanijos ambasada sodui padovanojo labai vertingą kompiuterinį katalogą „Index Kewensis“ bei skyrė lėšų sodo

darbuotojams aplankyti Britanijos sodus bei parkus.

Toks visuomeniškas renginys VU botanikos sode surengtas pirmą kartą.

„Šeimos pikniku“ liko patenkintas ir botanikos sodo direktorius Evaldas Navys. Pasak jo, jau senai norima sodą padaryti atvirą visuomenei, tačiau tam visai neskiriama lėšų. Manoma, kad tai universiteto reikalas, bet jis skiria lėšų tik moksliniams darbams.

Sodo vadovybė prašė Vilniaus savivaldybės skirti pinigų bent vienam gido etatui, tačiau kol kas atsakymo nesulaukta.

Didžiosios Britanijos ambasados konsulas Stivenas Teris su sūnumi Tomu (vežimėlyje) piknike buvo visai nepanašus | diplomata

3. Birželio 7 d. VU BS – Šeimų piknikas. Jūs turėsite retą galimybę aplankyti VU Botanikos sodą, kuris šiuo metu lankytojams yra uždarytas. 12 val koncertuos merginų choro „Liepaitės“ kamerinė grupė ir M.K. Čiurlionio Menų gimnazijos varinių pučiamųjų trio. Šiuo VU BS Dk renginiu siekiama atkreipti vilniečių dėmesį į nuostabių, bet primirštus gamtos ir kultūros išteklius, atgaivinti poilsio gamtoje tradicijas. Renginį organizuoja VU BS DK ir Vilniaus miesto savivaldybės Ekonomikos departamento Turizmo skyrius.

Istoriniame Kairėnų parke suskambo muzika

Loreta MUSANJA

Šią vasarą renginių gausa Vilnius gali rungtis su bet kuria Europos sostine. Jie vyksta ne tik Vilniaus salėse, kiemeliuose, aikštėse, bet ir užmiesčio parkuose.

Viena tokių atgimusių miesto oazių – Kairėnų dvaro parkas, kurį globoja Vilniaus universiteto Botanikos sodo bičiulių klubas. Ši organizacija susikūrė prieš pusmetį, kad propaguotų sodų ir parkų kultūrą, ieškotų bendraminčių ir finansinės paramos Botanikos sodui bei Kairėnų parkui atgaivinti.

Romantiško stiliaus dvaras

Kairėnų dvarvietė – vienas seniausių Lietuvos sodybinių ansamblių su tikrai tapybišku parku, įspūdingomis arklidėmis, malūnu bei kitais ūkiniais pastatais. Tarp jo savininkų istoriniuose šaltiniuose minimi Sapiegos ir Tiškevičiai, kuriems tai buvo ūkinės paskirties dvaras, dažnai įkeičiamas už paskolas.

Dvaras pradėjo klestėti Lopacinskių giminės valdymo metais (1764–1870), apogėjų kaip visuomenės ir kultūros gyvenimo centras pasiekė valdomas Daratos Marikonytės-Lopacinskišienės (1813–1857). Iš Italijos kilę Marikoniai Lietuvoje pagarsėjo kaip menų mecenatai ir Salų, Svėdasų, Lyduokių, Žemaitkiemio parkų kūrėjai.

Darata ėmėsi tvarkyti Kairėnų parką romantiškosios krypties gamtiškuoju (dar vadinamu landšaftiniu arba anglišku) stiliumi. Išraiškingo reljefo, šaltiniuotais šlaitais vietovę papuošė tvenkiniai, fontanai, vasaros teatras.

Daratos tėvas buvo Tado Kosciūškos adjutantas. Jos dvare lankėsi universiteto medikas Juozas Mianovskis, savo klinikoje slėpęs persekiojamą Simoną Konarskį, iš tremties grįžęs

Kairėnų dvaro parkas prisikėlė naujam gyvenimui. Dž.Barysaitės nuotr.

Adomo Mickevičiaus bendražygis poetas Antanas Eduardas Odiničius, rašytoja memuaristė G.Puzinienė. Kairėnuose gyveno Lopacinskiams kapelionu tarnavęs Juozas Čiulda, švietėjas ir lituanistas, vienas pirmųjų K.Donelaičio kūrybos vertintojų.

Ligoniai praloštame dvare

Paskutinis dvarą valdęs Lopacinskiš – Ignas Domininkas Pranciškus – priklausė pusiau legaliai opozicijai, siekusiai atgaivinti Lietuvos Statutą ir Vilniaus universitetą, redagavo 1863-ųjų sukilėlių spaudą ir atsišaukimus.

Vėliau dvarą perėmė J.Tiškevičius, pasak amžininkų, pralošęs jį Stolypinams. Šiems pasitraukus į Rusiją, ansamblis pradėjo nykti; kaizerinės Vokietijos okupacijos metais čia įsikūrė mokykla, vėliau – psichoneurologijos ligoninė.

Prieš 25 metus Kairėnų dvarvietę pradėjo globoti Vilniaus universiteto Botanikos sodas. Naujai susikūrus jo bičiulių klubas telkia visuomenines organizacijas bei pavienius entuziastus, parkotyrininkus, istorikus, kraš-

tovaizdžio architektus ir kitus specialistus bei verslininkus įgyvendinti Europos Tarybos kultūros kelių programą „Istoriniai sodai ir parkai“.

Garsių lankytojų medžiai

Kairėnuose neseniai vyko du koncertai, surengti šio klubo. Dainuojant „Liepų“ chorui (vadovė A.Zupkauskienė), Vilniaus gyventojai ir svečiai galėjo pasivaikščioti kol kas lankytojams uždarytame Botanikos sode ir romantiškame Kairėnų parke. „Liepų“ merginų grupės koncertas papuošė ir „Seimos pikniką“ Botanikos sode.

Klubo iniciatyva čia ne kartą lankėsi savo kadenciją Lietuvoje jau baigęs sodais ir parkais garsėjantis Didžiosios Britanijos ambasadorius Thomas Macanas bei konsulas Stephenas Tarry, kultūros ministras Saulius Šaltenis ir jo pavaduotojas Juozas Širvinskas, daug garsių lietuvių menininkų. Visų jų Botanikos sodo dendrariume pasodinti medžiai pulkiai prigijo, tarytum patvirtindami, jog Kairėnai yra pasirengę naujam savo gyvenimo etapui.

Rugsėjo 6 d. VU BS Kairėnuose 13 val. koncertuos Lietuvos kariuomenės orkestras, o šimtamečių liepų alėjoje bus surengta trijų tarptautinių juodosios keramikos simpoziumu jungtinė paroda (org. Juodosios keramikos centras).

Rugpjūčio 30 d. Japonijos ambasadorius Kinji Shinoda su šeima ir ambasados darbuotojai praleido Kairėnuose kelias savaitgalio valandas, apžiūrėjo kolekcijas, vaikštinėjo po senąjį parką, buvo nustebinti gausia savo regiono augalų kolekcija. Būsimojo japoninio sodo teritorijoje pasodino japoninę keriją "Picta".

Įtvirtinimo aktas - spalio 3-ąją ...

... kai Kairėnuose eilinį kartą suėjo Botanikos sodo bičiulių klubo nariai. Jame dalyvavo ir viešnia iš Londono, fondo WESTERLEY TRUST vadovė Margo Maxwell Macdonald.

... Dienos būta ne tik saulėtos, o ir ženklios sodinamu raudonlapiu klevu. Vietą šiam klevui po ilgos diskusijos išrinko pats Evaldas Navys.

Po to visi sveigos dalyviai, kurių susirinko pakankamai daug, rinkosi prie sveteliams skirtą namo, kur laukė publikuojamos sutarties "sutvirtinimo" parašais ceremonija (žinia, - ir šampanas, sodo draugų atsineštieji sumuštiniai).

... Londone esančios fondo WESTERLEY TRUST vadovė Margo Maxwell Macdonald tą dieną kiek pašmaikštaudama sakė:

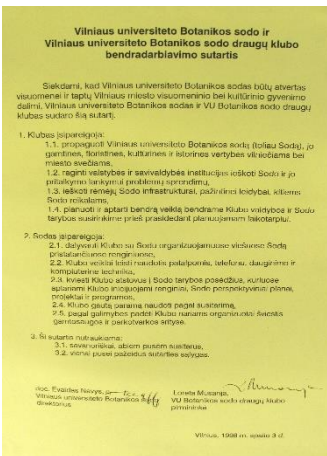
- Po penkerių metų važinėjimo Lietuvon pagaliau aš sužinojau, jo Kairėnuose yra Botanikos sodas. Iš savosios šalies patirties gerai suvokiū, jog labai vertingas yra tokių Botanikos sodo draugų, kurie šiandien čia susirinko, veikla. Tikiuosi, jog klevas, kurį visi sodinome sutarties tarp sodo ir jo draugų pasirašymo proga, yra ne tik simbolinis dalykas.

Ponia Margo Maxwell Macdonald tą dieną sakė, jog kitų metų pavasarį linkusi individualaus fondo WESTERLEY TRUST lėšomis paremti Vilniaus universiteto Botanikos sodo ir jo draugų bendradarbiavimą.

Nuotraukoje: pasirašoma sutartis - Evaldas Navys (kairėje) ir Ereta Musanja

Margo Maxwell Macdonald

5. Spalio 3 d. VU BS Kairėnuose pasirašyta VU BS ir VU BS Draugų klubo bendradarbiavimo sutartis. Šia proga senajame parke pasodintas paprastasis klevas „Crimson King“.

1998-8-9/16. SODAS PIRMA KARTĄ DALYVAVO SOSTINĖS
DIENOSE, KURIOS VYKO SEREIKIŠKIŲ PARKE.

Botanikos sode – 3000 gėlių rūšių ir veislių

Virginijus JUODAKIS

Žolinių augalų biblioteka

Pirmąkart kastuvais į velėną čia, Vilniaus universiteto Botanikos sodo gėlininkystės skyriui skirtame plote, įsmigo prieš šešerius metus. Jį įsmeigė Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto Botanikos ir genetikos katedros vyresnioji mokslo darbuotoja, gamtos mokslų daktarė Danutė Dainauskaitė. Šiandien čia, kelių hektarų plote, nuo paskutinio sniego pavasarį iki pirmutinio sniego rudenį kas nors kur nors žydi.

Ne medžiai ir ne krūmai žydi, o žoliniai dekoratyviniai augalai. Taip botanikai vadina tuos augalus, kuriuos visi kiti žmonės vadina gėlėmis.

Dabar jų čia apie tris tūkstančius rūšių ir veislių. Visos šios grožybės kaupiamos gėlininkystės skyriuje. Skyrtausias vedėjos daktarės D. Dainauskaitės pastangomis per šešerius metus vidutiniškai kasdien po naują gėlę (žolinį dekoratyvinį augalą) iš įvairių vietų čia atkeldavo sėklos daigo, šakniagumbio ar svogūno pavidalu.

D. Dainauskaitė sutinka, kad gėlininkystės skyrių galima būtų vadinti žolinių dekoratyvinių augalų biblioteka, saugykla, archyvu. Kolekcijos tikslas – kaupti, introdukuoti, tirti aklimatizacijos galimybes. Bet tai nėra už adkinos sienos paslėptas įvairiaspalvis lobis. Jis atviras studentams gamtininkams ir mokslininkams.

Plačiau publikai priimti dar stokojama nors vieno etatinio ekspozicijų vadovo. Ekspozicijų laukui apėitį su trumpais paaiškinimais dabar jau reikia ne mažiau kaip valandos.

Viendienės žydi tik diena

Anapilin išėjęs gėlių selekcijos entuziastas Petras Balčikonis per

daugybę metų įsiūbavo mėgėjiškos gėlių selekcijos veiklą Lietuvoje. Liko jo ir kitų entuziastų sukurtos naujos lietuviškos gėlių veislės. Per aštuonis šimtus mėgėjų sukurtų gėlių dabar saugomos ir auginamos daktarės D. Dainauskaitės valdose.

Tai – lietuviškos lelijos, jurginai, kardeliai, vilkdalgiai, raktažolės, krokai, narcizai, tulpės, margutės, bijūnai. Iš viso – apie šimtą. Visas jas puola ligos bei kenkėjai, dažną sėklą ar gumbašaknį reikia mokėti per žiemą saugoti. Rūpesčių – per akis.

Mėgėjiškų sodų šeimininkams D. Dainauskaitė nuosirdžiai pataria daugiau orientuotis į daugiametes gėles, kurios neiškastos vienoje vietoje gali augti trejus, penkerius ir daugiau metų.

Gudriai suderinus tokių augalų kaimynystę, nuolatinių grožių galima turėti be jokio ravėjimo. Ir žydėti toks kampas gali nuo pavasario iki rudens, jeigu bus suderinti augalai. Tuo tikslu gėlininkystės skyriaus ekspozicijų lauke kuriami ir bandomi įvairiausi deriniai.

Sešėliose dengiamose vietose tinka auginti melsves, įvairias svogūnines gėles, vaizginas, tujareles, viršūnžiedės pashisandras, kurpeles, šliaužiančias žiemes.

Ištisinio žvyro ir smėlio kampe gerai jaučiasi ir auga bergenijos, puršo kiečiai, įvairūs dekoratyviniai varpiniai augalai, zundos, perkūnropės.

Tiesiog begalinę įvairovę galima sukurti iš naujausių viendienių hibridų (Hemero calis). Nors vienas žiedas žydi tik dieną, bet subrendusiam kelerių metų krūme būna po 10–12 žiedukočių, o kiekviename jų – po 15–25 žiedus. Viendienės žiedai esti gelsvi, rausvi, rudi, violetiniai, vienspalviai ir keliomis spalvomis išmarginti. Tai labai perspektyvi gėlynų puošmena.

Perspektyvi sodo daugiametė gėlė viendienė.

Mielos pačių augintos gėlės

D. Dainauskaitė apgailestavo, kad mėgėjiškuose soduose žmonės nemoka tvarkyti savo nedidelių gėlynų. Paberia pavasarį kokių nors sėklų ir visą vasarą ravi, plūša, kol tik tos vienos gėlės ir sulaukia. Iteikia daryti taip, kad tame plotelėje nuolat kas nors žydėtų, viena gėlė po kitos, nuo sniego iki sniego.

Žmonės nežino, kad daug žiedų ir lapų galima prisidžiointi žiemos puokštėms. Savas augalas visą žiemą bus mielas nei pirktas žiedas.

Tinka džiointi ir artiškoko galvutę, kuri išdžiūvisi būna šviesiai rudos spalvos, ir raugerškio šakelę su raudonomis uogomis, gudobelės šakelę su vaisiais. Ažuolo šakelė su gliemis, putino šaka su uogomis (prieš džiointant uogų minkštiną reikia atsargiai išspausti), raganių vaisiai su plaukuotomis sėklomis, kukurūzų burbuolės, linų stiebeliai su dėžutėmis, lazdynų rietūtų kekę su apvalkalu, apynių kekę, dumplainio galvutę, spygliuotas šaltalankis su uogomis – daug kas tinka sausoms puokštėms.

Iš gėlių – kvapi arbata

Visos D. Dainauskaitės mintys – vien apie rytoj ir dar toliau. Ji nuolat nejučia nuklysta – čia bus tokių spalvų deriniai, ten mėlyną spalvą pakeis geltonas klimas, bijūnų ekspozicijoje takai lankytojams susipins į vientisą labirintą, kuriame bus galima eiti tik pirmyn iki raizginių pabaigos.

Gėlių skyriaus patronė sakė, kad gėlės tarnauja ne vien grožiui. Sodinininkams mėgėjams ji siūlo raudonėlių, mėtų, vaistinių salavijų, anyžinių lafonų, ežiuolių, monardų ar čiobrelių arbatos. Visi jie – taip pat žoliniai dekoratyviniai augalai. Ie irgi įeina į jau minėtą trijų tūkstančių skaičių.

Žalioji kompozicija iš rypinio šiloko (apatinė eilė, spalva – žalia), kiečio (vidurinė eilė, blizga sidabru) ir šiurkščiojo saulako (žiedai geltonos spalvos, iškilę aukščiausiai).

Universiteto botanikos sode – uogakrūmių bankas

Virgilijus JUODAKIS

Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnuose, pomologijos skyriuje, netoli administracijos namelio, auga keistas agrastas.

Krūmelio šakos nė žmogaus kelio nesiekia, o žirnio dydžio uogos plaukuotos ir nepaprastai rūgščios, netgi kartokos.

Tai – laukinis agrastas iš Prancūzijos Alpių. Šis agrastas – visų dabarties kultūrinių agrastų protėvis, būtent nuo jo kažkada prasidėjo šių sodo uogų kultūrinimas ir selekcija.

Didelė uogakrūmių kolekcija

Botanikos sodo pomologijos skyrius užima keturiolikos hektarų plotą. Svarbiausias šeimnininkas čia yra skyriaus vedėjas Edvardas Meidus. Paklaustas apie skyriaus paskirtį ir veiklos prasmę, E.Meidus papasakojo: „Svarbiausia mūsų darbo kryptis yra sodo uoginių kultūrų genofondo kaupimas. Jau dvidešimt penkerius metus esame pasirinkę u-

Agrastai 'Ginučiai'.

gagrūmių kryptį. Mūsų kolekciniais augalais gali naudotis selekcininkai, čia gamybinės praktikas atlieka studentai gamtininkai, mokslo darbuotojai daro įvairius tyrimus.

1992–1997 metais mūsų skyrius dalyvavo tarptautinėje programoje „Šiaurės šalių genų bankas“. Patys nustebome, kai sužinojome, jog mūsų kolekcijomis liko sužavėti kolegos iš Švedijos, Suomijos, Norvegijos. Jiems tiesiog sunku buvo pati-

kėti, kad turime sukauptę tiek daug uogakrūmių veislių bei rūšių, saugome, triame, puoselėjame.

Juodųjų serbentų turime per 200 veislių, raudonųjų – apie 60, baltųjų – apie 20. To laukinio agrasto iš Prancūzijos Alpių palikuonio turime visą šimtą veislių. Taip pat turime šimtą vynuogių veislių. Mažiau nei po šimtą veislių skaičiuojame akusuočių serbentų, šermukšnių, aktinidijų, kitų uogakrūmių skypuose.

Visas šis turtas čia buvo atgabentas per dvidešimt penkerius metus (skyrių kūrė žinomas selekcininkas daktaras Antanas Ryliškis).

Mūsų augalai yra atkeliavę iš Vokietijos, Lenkijos, Tolimųjų Rytų, Kanados, Amerikos, Kamčiatkos, Prancūzijos, Vengrijos. Žinoma, ir iš įvairių Lietuvos vietų“.

Patirtis – į mėgėjų sodus

„Ka sau naudingo iš jūsų kolekcijų ir patirties gali gauti sodininkai mėgėjai?“ – paklausiau E.Meidusa. „Agrastų nelaimė yra valktis, – sa-

Botanikos sodo stambiauogių spanguolių kolekcijos.

Autoriaus nuotr.

kė E.Meidus. – Ypač ji puola šią veislių ir drėgną vasarą. Puola valktis ir mūsų kolekcija. Bet štai graži viltis mėgėjams – visiškai valktimi neserganti tokios agrastų veislės kaip 'Resistenta' (Rusija), 'Anisepa' (Suomija), 'Kapteator' (Rusija), 'Daunoriai' ir 'Kirdeikiai' (abi išvestos A.Ryliškio), latviška 'Kuršų džintars', 'Izabela'.

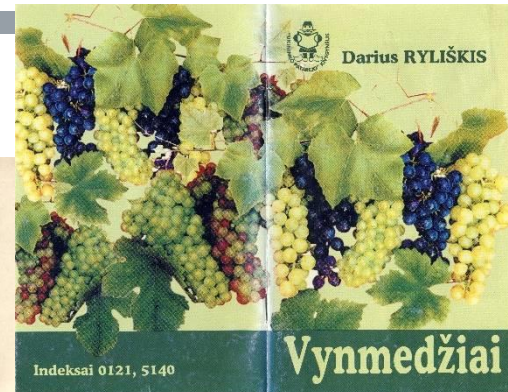
Šias vertingas veisles dauginame ir platiname (Botanikos sodas turi savo parduotavę po atviru dangumi). O kas turi valktimi sergančių agrastų, nuskyne derlių privalo nieko nelaukdamai ne tik išgenėti krūmus, bet ir nupurkšti juos insekticidais prieš grybines ligas.

Mes pūrkšame bordo skiediniu, skuru, topazu ir kitokiais preparatais, svarbu, kad jie būtų prieš grybines ligas.

Juodųjų serbentų nelaimė yra miltigė ir deguliai (rugpjūčio mėnesį lapai nudžiūva, paruduoja, nukrinta, o be jų krūmas nusilpsta). Mūsų kolekcijoje šioms ligoms atsparios yra tokios veislės: A.Ryliškio 'Drūkšiai' ir 'Sartai', rusiškos 'Klusonovskaja', 'Pamiatų Vavilova', 'Orlovskaja jubileinaja', 'Minaj Šmyriov'. Labai įdomi veislė 'Titanija'. Jos lapai tamsiai žali ir vešles iki pat šalų.

Šiūlo ir retesnių augalų

Nuolat didelius derlius duoda raudonieji serbentai 'Fertiodi 56 Piro' (kekęs ilgos, krūmas status, šakos negula), 'Jonker van Tets', 'Erlstling aus Vierlanden'“.

Vilniaus universiteto Botanikos sodo pomologijos skyriaus administracijos namelis apsuptas uogakrūmių kolekcija

1999: ORGANIZAVOME PIRMĄ TARPTAUTINĘ MOKSLINĘ KONFERENCIJĄ.

VILNIUS UNIVERSITY
BOTANICAL GARDEN
LITHUANIAN STATE FOUNDATION FOR SCIENCE AND STUDIES

VILNIUS UNIVERSITETAS

International Scientific Conference

PLANT GENE FUND ACCUMULATION, EVALUATION AND PROTECTION IN THE BOTANICAL GARDENS

Vilnius, 1-2 July 1999

Organizatoriai:

Doc., dr. E. Navys (8-22)- 317933, 8-287-85167
Dr. L. Balčiūnienė (8-22)- 317900
Dr. D. Dainauskaitė (8-22)- 317911
Dr. S. Dapkūnienė (8-22)- 317900
Dr. S. Žilinskaitė (8-22)- 317429

CONTENTS

PLENARY REPORTS	5
INPUT OF THE LITHUANIAN BOTANICAL GARDENS TO THE NATIONAL PLANT GENETIC RESOURCES (PGR) CONSERVATION PROGRAMME	6
THE CONSERVATION OF RARE PLANTS IN THE RUSSIAN BOTANICAL GARDENS	8
LATVIAN RARE AND ENDANGERED PLANTS COLLECTION IN THE NATIONAL BOTANICAL GARDENS	9
INTRODUCTION OF DECORATIVE SPECIES OF PLANTS FOR GREEN CONSTRUCTION OF UKRAINE	11
ANALYSIS OF INTRODUCITION RESULTS OF RARE AND DISAPPEARING PLANT SPECIES IN BELARUS	13
THE FLORA OF THE UNITED STATES IS THE RESERVE OF REFILL OF DECORATIVE PLANTS CULTIVATED FLOA OF RUSSIA	14
THEORETICAL ASPECTS OF LIGNETIOUS PLANTS INTRODUCTION IN BELARUS	16
ALBOREAL PLANTS (DENDROLOGY)	19
EVALUATION OF WINTER-CAUSED DAMAGES FOR DECIDUOUS TREES AND SHRUBS	20
THE PRINCIPLES OF LIGNIFIED INTRODUCED PLANTS CONDITION ASSESSMENT	22
THE INVESTIGATION OF LATVIAN DENDROLOGICAL VALUES	24
THE MONOCULTURAL TREES OF DAUGAPILS DISTRICT	25
<i>PAUSLORA MACROSORA</i> (SACC.) U. BRAUN ON <i>TILIA</i> L. IN BOTANICAL GARDENS	29
THE VEGETATIVE PROPAGATION OF <i>TSUGA CANADENSIS</i>	31
CONIFERS IN THE NATIONAL BOTANICAL GARDENS DATABASE	35
MITOCHONDRIAL FUNGI ON LIGNIFICATION PLANTS IN BOTANICAL GARDENS OF LITHUANIA	37
REVIEW OF SEED EXCHANGE IN 1986-1998 BY THE VILNIUS UNIVERSITY BOTANICAL GARDEN	39
<i>SPHAEROPSIDIALES</i> IN VILNIUS AND KAUNAS BOTANICAL GARDENS	42
POWDERY MILDEWS AND ROTS OF ORNAMENTAL PLANTS IN BOTANICAL GARDENS AND PRECAUTIONS AGAINST THEM	43
THE INFLUENCE OF SEASONAL PHENOMENA ON GYLETOMIC CHARACTERISTICS OF SIMPLE OAK (<i>QUERCUS ROBUR</i> L.)	45
NEW APPROACH TO UNDERSTANDING OF PROSPECTIVE ADAPTATION	47
MORPHOTYPICNESS OF RELIEF AND PLANTS IN THE BOTANICAL GARDEN OF VILNIUS UNIVERSITY	49
INDIGENOUS RESOURCES OF HAWTHORN (<i>CRATAEGUS</i> L.) UTILIZATION AND POSSIBILITIES FOR THEIR CONSERVATION <i>IN SITU</i>	51
HERBACEOUS DECORATIVE PLANTS (FLOREBIQUES) PERENNALS AS MATERIAL OF COMPOSITION OF PLANTINGS. III. SPECIFICATION OF GROWTH FORMS OF PERENNIALS ACCORDING TO FOLIAGE DISPOSITION PECULIARITIES ON SHOOTS	54
PRESERVATION AND ENRICHMENT OF THE GENETIC FUND OF RARE AND CHARACTERISTIC TO THE LITHUANIAN COASTAL PLANTS	55
THE <i>PELAGONIUM</i> (<i>GERANIACEAE</i>) IN THE BOTANICAL GARDEN OF THE UNIVERSITY OF LATVIA	58
MORPHOLOGICAL ANALYSIS OF <i>PRIMULA MALACOLLES</i> FRANCH. VARIETIES GENE RESOURCES OF GENUS TULIPS AT THE RESEARCH INSTITUTE OF POMOLOGY AND FLORICULTURE IN SKIERNIEWICE	64
BIOLOGICAL POTENTIALITIES OF ACCLIMATIZED SORTS OF IRIS X HYBRIDA IN THE BOTANICAL GARDENS OF KALININGRAD STATE UNIVERSITY THE INVESTIGATION AND EVALUATION OF GLADIOLI (<i>GLADIOLUS</i>) BREEDING MATERIAL IN THE BOTANICAL GARDEN OF VILNIUS UNIVERSITY	72
THE IMPORTANCE OF THE UTILITARIAN VALUE OF MEDICINAL PLANTS FOR ACCUMULATION OF THEIR GENETIC STOCK	75
VEGETATIVE REPRODUCTION BY UNDERGROUND PART EXPLANTS OF PERENNIAL FLOWERS	77
INVESTIGATION OF PROPAGATION OF PERENNIAL FLOWERS BY SOFT CUTTINGS	78
MEGASYCITES ON THE LEAVES OF <i>ALLIUM</i> GENUS PLANTS	80
RAMULARIA FROM BOTANICAL GARDENS	82
PHYTOPATHOGENIC EVALUATION OF <i>DIEFFENBACHIA</i> GROWN IN KAUNAS BOTANICAL GARDEN	84
IDENTIFICATION OF PINKY RINGSPOOT CAUSAL AGENT AND ITS DISTRIBUTION IN LITHUANIA	85
TULIP MOTHER BULB SIZE INFLUENCE ON THEIR YIELD ACCORDING TO TOTAL REPRODUCTION COEFFICIENT	91
ORCHARD CULTURES (POMOLOGY)	92
GENE BANK OF BERRIES SPECIES AND ITS USE IN BLACKCURRANT AND GOOSEBERRY BREEDING IN POLAND	93
THE CONTENTS OF NUTRIENTS AND BIOLOGICAL ACTIVE SUBSTANCES IN DIFFERENT CULTIVARS (BERRIES AND LEAVES) OF BLACK CURRANTS OF RUSSIAN NORTHERN-WEST	95
STATUS COLLECTION OF VEGETATIVE ROOT STOCKS FOR STONE FRUIT TREES AT SKIERNIEWICE - POLAND	96
	5
ALLELOPATHIC PROPERTIES OF JAPANESE FLOWERING QUINCE IN CONNECTION WITH THE INTRODUCING IT IN CULTURE	100
PROPAGATION OF DIFFERENT LINGONBERRY FORMS	102
PHENOLOGICAL STAGES OF <i>VACCINIUM VITIS-IDAEAE</i> SPECIES DEVELOPMENT INTRODUCED IN BELARUSIAN POLSBE	105
THE GROWTH AND FRUITING OF LINGONBERRY (<i>VACCINIUM VITIS-IDAEAE</i> L.) SHRUBS WITH BERRIES OF DIFFERENT SHAPE	107
<i>SACCOPHYLLON</i> X <i>VACCINIUM VITIS-IDAEAE</i> L. - SOME ASPECTS OF CROSSING PROCEDURE STABILITY OF LARGE-FRUITED CRANBERRY (<i>VACCINIUM MACROCARPON</i> L.) FRUITS OF DIFFERENT CULTIVARS	110
NEW VARIETIES OF GRAPE FOR BELARUS INTERSPECIES HYBRIDIZATION AS PERSPECTIVE AND PRODUCTIVE SELECTION METHOD OF <i>ACTINIDIA</i> INTRODUCTION IN CENTRAL UKRAINE	115
INTERACTION OF <i>ACTINIDIA</i> , CHINESE MAGNOLIA VINE AND APPLE TREES IN MIXED PLANTING	117
INVESTIGATIONS ON INTRODUCTION OF <i>ACTINIDIA DELICATOSA</i> (A. CHEN) C.F. LIANG ET AL. FERREDOX VAR. <i>COLLETTA</i> AND A <i>MELANANSA</i> (FRANCE) AT KAUNAS BOTANICAL GARDEN OF VITULAIAS MAGNUS UNIVERSITY	119
BIODEGRADABLE INDUCTION BY GROWTH REGULATORS IN <i>ACTINIDIA</i>	121
THE GENE FUND OF BERRY CULTURES IN THE VILNIUS UNIVERSITY BOTANICAL GARDEN	122
PLANT GENETICS AND TISSUE CULTURE	127
ULTRASTRUCTURAL CHANGES IN MITOCHONDRIA OF FIBER FLAX IN ONTOGENESIS	128
OCCURRENCE OF THE THREE VARIOUS PHENOTYPES OF TOBACCO PLANTS AFTER THE INTRODUCTION OF ONE NEW GENE	130
POSSIBILITIES OF SELECTION OF USEFUL GENETIC CHANGES IN PROGENIES OF REGENERANTS FROM BARLEY CALL	132
PRODUCTION OF BARLEY DOUBLED HAPLOID LINES BY MICROSPORE CULTURE	134
INFLUENCE OF KIND OF CONTAINER AND LEAF REMOVAL ON LONG-TERM STORAGE OF STRAWBERRY SHOOTS <i>IN VITRO</i>	136
INVESTIGATIONS OF SELF-POLLINATION CHARACTER IN HYBRID POPULATIONS OF GLOVER	138
COMPARATIVE STUDY OF <i>IN VITRO</i> AND <i>IN VITRO</i> ONTOGENESIS OF <i>JUNO</i> (KAT) SPECIES (RUBACEAE) OF THE FLORA OF CENTRAL ASIA AND KAZAKHSTAN	141
CLONAL MICROPROPAGATION OF SOME ANACARDIACEAE PLANTS	143
A COMPARISON OF AGRONOMIC AND QUALITATIVE TRAITS OF <i>BRASSICA NAPUS</i> DH LINES AND THEIR F1 DOROT GENOTYPES	145
GENETIC DIVERSITY OF <i>LEUCORHIZON</i> DETECTED BY RAPD ANALYSIS	146
DEVELOPMENT OF TRITICALE MARKED WITH GENE VSN SYSTEM	149
<i>NICOTIANA TARACUM</i> L. AND <i>LEPIDUM SATIVUM</i> L. CALLUS GROWTH AND ORGAN REGENERATION UNDER MODIFIED GRAVITY	153
RESEARCHES OF <i>LARIX DEGBIENSIS</i> MILL. REGENERATION <i>IN VITRO</i>	155
GENETIC CONTROL OF THE CHARACTER FRUIT WEIGHT PER PLANT IN SWEET PEPPER IN THE DIALLEL CROSS	157
INFLUENCE OF CYTOKININS ON THE <i>HOLODENDRON</i> AND <i>AZALEA</i> MICROSHOOT GROWTH <i>IN VITRO</i>	159
PROPAGATION <i>IN VITRO</i> OF PEAR ROOTSTOCK B36 AND ITS BIODEGRADABLE	162
THE ANALYSIS OF GENOTYPE-ENVIRONMENT INTERACTION EFFECT ON PRODUCTIVITY INDICES OF FIBER FLAX VARIETIES	165
BREEDING OF <i>ROSA REGINAE</i> TYPE ROSES IN LATVIA AND SOME ASPECTS OF INCREASING GENOTYPICAL DIVERSITY BY <i>IN VITRO</i> METHODS	168
INFLUENCE OF EPBRASSINOLIDE ON ORGANOGENESIS FROM IMMATURE EMBRYOS OF <i>ROSA HYBRIDA</i> L.	170
ANALYSIS OF THE INTERVARIETAL WHEAT HYBRIDS FOR PARAMETERS OF SPIKE PRODUCTIVITY AND ABILITY FOR POLLEN EMBRYOGENESIS INDUCTION	172
ANALYSIS OF MORPHOLOGICAL CHARACTERS IN THE F2 WHEAT-BOGLOUS HYBRIDS WITH TRITICALE	174
TOTALS AND OUTLOOKS OF SELECTION-GENETIC RESEARCHES ON THE POLYAN STATE AGRICULTURAL RESEARCH STATION NAMED AFTER N.I. VAVILOV	177
COMPARISON OF INDUCED BARLEY MUTANTS	178
THE REGENERATION AND MICROPROPAGATION OF GRAPES <i>IN VITRO</i>	181

PEACH INTRODUCTION IN THE NORTH REGIONS OF UKRAINE 99

ALLELOPATHIC PROPERTIES OF JAPANESE FLOWERING QUINCE IN CONNECTION WITH THE INTRODUCING IT IN CULTURE 100

PROPAGATION OF DIFFERENT LINGONBERRY FORMS 102

PHENOLOGICAL STAGES OF *VACCINIUM VITIS-IDAEAE* SPECIES DEVELOPMENT INTRODUCED IN BELARUSIAN POLSBE 105

THE GROWTH AND FRUITING OF LINGONBERRY (*VACCINIUM VITIS-IDAEAE* L.) SHRUBS WITH BERRIES OF DIFFERENT SHAPE 107

SACCOPHYLLON X *VACCINIUM VITIS-IDAEAE* L. - SOME ASPECTS OF CROSSING PROCEDURE STABILITY OF LARGE-FRUITED CRANBERRY (*VACCINIUM MACROCARPON* L.) FRUITS OF DIFFERENT CULTIVARS 110

NEW VARIETIES OF GRAPE FOR BELARUS INTERSPECIES HYBRIDIZATION AS PERSPECTIVE AND PRODUCTIVE SELECTION METHOD OF *ACTINIDIA* INTRODUCTION IN CENTRAL UKRAINE 115

INTERACTION OF *ACTINIDIA*, CHINESE MAGNOLIA VINE AND APPLE TREES IN MIXED PLANTING 117

INVESTIGATIONS ON INTRODUCTION OF *ACTINIDIA DELICATOSA* (A. CHEN) C.F. LIANG ET AL. FERREDOX VAR. *COLLETTA* AND A *MELANANSA* (FRANCE) AT KAUNAS BOTANICAL GARDEN OF VITULAIAS MAGNUS UNIVERSITY 119

BIODEGRADABLE INDUCTION BY GROWTH REGULATORS IN *ACTINIDIA* 121

THE GENE FUND OF BERRY CULTURES IN THE VILNIUS UNIVERSITY BOTANICAL GARDEN 122

PLANT GENETICS AND TISSUE CULTURE 127

ULTRASTRUCTURAL CHANGES IN MITOCHONDRIA OF FIBER FLAX IN ONTOGENESIS 128

OCCURRENCE OF THE THREE VARIOUS PHENOTYPES OF TOBACCO PLANTS AFTER THE INTRODUCTION OF ONE NEW GENE 130

POSSIBILITIES OF SELECTION OF USEFUL GENETIC CHANGES IN PROGENIES OF REGENERANTS FROM BARLEY CALL 132

PRODUCTION OF BARLEY DOUBLED HAPLOID LINES BY MICROSPORE CULTURE 134

INFLUENCE OF KIND OF CONTAINER AND LEAF REMOVAL ON LONG-TERM STORAGE OF STRAWBERRY SHOOTS *IN VITRO* 136

INVESTIGATIONS OF SELF-POLLINATION CHARACTER IN HYBRID POPULATIONS OF GLOVER 138

COMPARATIVE STUDY OF *IN VITRO* AND *IN VITRO* ONTOGENESIS OF *JUNO* (KAT) SPECIES (RUBACEAE) OF THE FLORA OF CENTRAL ASIA AND KAZAKHSTAN 141

CLONAL MICROPROPAGATION OF SOME ANACARDIACEAE PLANTS 143

A COMPARISON OF AGRONOMIC AND QUALITATIVE TRAITS OF *BRASSICA NAPUS* DH LINES AND THEIR F1 DOROT GENOTYPES 145

GENETIC DIVERSITY OF *LEUCORHIZON* DETECTED BY RAPD ANALYSIS 146

DEVELOPMENT OF TRITICALE MARKED WITH GENE VSN SYSTEM 149

NICOTIANA TARACUM L. AND *LEPIDUM SATIVUM* L. CALLUS GROWTH AND ORGAN REGENERATION UNDER MODIFIED GRAVITY 153

RESEARCHES OF *LARIX DEGBIENSIS* MILL. REGENERATION *IN VITRO* 155

GENETIC CONTROL OF THE CHARACTER FRUIT WEIGHT PER PLANT IN SWEET PEPPER IN THE DIALLEL CROSS 157

INFLUENCE OF CYTOKININS ON THE *HOLODENDRON* AND *AZALEA* MICROSHOOT GROWTH *IN VITRO* 159

PROPAGATION *IN VITRO* OF PEAR ROOTSTOCK B36 AND ITS BIODEGRADABLE 162

THE ANALYSIS OF GENOTYPE-ENVIRONMENT INTERACTION EFFECT ON PRODUCTIVITY INDICES OF FIBER FLAX VARIETIES 165

BREEDING OF *ROSA REGINAE* TYPE ROSES IN LATVIA AND SOME ASPECTS OF INCREASING GENOTYPICAL DIVERSITY BY *IN VITRO* METHODS 168

INFLUENCE OF EPBRASSINOLIDE ON ORGANOGENESIS FROM IMMATURE EMBRYOS OF *ROSA HYBRIDA* L. 170

ANALYSIS OF THE INTERVARIETAL WHEAT HYBRIDS FOR PARAMETERS OF SPIKE PRODUCTIVITY AND ABILITY FOR POLLEN EMBRYOGENESIS INDUCTION 172

ANALYSIS OF MORPHOLOGICAL CHARACTERS IN THE F2 WHEAT-BOGLOUS HYBRIDS WITH TRITICALE 174

TOTALS AND OUTLOOKS OF SELECTION-GENETIC RESEARCHES ON THE POLYAN STATE AGRICULTURAL RESEARCH STATION NAMED AFTER N.I. VAVILOV 177

COMPARISON OF INDUCED BARLEY MUTANTS 178

THE REGENERATION AND MICROPROPAGATION OF GRAPES *IN VITRO* 181

Liepās 1-2 dienomis Bs vyko tarptautinē mokslinē konferencija „Plant genefund accumulation, Evaluation and protection in the Botanical Gardens“.

VILNIAUS UNIVERSITETO Botanikos sodas

Botanical Garden
OF VILNIUS UNIVERSITY

1 – Pirmoji Botanikos sodo vieta
1781 – 1799 m., dabar kiemelis Vilniaus senamiestyje. Pilies g. 22.

The original site of Vilnius University Botanical Garden (1781–1799), now a courtyard in the Old City of Vilnius, Pilies 22.

2 – Antroji Botanikos sodo vieta 1799 – 1842 m., dabar Sevečkiskij parkas netoli Katedros.

The second site of Vilnius University Botanical Garden (1799–1842), Now Sevečkiskij Park is close to the Cathedral.

3 – Trečioji Botanikos sodo vieta 1910 – 1974 m. Vingio parke, M. K. Čiurlionio g. 110. Nuo 1974 m. Či. Augalų sistematikos ir geografijos skyrius.

The third site of Vilnius University Botanical Garden (1910–1974) at M. K. Čiurlionio 110. From 1974 the Department of Plant Systematics and Geography is situated there.

4 – Ketvirtąjį (dabartinį) Botanikos sodo vietą nuo 1974 m., Kairėnų g. 43.

From 1974 the present site of Vilnius University Botanical Garden, at Kairėnų 43.

2

Botanikos sodo Kairėnuose planas – A Scheme of the Botanical Garden (Kairėnai)

A – Autobusų stotelė (18, 38, 47)

– Bus stop

B – Administracija

– Administration

1 – Arboretumas

– Arboretum

2 – Miesto parkas

– Town park

3 – Senasis parkas

– Old park

4 – Prekiškos centras

– Trade centre

5 – Parko tvenkinys ekspozicija

– Park lake exhibition

6 – Medelėlynas

– Nursery garden

7 – Geležinkelio skyrius

– Railway Department

8 – Čiokio dalis

– Household area

9 – Pomologijos skyrius

– Pomology Department

10 – Augalų genetikos skyrius

– Plant Genetics Department

Arboretumo zonos:

Arboretum zones:

1-1 – Sibiro

– Siberian

1-2 – Viduržemio jūros

– Mediterranean

1-3 – Europos

– European

1-4 – Azijos

– Old garden

1-5 – Japonijos-Kinijos

– Japan-China

1-6 – Bolinų Rytų

– Far Eastern

1-7 – Šiaurės Amerikos rytinės dalies

– Eastern part of North America

1-8 – Šiaurės Amerikos vakarines dalies

– Western part of North America

1-9 – Kankasas

– Cascades

1-10 – Himalajų

– Himalayas

3

Tulipa 'Nipols'
Cobolcar 'anemulės'

Tulipa 'Rudolf'
Tulipa 'Rudolf'

38

Tulipa 'Society Bell'
Hemlock 'Society Bell'

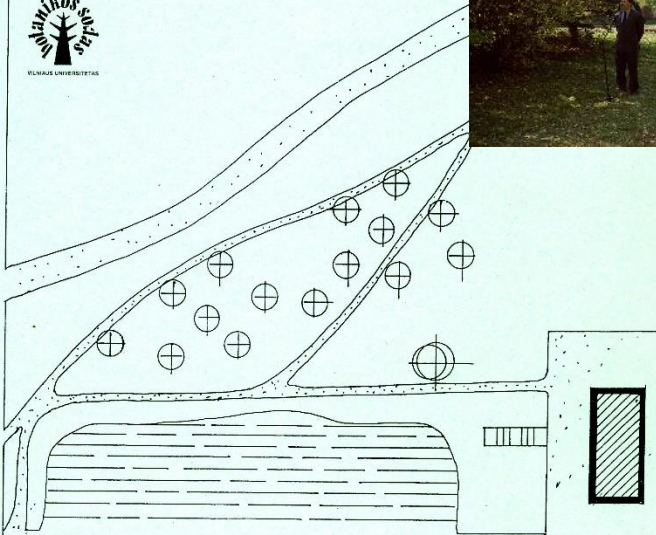
Tulipa 'Koblen'
Tulipa 'Koblen'

Tulipa 'Koblen'
Tulipa 'Koblen'

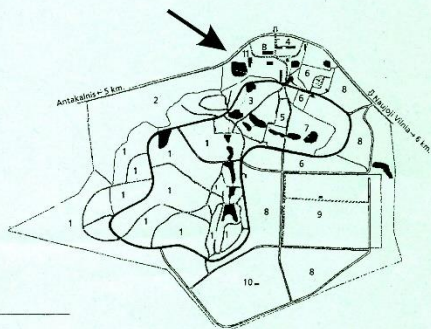
39

GIRAITĖS SCHEMA SKIRTA VILNIAUS UNIVERSITETO 420 - MEČIUI

- B - Administracija
- 1 - Arboretumas
- 2 - Miško parkas
- 3 - Senasis parkas
- 4 - Prekybos centras
- 5 - Parko rožių ekspozicija
- 6 - Medelynas
- 8 - Ūkio dalis
- 9 - Pomologijos skyrius
- 10 - Augalų genetikos skyrius

11 - Giraitė skirta VU 420 - mečiui

Pažintis su Vilniaus universiteto botanikos sodu

dr. Danutė DAINAUSKAITĖ, vyr. mokslo darbuotoja, VU botanikos sodo gėlininkystės skyriaus vedėja

Europos, Viduržemio jūros pakraščių, Šiaurės Amerikos, Tolimųjų Rytų, Kinijos, Japonijos, Vidurinės Azijos, Kaukazo, Sibiro flora.

Augalų genetikos skyrius, įkurtas 1975 m., glaudžiai bendradarbiauja su VU Gamtos mokslų fakulteto Botanikos ir genetikos katedra. Pagrindinės darbo kryptys: augalų mutagenėzė, genetikos nestabilumas, imunogenetika. Šis skyrius kaupia indukuotų ir spontanių (gamtinių) mutantų kolekcijas. Savaiminiai mutantai – margalapiai augalai (smedežė ir žoliniai) turi didelį pritaikymą dekoratyvinei sodininkystėje.

Pomologijos skyrius įkurtas 1975 m. Šiame skyriuje vykdoma uoginių sodo kultūrų selekcija ir introdukcija. Sodo dendrologai labiausiai domisi šermukšniais, svarainiais, serbentais, agrastais ir kitokiais netradiciniais sodo augalais.

Augalų sistematikos ir geografijos skyrius yra seniojo botanikos sodo (kurto 1920 m.) vietoje Vingio parke, Neries upės slėnyje. Čia kaupiamas augalų kolekcijos studentų mokymui. Priskaičiuojama per 1000 pavadinimų augalų.

Šiuo metu Botanikos sode auginama daugiau nei 7000 pavadinimų augalų. Beveik pusę jų sudaro dekoratyviniai.

Gėlininkystės skyrius įsikūrė tik prieš septynetą metų (1992), tačiau turi gausiausias žolinių dekoratyvinių lauko augalų (lauko gėlių) kolekcijas šalyje.

Auginama 3200 pavadinimų gėlių. (Plačiau apie šį skyrių kituose puslapiuose).

Augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorija įkurta 1991 m. Šioje laboratorijoje yra ir analitinė laboratorija bei izoliuotų audinių ir ląstelių kultūrų (biotechnologijos) laboratorija. Šioje laboratorijoje augalai dauginami mėgintuvėliuose *in vitro*. Taip padauginami augalai būna sveiki. Taip pat mėgintuvėliuose yra saugomas kultūrinių augalų genofondas.

Supažindiname žurnalą skaitytojus su **Gėlininkystės skyriaus** darbais, ekspozicijomis bei darbo patirtimi.

Didžioji botanikos sodo puošmena – senasis parkas su simtamečių liepų alėja, almančiais saltnių vandenimis, didžiuliais tvenkiniais, rožynu ir gausybe margaspalvių gėlių. Trijų tvenkinių terasoje, vadinamajame „gėlių slėnyje“ įrengiami sezoninio žydėjimo gėlynai – ekspozicijos. Sukurtos pavasarį, vasarą, rudenį žydinčių lauko gėlių ekspozicijos. Šio skyriaus darbuotojai rengė daugiamėčių gėlių ekspozicijas, didžiuliose labirintuose auga jurginiai.

Gausi rūšių bei veislių yra vienmečių gėlių ekspozicija. Kalvotoje teritorijoje eksponuojami žemiausiai kiliminiai ir dekoratyviniai varpiniai augalai. Senujų parko medžių paunksnėje galima

pasivaikščioti po originalų miniatiūrinį sodelį.

Per septynerius metus sukauptos gausios (67 šeimoms priskiriamos ir 280 genčių) vienmečių, dvimečių, daugiamėčių, lauke žiemojančių ir nežiemojančių, retų, mažai paplitusių, dekoratyviais lapais, sausaziedžių, medingų, kvapnių ir kitokių gėlių kolekcijos. Iš viso – 3200 pavadinimų.

Daug dėmesio skiriama lietuvių išvestoms veislėms, hibridams, selekciniais numeriams – jų turima kolekcijoje per 800. Kai kurių gėlių veislės unikalios.

Gėlių selekcija Lietuvoje sutelkta mėgėjų rankose. Lietuvos selekcininkų sukurtos gėlių veislės ir selekciniai numeriai – nacionalinis turtas, etninės kultūros dalis. O metal bėga... Gėlių kolekcininkų ir selekcininkų gretos mažėja. Jau dingio daug vertingų sėjinukų, veislių. Tad lietuvių selekcininkų sukurtų gėlių veislių, hibridų, selekcinės medžiagos tyrimas, įvertinimas, kaupimas – nauja gėlininkystės tyrimų kryptis ne tik Vilniaus universiteto Botanikos sode, bet ir Respublikoje. Lietuvišką gėlių selekcinę medžiagą kaupia ir tyrinėja Kauno Vytauto Didžiojo universiteto botanikos sodas ir Lietuvos sodininkystės bei daržininkystės institutas.

Tikimės, kad iš mūsų rankomis gamtoje įgyvendintų projektų Botanikos sodo lankytojai galės pasimokyti, kaip sutvarkyti aplinką, kokį pasirinkti gėlių asortimentą, kaip puoseleti, auginti, dauginti gėles ir kaip išsaugoti žmogaus rankomis sukurtą grožį.

Neabejojame, kad netolimoje ateityje VU botanikos sodas taps labai gražia žmonių polsio ir mokslo pažinimo vieta.

Laukiame ir žurnalo „Rankdarbiai plius visazinis“ skaitytojų atvykstant į šį nuostabų kampelį.

POILSIS

Sveikinimas

Šiais bijunais VU Botanikos gėlininkai sveikina žurnalo Redakcijos kolektiva 100-ojo numerio proga

Žvilgsnis

BOTANIKOS SODO JUBILIEJUS – PROGA PAMAŠTYTI APIE ATEITĮ

Pradžią – XVIII amžiuje

Vilniaus universiteto Botanikos sodas – vienas seniausių Europoje. Jo ištakos siekia 1775 m. Gardino medicinos mokykloje, įsteigus sodą, jam vadovavo Žanas Emanuelis Ziliberas, vėliau – Georgas Forsteris, Stanislovas Bonifacas Jundzilas ir kiti žymūs mokslininkai. 1781 m. sodas buvo perkeltas į Vilnių, Pilies gatvę, Medicinos kolegijos namo kiemą (dabar vyksta šio pastato restauracija, sprendžiama, ar įrengti jame nuolatinę retų augalų ekspoziciją). 1797 m. perkeltas į didesnę sklypą prie Vilnelės, Sereikiškų parke. 1802 m. išleistas pirmasis šio sodo sėklų katalogas su 1049 augalų pavadinimais. 1824 m. sodas buvo jau 6 566 augalų rūšys. Buvo palaikomi ryšiai su žymiausias užsienio botanikos sodais. 1842 m., uždarius Vilniaus medicinos-chirurgijos akademiją, sodas buvo paverstas parku, o introdukuotieji augalai išnyko.

Vieni smulčiausių botanikos sode augančių augalų – vandens paparčiai

Sodas iš naujo įkurtas 1920 m. Neries vingyje, Vingio parke. Per karą jo augalų kolekcijos sunaikintos. 1946 m. sode vėl pradėti atkūrimo darbai, jiems vadovavo Antanas Minkevičius. 1959 m. veikė 9 skyriai, buvo per 3 000 augalų. 1974 m. Ministrų Tarybos nutarimu Vilniaus universitetui perduotas Kairėnų pagalbinis ūkis. Jame ir įkurtas pagrindinis Botanikos sodo skyrius, šiemet švęsiantis 25-erių metų jubiliejų.

Augina lietuviškas veisles

VU Botanikos sodas – didžiausias Lietuvoje ir vienas stambiausių Baltijos šalyse. Už jį didesnis tik esantis Taline, tačiau jis negali pasigirti pačiomis naujausiomis augalų veislėmis, kokių turi mūsų šalis.

Šiuo metu Botanikos sode auginama daugiau nei 7 000 pavadinimų augalų. Beveik pusę jų sudaro dekoratyviniai. Gėlininkystės skyrius, darbuotojų gražiai vadinamas gėlių slėniu, įsikūrė tik prieš septynetą metų, tačiau turi gausiausias kolekcijas šalyje. Daug dėmesio skiriama lietuvių išvestoms veislėms – jų turima per 800. Lietuvos selekcininkai daugiausiai dirba su svogūninėmis gėlėmis – tulpėmis, kardeliais, lelijomis. Šalia lietuviškais vardais besipuikuojančių tulpių „Genovaitė“, „Suvalkiečiai“, „Gintarinė Baltija“ žydi politikų pavardes gavę kardeliai „Vytautas Landsbergis“ ir „Gediminas Vagnorius“.

Šiltnamyje – egzotiški augalai

Šiltnamyje – gausios sukulentų ir paparčių kolekcijos. „Tačiau netgi čia niekas neranda paparčio žiedo“, – šypojsi sodo darbuotojai. Auginami ir egzotiški augalai, kai kurie jų – nuodingi. Štai akokanteros sultimis Pietų Afrikos čiabuviai tepdavo strėlių stambiams gyvūnams medžioti antgalius, o Botanikos sode šis augalas lankytojus stebina kluiais baltais žiedeliais ir aitrū kvapu.

Kampe pastatyti keli vazonai su bananmedžiais. Anksčiau šie žoliniai augalai prinokindavo vaisius, tačiau aukšta saulėta oranžerija nebeveikia, todėl bananmedžiai nebežydi.

Kituose šiltnamiuose auginami daugiausiai vienmečių gėlių sėjinukai. Jais puošiami miesto skverai ir gelynai, visų Universiteto fakultetų, bendrabučių, Centrinų rūmų aplinka. Botanikos sodas fakultetus aprūpina ir kambarinėmis gėlėmis.

Botanikos sodo direktoriaus doc. E. Navio rūpestis ir dėmesys – augalai

Botanikos sode – daugybė medžių

Didžiausią plotą (80 hektarų iš 191) užima dendrologijos – medžių ir krūmų – skyrius. Lietuvos klimatas labai permainingas, kiti, ypač šiltų kraštų, flora prie jo sunkiai prisitaiko. Kasmet keletas augalų nušąla. Šiemet žiema ir pavasarinės šalnos kaip niekad pridarė daug nuostolių. Labiausiai nukentėjo išvestos formos. Sodo dendrologai labiausiai domisi šermukšniais, svarainiais, serbentais. Auginama per 20 veislių baltųjų, 50 raudonųjų, 300 juodųjų serbentų veislių, kitų vaiskrūmių. Tarp jų 6 juodųjų serbentų ir 6 agrastų veislės išvestos sodo darbuotojų. Auginami dekoratyviniai spygliuočiai – tujos, kadagiai, puskiparisiai, reti lapuočiai – geltonžiedė sedula, makio ieva, šilkmedis, alymedis, graikinis riešutmedis, tulpmedis. Šis įdomus tuo, kad gimtojoje Amerikoje užauga iki 50 m aukščio, todėl želdiniams nenaudojamas, tačiau žmonių labai mėgstamas. Tulpmedžio lapas primuma muzikos instrumentą lyra, todėl yra tapęs muzikantų simboliu.

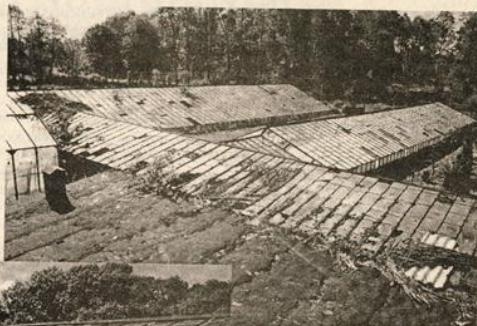
Nuokelta | 13 psl.

Atkelta iš 12 psl.

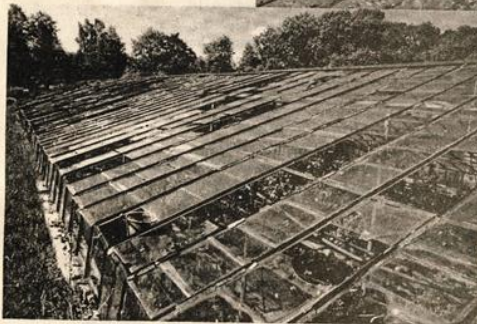
Stinga pinigų ir augalams, ir remontui

Daugelį augalų sodui padovanojo kolegos iš užsienio. Draugiškiausi – Varšuvos, Krokuvos, Vroclavo ir kitų Lenkijos miestų botanikos sodai. Neretai įdomesnių egzempliorių padovanoja ir kitų šalių ambasadoriai, politikai. Sodo šeimininkai juokavo, kad svečiams labai patinka fotografuotis su kastuvais.

„Beveik viskas čia – „suabagauta“, – neslėpė jau dešimtį metų VU Bo-

Šiltnamiai Kairėnuose prašyte prašyte remonto

tuoj periodu jį tenka kibirais atsinešti iš upės. Vandens telkiniams užšalus, neretai reikia smėti tiesiai iš cketės.

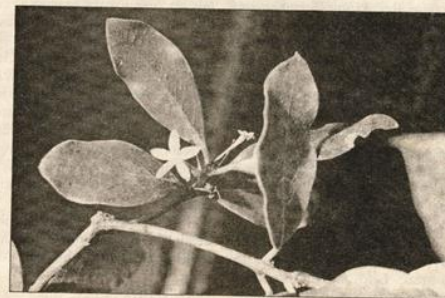
„Didžiausias mūsų pasididžiavimas – čia dirbantys žmonės“, – gyrė savo darbuotojus E.Navys. Visą laiką gaudami valytojo atlyginimus, jie sugeba kruopščiai ir daug dirbti. „Mes per metus gauname tiek pat, kiek vienas teisininkas uždirba per mėnesį“, – sakė sodo vadovas. O juk sode dirba 87 etatiniai darbuotojai.

Iva ROITMANAITĖ
Gėdos Salkauskaitės
ir Vido Naujiko nuotr.

tanikos sodui vadovaujantis Gamtos mokslų fakulteto docentas Evaldas Navys. Jo nuomone, ir vokiečių okupacijos metais, ir sovietmečiu valdininkai labiau rūpinosi sodu nei dabar. Trečiajame dešimtmetyje statyti šiltnamiai sodo filiale Vingio parke paskutinį kartą buvo remontuoti daugiau nei prieš 15 metų. Geležiniai jų karkasai baigia surūdėti, o stiklai vos laikosi. Į dalį šiltnamių įeiti uždrausta. Ne geresnė situacija ir pagrindiniame sodo skyriuje Kairėnuose. Doc. E. Navio paskaičiavimais, šiltnamių remontui reikėtų daugiau nei 375 tūkst. Lt. Dar 145 tūkst. Lt. reikėtų naujam šiltnamiui pastatyti.

Pasididžiavimas – žmonės

Sodo darbuotoja Kristina Balnytė pasakojo, kad žiemą tik dviejuose šiltnamiuose veikia šildymo sistema, to-

Nuodingoji *Acocanthera venenata* žydi viliojančiai

BOTANIKOS SODUI - 25

Kai gi tas Botanikos sodas? Tai žemės plotelis su tvenkiniais ir alėjomis, kalvomis ir slenčiais, ir žmonių grupelė, pasirėngusi visa ši landašaltį pavertusi rojus sodu. Kam sake - vienas šimtinėlis, kas paraše tokias eiles - turi tokią liūdį! Tai ką mes sukūrėme, yra mūsų pačių atspindys šiuolaikinėje pasaulyje. Būtičia čia kiti žmonės, būtičia kitoks sodas. Todėl mums visa tai taip brangu, tarsi savas kūdikis, kurio rūpinamės, auginame ir didiname vilnia auštelėmis.

Penkeri metai, praėję nuo 20-ties metų jubilėjaus - neilgas laiko tarpas. Bet ir sekundės atkarpoje vyksta amžinasis judėjimas - įkliję savo širdies ir rankų šilumos dalelę iš mūsų tarpo amžinai išklijuo Starys, Domočiulė, Vėronikė, Be...-bevas. Tai, kad besovome kartu su jais, dirbome, džiaugėmės, kartais ginčijomės ir būdėjomė, neliko vien prisiminimas. Jų širdies dalelė vos įmanoma, bet esanti. Bana sodo apšauose, jų sodotinėse mūdišiose, šaldila šolose. Vni mes nematomas ryšias sutiję su bevasiu, esamu ir būsimu pasauliais. Paaukime tai.

Penkeri metai - neilgas tarpas. Bet pastebimai praturtėjome materialiai - kabinetuose atsirado kompiuteriai, kai kam už aušų "mobiliukai", omė iškraidyti iki šiol negirdėti žodžiai "skaneri", "faksas", "elektroninis paštas", pagraužiojo transporto priemonių (bet Orliko į peniųjų dar neįleidiome, nors pastebimai pagausėjo ir arklių šikas). Suimomevejo mokslo daktarų "gamyba", leidžiama knygelės plačiau visuomenėi apie lianas, sodo rebusius augalus ir vyruodžius, o kur dar moksliniai straipsniai žurnale "Biologija", konferencijos, kelionės į sveičias šalies patirties semina ir kitokie didieji proto rodučiai.

Taigi, valio, jaunėli, kuriam tik 25-eri metai. Telydi tave kūrėbina džiaugiamas. Pirmas ant bulio žirgo įtviesia atelį. Ai, baik kreiktis, kad trūksta to ir aro, o tas ir ama kvailys arba savaimalius nušėpasakytas. Tai senų bambeklių reikilas. Tu gi įmanoma ir kurti būdus: "Mark, glėvas, kambariui". Ak, brangūs HORTUM BOTANICUM, sūnau mūsų Paklausk, ką tau sukam: bulio žirgo kopdamas į stiklo kalną

laimės iekotti, saugokis 3 dalykų: 1. Bambiemo (geriau duok į), 2. Kaitų ieškojimo (žinok, jei jau "": atliktiko, tai pats eiti žinplys, žyžuok į priekį kaitų nieieškojys), 3. Nepasitenkimu (stiprus nelaukia, kol kas pagiris įvertins, jie žino, ko nori).

Šitie trys dalykai - tai atsigrėžimas atgal, sulaukantis tavo veržlama ir ašimantis įėjus bei energija: "kas atsigręž atgal, tas akmeniu pavirs". Kliaip tarant, pavirs senu, nepasitenkimu, kaitų ieškančiu bambekliu. O tada tai jau niekur neuėjosi, tik apie save grubinesnis. Teaplentie, vaikelie, tave ši beda, ir viskas bus labu gerai.

Mielieji mūsų darbuotojai, senbuviai ir naujabuviai, darbūties ir išradingi, stori ir ploni, linksni ir rimti, amžiniai susirūpinę ir nerūpestingi, begiojantys ir lėtai judantys, dirbantys viršvalandžius ir trupinį pagulintys po krūmu šventą darbo valandą - visi pagal savo įėjus ir sugebėjimus kėdenantys sodo dironus - mes sukūrėme ir kurame kūrini. Botanikos sodo vadinamą. Tedžiugina mūsų kūrinys mus pačius ir tuos, kurie čia ateis. Todėl valio.

"Tut! kėnu įsamo", kad už tai nusipelnėme gyveniti geriau, bet Dovanų karalių į aukštą postą pasykre, tai jis iš karto mus užmiršo ir bambių neduos.

Todėl belieka mums, brangieji, viens kitam rankas paspausti, pasibūduoti, su jubiliejumi viens kitą pasveikinti ir į sodo sveikata namo pareisus, ant pelėtas atsivedus stikliuok išgeri (galima būti ir po krūmų, jei orai atšils).

2000: BOTANIKOS SODAS ATIDARYTAS LANKYTOJAMS.

Remontuojamos buvusios dvaro arklidės – keičiamas stogas ir kt.
Melioratoriai atsiskaito už atliktus darbus – iškastus du tvenkinius ir įrengtą pralaidą.
Pagerbiami BS rėmėjai.
Rengiami BS gidai. VU BS DK pirmininkės I. Kubilienės iniciatyva.
Pažymėjome Augalų genetikos ir Pomologijos skyrių 25-mečius.
Po žvalgytuvų prasidėjo Baltarusijos MA Centrinio BS ir VU Bs bendradarbiavimas

VILNIAUS UNIVERSITETAS

ISAKYMAS

2000 05 02 Nr. R-83
VILNIUS

Nuo š. m. gegužės 1 d. iki spalio 31 d. nustatyti mokesį už lankymąsi Botanikos sode Kairėnų g. 43:

1. Ekskursijų grupėms (ne mažesnėms kaip 10 asmenų), kurioms Botanikos sodas skiria vadovą 1,5 val. trukmės – 3 Lt. suaugusiems asmenims ir 1 Lt. studentams, moksleiviams ir vaikams nuo 7 iki 16 metų. Skiriant vadovą 2,5 val. trukmės ekskursijoms suaugusiems 5 Lt., studentams, moksleiviams ir vaikams nuo 7 iki 16 metų 1 Lt. 50 cent. (su PVM).

Vilniaus universiteto darbuotojų grupės ir studentai, atvykstantieji su pedagogų studijų ir pažintiniais tikslais, įleidžiamos nemokamai.

Pavieniai asmenys ir nedidelės ekskursijų grupės be vadovo į sodą neįleidžiami.

1.1. Ekskursijos priimamos darbo dienomis ir darbo laiku iš anksto suderinus su Botanikos sodo administracija (tel. 317911).

1.2. Už ekskursiją turi būti sumokoma įeinant į Botanikos sodą, prekyvietėje esančioje kasoje. Lankytojams įteikiamas kasos aparato čekis, kuriame turi būti nurodyta "lankymo bil." (atsakingas G. Miceika).

2. Suaugusiųjų lankytojų grupės (ne mažiau 3 asmenų) rekreacijai parke ir arboretume (be kolekcijų lankymo) darbo dienomis ir darbo laike iki 6 val. trukmei įleidžiami, įmokant į Botanikos sodo kasą po 10 Lt.

3. Pageidaujantiems lankytis Botanikos sode nuolatos, kasoje parduodami sezoniniai (nuo gegužės 1 d. iki spalio 31 d.) bilietai suaugusiems, įmokant į kasą 100 Lt. Šiuo atveju lankytojams išduodamas kasos čekis ir leidimas su Botanikos sodo nustatytais lankymo sąlygomis. Nesilaikantiems sąlygų leidimai anuliuojami ir pinigai negražinami.

4. Apžvalginis pasivažinėjimas karieta (už 3 vietas): I maršrutas 15 min. – 15 Lt.; II maršrutas 30 min. – 25 Lt.; III maršrutas 1 val. – 50 Lt.; IV maršrutas – 1,5 val. – 75 Lt.

5. Į universiteto kasą pinigai įnešami ta tvarka, kuri nustatyta atsiskaitant už realizuotą produkciją, pridodant kasos aparato ataskaitos kopiją.

6. Atsakinga už ekskursijų ir lankymo organizavimą skiriama Botanikos sodo vyr. mokslo darbuotoja eksperimentiniam darbui S. Žilinskaitė.

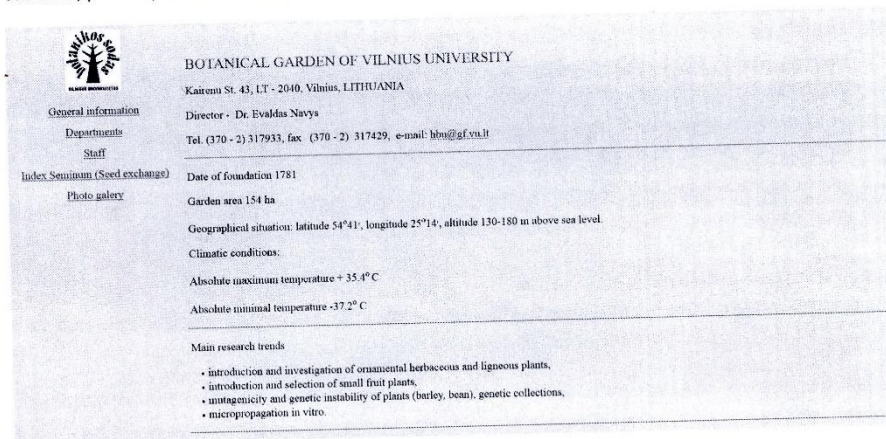
7. Įsakymo kontrolė pavedama Botanikos sodo direktoriui doc. E. Naviui.

Vilniaus universiteto Rektorius

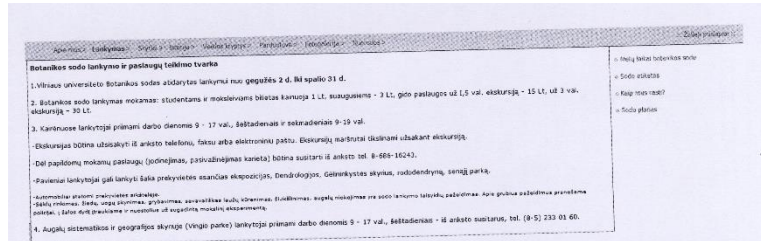
Skyriaus istorija

Vilniaus universiteto botanikos sodas iki 2000 metų buvo uždarytas plačiajai visuomenei, bet pirmieji kontaktai ir informacijos sklaida prasidėjo dar prieš pirmą kartą atveriant vartus publikai. Ryšių su visuomene užuomazgomis reiktų laikyti VU botanikos sodo augalų prekyvietę, kuri savo veiklą pradėjo 1994 metais. Bendraujant su klientais G. Miceikai, T. Kuisiui ir D. Ryliškiui ne kartą teko pasakoti apie tai, kad už prekyvietės driekiasi didžiulis plotas su augalų kolekcijomis, taip pat prekyvietės darbuotojai konsultuodavo klientus sodininkystės klausimais. Kitas etapas, priartinęs sodą prie visuomenės, buvo dendrologijos skyriaus darbuotojų 1998 m. priimtas sprendimas šiaurės vakarinėje sodo dalyje, šalia Plytinės gatvės pradėti kurti pirmąją ekspoziciją, skirtą ne tik kolekcijos kaupimui, bet ir lankytojams. Tiesa, noras parodyti sodą sukauptas kolekcijas buvo didelis, tad nepabaigus kurti net pirmos ekspozicijos, 2000 metais Vilniaus dienoje buvo išdalyta keli tūkstančiai savadarbių vizitinių kortelių ir paskelbta, kad sodas vieną dieną bus atviras visiems norintiems jį aplankyti. Kviečiant sunku buvo įsivaizduoti, kiek žmonių ateis ir kaip tam pasiruošti. Įvykusi „Atvirų durų“ diena parodė, kad pirmą, sodas susidomėjimas sodu didelis – atvyko keli tūkstančiai žmonių, antrą, kad sodas visiškai nepritaikytas tokiems lankytojų srautams – takai siauri, nėra stovėjimo aikštelių, tualetų ir t.t. Tad 2001 metais lankytojai buvo priimami tik grupėmis ir iš anksto susitarus, pradėti pardavinėti lankymo bilietai. 2001 metais pradėjo veikti ir pirmoji sodo svetainė (1 pav.).

1 pav. Pirmoji VU botanikos sodo svetainė

Pirmoji svetainė buvo skirta ne lankytojų poreikiams, bet sodo ryšiams su kolegomis užsienyje. Plečiantis lankytojų ratui ir interneto prieinamumui Lietuvoje buvo nuspręsta sukurti į lankytojus orientuotą svetainę. Ji buvo sukurta 2002 metų pabaigoje (2 pav.).

2 pav. Antrosios VU botanikos sodo svetainės fragmentas

2005 metais sodo svetainė gavo naują domeno adresą, kuris galioja iki šiol - <http://www.botanikos-sodas.vu.lt>.

Trečioji sodo svetainė sukurta 2009 metais, jos pagrindinis plusas – greitas svetainės turinio valdymas ir patogus informacijos keitimas ar pildymas (3 pav.).

3 pav. trečioji VU botanikos sodo svetainė

Nuo pat įkūrimo svetainę administruoja D. Ryliškis, o dizainą ir programą dalį kuria M. Januška.

Maloniai kviečiame Jus dalyvauti saldžiųjų šermukšnių degustacijoje, kuri įvyks š. m. rugpjūčio 29 d., antradienį, Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnų 43.

VU Botanikos sodo direktorius

doc. dr. E. Navys

Rimantas ŠINKŪNAS

Rugpjūčio antroje pusėje sostinėje Vilniaus universiteto Botanikos sodo direktoriaus dr. Evaldo Navio kvietimu viešėjo Baltarusijos mokslų akademijos akademiko, hab.dr., centrinio šalies Botanikos

Silvijos Žilinskaitės nuotraukoje: prof. Vladimiras Rešetnikovas Vilniaus Botanikos sode

sodo direktoriaus Vladimiro Rešetnikovo vadovaujama mokslininkų grupė. Anot Botanikos sodo direktoriaus pavaduotojos dr. Laimutės Balčiūnienės, šis vizitas pasižymėjo dalykiškumu. Susitarta dėl bendrų mokslinių darbų publikavimo, keitimosi informacija, galimas ir apsikeitimas dendrologinėmis, gėlių kolekcijomis. Pasak mokslininkės, bendradarbiaujant lengviau pasiekti tarptautinius grantus.

Dalį darbo imasi padaryti vilniečiai, dalį baltarusiai. Juoba, kad Minske, sukooperavus įvairių įstaigų lėšas, įrengtos puikios laboratorijos. Dideli pasiekimai selekcijos, molekulinų tyrimų srityse.

Pasak dr. E. Navio, baltarusių, konkrečiai akademiko V. Rešetnikovo darbai plačiai žinomi ne tik savo šalyje, bet ir visame pasaulyje. Jie, nežūrint visų ekonominių peripetijų, yra sutelkę nemenką mokslinį potencialą, techninę bazę. Ten triūsia apie 140 mokslinių darbuotojų, iš jų 8 habilituoti daktarai.

A k a d e m i k a s

antrąją disertaciją (hab. daktaro) 1977 metais Kijeve. pirmasis teigiamą atsiliepimą atsiuntė būtent A. Merkys. Savo ruožtu pagarsėję lietuvių mokslininkai (L. Balčiūnienė, E. Navys ir nemažai kitų) disertacijas gynėsi Minske.

V. Rešetnikovas prisipažino, kad jam įdomu Vingio parke (Botanikos sodo skyrius) kartu su kolegomis lietuviais stovėti po tais pačiais medžiais, po kuriais stovėjo caras Aleksandras antrasis. Dabar, tiesa, nebe tie laikai, tačiau draugystė tarp Lietuvos ir Baltarusijos mokslininkų - tai ne tik tai tradicijų tęsimas, tačiau ir būtinybė. Juoba, kad, pasak akademiko, Universiteto Botanikos sodas turi įspūdingas gėlių, dendrologines kolekci-

DRAUGYSTĖ su mokslininkais iš Baltarusijos

R. V. Rešetnikovas, pasižymintis išskirtiniu kuklumu, labai aukšta vidine kultūra, pabrėžė, kad jam labai malonu Lietuvoje lankytis po dešimties metų. Akademikas šiltai prisiminė ir nūnai vertina asmeninius ryšius, draugystę su žinomais vilniečiais mokslininkais: akademiku Alfonsu Merkiu, hab. dr. Karoliu Cieminiu, profesoriumi Romu Pakalniu ir kitais. Įdomus toks faktas, jog ginantis V. Rešetnikovui

jas, žinomi genetikų darbai. Tyrimams panašios yra klimatinės sąlygos. Tiesiog būtinas regioninis bendradarbiavimas.

Šiai akademiko minčiai pritarė ir baltarusių grupės nariai, ir E. Navys bei kiti mokslininkai. Beje, prieš keletą savaičių lietuvių mokslininkai lankėsi Baltarusijoje. Jų įspūdžiai - kuo geriausi. Iš pokalbių su svečiais išryškėjo: nenusivykė Lietuva ir svečiai.

Pažiemeje Augalų genetikos ir žemdirbių skyriaus 25-mečiui

Drąsijų Žaliosios Vėlavos įonėdžio (kovo 21d.) dalyviai

2000 mozaika

Pu švėlytųvų prasidėjo Baltarusijos MA Centre Botankos sode ir VI. Botankos sode bendradarbiavimas

Muohaukos E. Havio ir S. Žilinskaitės

Remontuojamos buvusios dvaro arkliedes - vietines reiklmes architektūros paminklas

Hydrizijoni dmdrologė Irena Norvikienė į keta daria

Melioratoriui atsiokiuo at atikrus darbus - tikasius 2 tvenkinius ir įrengta pralaidę

Pagėrbiami Botankos sodo rėmėjai

Rengiami Botankos sodo gėdai. Sim iniciatyva namai RS. Drąsija klubo pirmiškai I. Kabilienė

FOTOAKCIJA
Lietuva - tai aš
2000-2001

Fotografavo
Sigitas Aukštuolis

2001: SODĄ NUSIAUBĖ VĖTRA... NELIKO DALIES SENOSIOS LIEPŲ ALĖJOS.

Vasario 28 d. Konferencija „Vilniaus universiteto Botanikos sodas amžių sandūroje“, skirta VU BS 220 metų sukakčiai paminėti.

Kovo 26 d. Dėl ekskursijų organizavimo VU Botanikos sode.

Ekskursijos priimamos iš anksto suderinus su BS administracija. Pavieniai lankytojai kviečiami į BS šeštadieniais 11 val. Bus sudaroma grupė, skiriamas vadovas.

Kairėnų IV-V a. pilkapių įamžinimas. BS, BSDK.

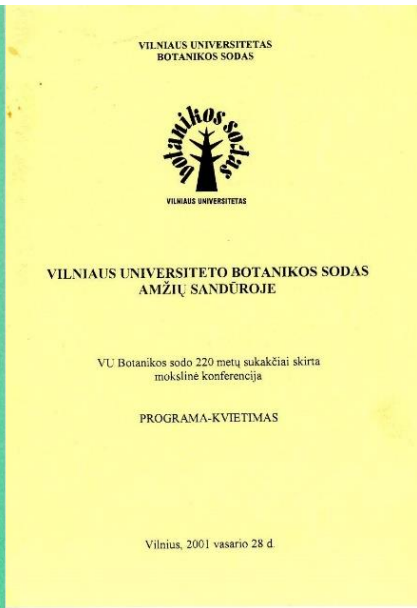
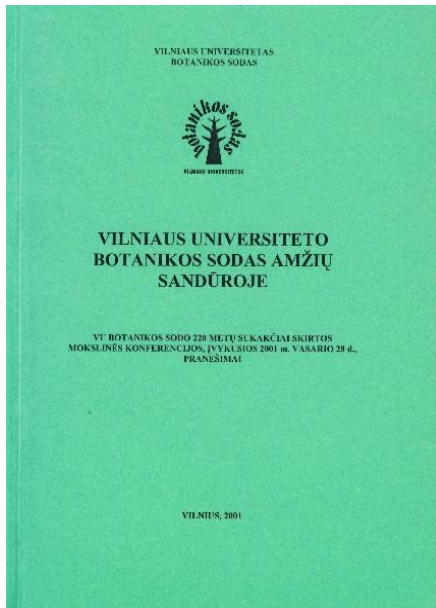
Pirmosios BS vietos Pilies g. 22 pažymėjimas.

Sutvarkytas šaltinis. Į rododendryną atkeliavo vanduo.

Birželis. Lietuvos vardo paminėjimo 1000-čio ženklo atidengimo iškilmės.

Liepos 18 d. siautė vėtra. Nukentėjo liepų alėja, Pomologijos šaltalankių kolekcija.

Rugsėjo 18-19 d. tarptautinė konferencija „Conditions and perspective of applied sciences in the botanical gardens“.

TURINYS

TRATARME

Evaldas Navys. Nūnijai Botanikos sodo rindos erapų pradai..... 5

AUGALŲ FOTOFONETINIS IR BRUKLIAMŲ TYPŲ LABORA TORIA

Stasė Dapkinienė. Žolinis ir sėmeduogių augalų mikrobiotinio dauginimo ir
vėžio technologijų kūrimas Vilniaus universiteto Botanikos sode 1995-2000
metais..... 7

Rasa Rytvilienė. Augalų in vitro kultūrų stabilizavimas..... 11

Lina Šimulienė. Augalų mikovogastystės dingimas..... 13

Irena Žiemytė. *Ex vitro in vivo*..... 16

**AUGALŲ GENETIKOS SKYRIUS IR BOTANIKOS IR GENETIKOS KATEDROS AUGALŲ
GENETIKOS LABORATORIA**

Laimutė Bakšlienė. Įvairių miežių mutantių grupių kiekybiniai požymiai..... 19

Dainius Barysas. Kobalto nitrato poveikis kai kuriems augalams..... 22

Aleira Biliūnienė, Daina Kozlauskaitė. Mazių mutanto savybės žiedyno
vystymuisi..... 25

Regina Barneikienė. Gamtiniai mutantai Augalų genetikos skyriuje..... 28

Tatjana Čikienė. Epigenetinių pokyčių indikcija kofeino nitratu ir
ciliaustais (fem)..... 31

Vida Vainienė. Anotoido druskų feno poveikis miežių žaliems mutantiams
roscaly apke..... 34

Virgija Vaitkūnienė. *Modica he*, ir *he* mutantių ir jų reverziantų ūkinį savybių
įvertinimas..... 37

Kęstutis Žilaitis, Violeta Kleizaitė. UVC genotoksikumo įvertinimas SCGE
metodu miežiuose..... 40

Donatas Zaviaga, Violeta Popovickytė. Genetinis paviršio tyrimas molekuliniais
žymeniais (RAMP) metodu Vilniaus Universiteto Botanikos sodo miežių mutantių
kolekcijoje..... 43

AUGALŲ SISTEMATIKOS IR CHROMOSOMŲ SKYRIUS

Kristina Butytytė. Šilnamisinių augalų augimui ir išaugimui galimybės Augalų
sistematikos ir geografijos skyriuje 1995-2003 metais..... 46

Regina Juodkaitė. Sveptolinių augalų kolekcija Augalų sistematikos ir
geografijos skyriuje 1995-2000 metais..... 49

Edgintas Kerkelė. Vilniaus zoogeografinio tyrimo kaitimas. Pirmaisia etapai..... 54

Alina Tiriuvienė, Nerija Vaitėkonienė. Augalų sistematikumo pletta 1994-
2000 metais..... 57

BOTANIKOS IR GENETIKOS KATEDRA

Sigita Kirklaitė, Joratė Tupliauskaitė. Vilniaus Universiteto Botanikos sodo
apontaninės floros ritūų dalis ir ekotopologinis aktyvumas..... 60

Sigita Kirklaitė, Joratė Tupliauskaitė. Vilniaus Universiteto Botanikos sodo
apontaninės floros charakteristika..... 64

Jurgita Vaitėkonienė. Ragagyris (*Lupinus*) genties grybų tyrimai 1997-2000
metais..... 67

Jonas Naujalis, Ramūnė Nedveckytė. Vilniaus Universiteto Botanikos sodo
sėjos..... 70

Jonas Naujalis, Vaiva Kazanavičiūtė. Poprosnių šeršė (*Folypodium vulgare* L.)
Vilniaus Universiteto Botanikos sodo Kazanauose..... 72

Joratė Tupliauskaitė, Rasa Lestkaitienė. Vilniaus Universiteto Botanikos sodo
Augalų sistematikos ir geografijos skyriaus apontaninė flora..... 74

DENDROLOGIJOS SKYRIUS

Viktorija Guseva. Dendrologijos skyriaus saulėnė (*Helianthemum MIL.*)
kolekcija..... 77

Gintarė Jerkevičienė. Siepiu 2000 metų pavasario karščių ir saunų poveikis kai
kurioms tujioms, lianoms ir lapuočiams..... 82

Vitalija Pribludauskaitė. Vilniaus Universiteto Botanikos sodo Dendrologijos
skyriaus 1992 - 2000 metų *Eriocaulon Jus.* šeimės kolekcija..... 85

GEOLINCYSTES SKYRIUS

Danutė Jadvyga Dainauskaitė. Žolinių dekontyviųjų augalų introdukcija
Vilniaus Universiteto Botanikos sodo Geolincystes skyriuje 1995-2000 metais
Gitanė Indrišauskaitė, Danutė Jadvyga Dainauskaitė. Lietuviška kasdienių
veščių morfologinių, dekoratyviųjų savybių įvertinimas..... 91

POMOLOGIJOS SKYRIUS

Edvardas Misiūnas. *Ribes* genties veščių biologinių ir ūkinė savybių
įvertinimas..... 101

Auktė Meidėvičienė. Nauji Vilniaus Universiteto Botanikos sodo Pomologijos
skyriaus augalai - stambiauogės spongelės (*Dryococcus macrocarpus* (Anton.)
Parr.) , sodinti Rūsiogė (*Faccianum x cosifolium* Butaus ex Pilska) ir brukos
(*Faccianum vialis* Klotzsch)..... 103

Evaldas Vylkus Navys. Vilniaus universiteto Botanikos sode auginamų sodinių
termašinių veščių nomenklatura..... 107

Bartus Rytikas. Vymenčių tyrimai Vilniaus Universiteto Botanikos sode..... 110

Silva Žilinskaitė. Melsvaugių sausmedžių kolekcija Vilniaus universiteto
botanikos sodo Pomologijos skyriuje 1995-2000 metais..... 113

ZOOLOGIJOS KATEDRA

Marija Starodubaitė. Vilniaus universiteto Botanikos sodo Kairėnuose
šaltūraiui gyvūnais..... 116

PUBLIKACIJOS..... 125

Žemdirbystei netinkamose žemėse siūloma sodinti šermukšnių sodus

Genė KARKLIENĖ

Vilniaus universiteto Botanikos sodo direktorius Evaldas Navys tiki, jog jo monografija "Šermukšnio (*Sorbus L.*) genties rūšys ir veislės Lietuvos sodininkystei ir miško ūkiui" atgaivins šermukšnių auginimo tradicijas.

Šermukšnis Lietuvoje nuo seno laikomas sveikatos, laimės ir vaisingumo medžiu. Jam buvo priskiriamos antgamtiškos galios: tikima, kad jis apsaugo žmones ir galvijus nuo piktųjų dvasių kerų ir jų sukeltų nelaimių bei ligų. Todėl beveik prie kiekvienos sodybos vartų augdavo šermukšnis. Dabar šios tradicijos kiek primirštos.

Šermukšnio yra 85 rūšys ir per 100 porūšių, varietetų, formų ir veislių. Tačiau ne visos rūšys ir veislės gali augti Lietuvoje. Šermukšniui iširti knygos autoriaus E.Navio iniciatyva Vilniaus universiteto Botanikos sode sukaupia didžiausia šalyje šios genties medžių ir krūmų kolekcija. Monografijos autorius ne tik įkūrė kolekciją, bet studijavo pasaulinę literatūrą, išmoko daugi-

ŠERMUKŠNIO (*SORBUS L.*) GENTIES RŪŠYS IR VEISLĖS LIETUVOS SODININKYSTEI IR MIŠKO ŪKIUI

nimo būdų, tyrė šių medžių augimą, derėjimą ir derliaus kokybę bei atrinko veisles, tinkančias augti Lietuvoje. Knygai parengti nepakako 10 metų darbo, reikėjo ir materialinių išlaidų. Pasak E.Navio, knyga nebūtų išėjusi, jei nebūtų sulaukęs Aplinkos ministerijos, Miškų ir saugomų teritorijų departamento bei drau-

gijos "Žaliuojanti Vilnija" paramos. Pasaulyje dar nėra tokios knygos, kur būtų taip plačiai aprašytas Rytų bei Vakarų šalyse augantis šermukšnis. Jos pasirodymo laukė ir kitų šalių sodininkai, nes ji išleista ir anglų kalba.

Sovietiniai metais Lietuvoje buvo užveisti tik du versliniai šermukšnių sodai - Jurbarke ir Žiezmaruose. Tačiau šie sodai buvo užsodinti prasta 'Likernaja' ir 'Moravica' šermukšnių veisle. Pasirodo, šios veislės nelabai tiko auginti mūsų klimato sąlygomis. Be to, nepakako žinių apie jų augimą bei veiksmingus pesticidus kovai su šių augalų ligomis ir kenkėjais. Todėl augintojai laukto ekonominio efekto negavo. Nusivylus šermukšnių sodais, nesidomėta ir kitomis veislėmis.

Pasak knygos autoriaus E.Navio, saldžiaivaisės šermukšnių veislės Lietuvoje gali būti auginamos ne tik individualiuose, bet ir versliniuose soduose. Pastaruosiuose perspektyviausias - anksti ir beveik kasmet deranti žemągė 'Granatnaja' bei vidutinio dydžio stambiaivaisė 'Alaja Krūpnaja' veislė. Šių veislių vaisiai Lie-

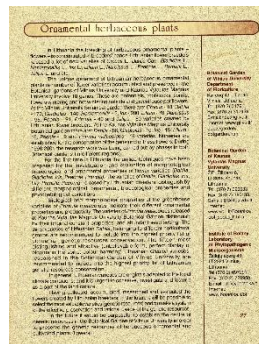
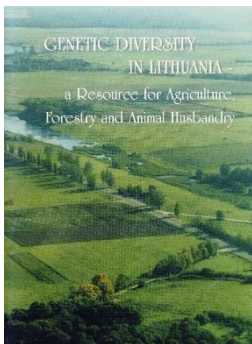
tuvos sąlygomis plačiai gali būti naudojami gaivinamiesiems gėrimams, saldiniams, kompotams, uogienių mišiniams su kitais vaisiais bei vynui ir likerui gaminti. Šermukšnių sodus Lietuvoje kurti geriausia žemdirbystei netinkamuose šiaurinių kalvų šlaituose.

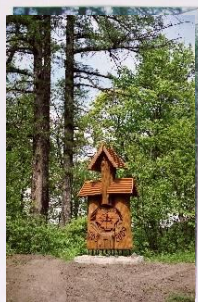
Šermukšnių veisles sėkmingai galima dauginti sėklomis. Viena svarbiausių sąlygų dauginati šermukšnius - ankstyva sėklų sėja - rugpjūtį bei rugsėjo pirmąją pusę. Iš vėliau pasėtų sėklų daigai daugiausia išdygsta tik antrą metų pavasarį. Iš sėklų išauginti šermukšniai derėti pradeda penktaisiais šeštaisiais metais.

Botanikos sodo direktorius siūlo šermukšnius veisti ne tik soduose, bet ir šiuo medžiu apšodinti miesto gatves, skverus bei aikštes. Mat jie puošnūs būna ne tik pražyžę gegužės pabaigoje bei birželį, bet ir liepos mėnesį pradėjus rausti ar gelsti vaisiams bei jiems prisirpus. Puošnūs jie išlieka iki žiemos šalnų. Lietuvoje želdiniais tinkamiausias yra švedinis šermukšnis. Mat jo lapija nepažeidžiama ligų, išlieka vais-

kiai žalia net po šalnų ir išsilaiško iki lapkričio antros pusės. Šermukšnius želdinti ypač patogu todėl, kad jie pasodinti labai gerai prigyja net nelaistomi. Be to, šių medžių lapija vegetacijos metu išskiria lakiąsias medžiagas - fitoncidas, todėl grynina ir iš dalies dezodoruoja orą.

Paprastas šermukšnis ir visos kitos miškuose auginamos jo rūšys yra nepakeičiamas sanitaras. Mat šermukšnių lapai ne tik patrėšia dirvožemį, bet ir neutralizuoja tas nuodingas rūgštis, kurios priverčia degraduoti dirvožemį. Nusilpusius miškus pradeda pulti kenkėjai. Šiandien apie 34 tūkst. hektarų Pietų Lietuvos miškų jau pažeisti kenkėjų. Pasak E.Navio, vien cheminėmis priemonėmis miškų neišgelbėsime, reikalingos profilaktinės priemonės. Stebėjimais nustatyta, kad esant vienam miško hektare 20 porų vabzdžiausių paukščių, kenkėjų skaičius ir jų daroma žala pastebimai sumažėja. Tad šermukšniai mūsų šilų augimvietėse ne tik pagerins dirvožemį, bet ir pritrauks daug kenkėjų naikinančių paukščių.

MŪSŪ METAI 2001 (1)

Lietuvos vardo
paminėjimo 1000
ženklo atidengimo
iškilmės (2001.06.)

2001 metų
birželio 21 d.
Nr.23 (349)

Kaina - 1,70 Lt

PASAULIS

NEFAMIKS TANTILERS
ATEITIES

ISSN 1392-2092

The green world • Die grüne Welt • Le monde vert • El mundo verde

DVASIA, O NE ŽINGSNIU...

Žvilgsnis į Kairėnus, į Vilniaus universiteto Botanikos sodą

Augustas
UKTVERIS
(tekstas ir foto)

Evaldas
NAVYS
aprodo savo
valdas,
oazes bei
bėdas...

Kitame numeryje (išeis 2001 06 28):

Ekosistemos Telšiu rajonui

Ir ekologinės „bombos“,
ir automobilių dūmai

Birželio 17-ąją, sekmadienį, Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto vadovybė, šio universiteto Botanikos sodo direktorius docentas Evaldas Navys sukvietė į Kairėnus, į Botanikos sodą, nemažą būrį žinomų valdžios, kultūros, švietimo ar visuomenės atstovų. Žinia, Botanikos sodas, vargiai durstydamas galus, siekia lyg ir sunkiausiai politikams pasiekiamo: patikti visuomenei. Vargu, ar kas nesuprastų tokio noro: artinti miesto (o ir kaimo) žmonių arčiau augalo gyvenimo, arčiau gamtos ir žmogaus sukuriama grožio oazių.

Kaip tos oazės formuojamos? Tai aiškiausiai suvoki keliaudamas po Kairėnuose esančius Botanikos sodo skyrius, kuriuose už menkutį atlyginimą dirba ir mokslininkai, ir darbininkai... Tik vaikščiодamas po tą sodą, tik matydamas grožį ir... skurdą imi suvokti, jog siela prisiliejant prie gamtos grožio atsiranda ir šio toks fanatizmas, nepaleidžiantis žmogaus nuo augalo...

... Tądien, sutikdamas svečius, Evaldas Navys prisiminė ir Botanikos sodo praeitį.

Nukelta į 5p.

Atkelta iš 1 p.

ISTORIJOS ŠTRICHAS

Vilniaus universiteto Botanikos sodas įkurtas daugiau nei prieš 200 metų. Sodą 1781 metais įkūrė botanikas prof. Ž.E. Žiliberas (1741 - 1814). Šis sodas Pilies gatvėje Nr.22 užėmė 300 kv.m. Lauke ir nedideliame šiltnamyje augo apie 2000 augalų rūšių.

Nuo 1784 m. Gamtos istorijos katedrai pradėjo vadovauti žymus gamtininkas ir keliautojas G.A. Fosteris (1754 - 1794). Jo rūpesčiu 1787 m. botanikos sodui buvo nupirtas žemės sklypas Sereikiškėse (dabar - Sereikiškių parkas).

Sumaniai tvarkomas sodas klestėjo ir buvo žinomas už Lietuvos ribų - buvo vienas turtingiausių Rytų Europoje.

1841 m. Botanikos sodas buvo perduotas generalgubernatoriaus žinion, augalai išgabenti į Kijevo ir Tartu universitetus arba parduoti. Botanikos sodas virto parku.

Atkūrus universitetą, 1919 m. botanikos sodas buvo įsteigtas Vingio parko vakarinėje dalyje, Neris upės slėnyje.

1974 m. gegužės 14 d. botanikos sodui skirtas 150 ha sklypas Kairėnuose, vietovėje su sena

Dvasia, o ne žingsniu...

Žvilgsnis į Kairėnus, į Vilniaus universiteto Botanikos sodą

dvarvietai ir parku. Botanikos sodo kūrimo rūpesčiai 1975-1990 m. gulė ant direktoriaus J.Meidaus pečių. Nuo 1974 m. Botanikos sodas Vingio parke palaipsniui buvo pertvarkytas į Augalų sistematikos ir geografijos skyrių, kuriam 1974-1993 vadovavo K.Balnytė.

Kairėnuose pirmieji medeliai pasodinti 1975 m. rudenį. Botanikos sodo projektą rengė paminklų restauravimo projektavimo institutas (vyriausioji projekto architektė D.Juchnevičiūtė). Imtasi senųjų ir naujųjų tvenkinių rekonstrukcijos, naujųjų tvenkinių įrengimo, kelių tiesimo, gyventojų iškėlimo, pastatų remonto.

TRYS KELIAI...

Universitetams priklausančiuose botanikos soduose persipina trys veiklos kryptys: mokslinė, mokymo ir švietėjiška-rekreacinė.

Vilniaus botanikos sode yra dendrologijos (vedėjas Audrius Skridaila), gėlininkystės (vedėja Danutė Dainauskaitė), pomologi-

jos (vedėjas Edvardas Meidus), augalų genetikos (vedėja Laimutė Balčiūnienė), augalų sistematikos ir geografijos (vedėjas Evaldas Navys) skyriai, augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorija (vedėja Stasė Dapkūnaitė).

EINI ŠILTNAMIN - UŽSI-VOŽK ŠALMĄ...

... Susirinkusiems Kairėnuose svečiams Botanikos sodo direktoriui docentui Evaldas Navys kalbėjo ir rimtai, ir juokavo:

"Turime labai puikius specialistus, gerą teritoriją, nes čia nuo 1933 metų buvo psichoneurologinės ligoninės teritorija." Žinia, sostinės psichiatrinės savo patalpas turi, tad horizonte prichvatizatorių lyg ir nesimato...

Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto dekanas profesorius Jonas Naujalis sakė:

"Botanikos sodas turi savo ir ekonominį, ir finansinį statusą. Nors daug ką derina su Universi-

teto katedromis. Dėl sunkios finansinės padėties kokių specialiųjų lėšų iš fakulteto negalime skirti. Džiugu, jog iš tų sukauptųjų kolekcijų daromas ir mokslas. Džiugina ir ryšiai su didžiausiu Vakarų Europos universitetų botanikos sodais."

Iš tiesų, pagal kolekcijų gausą vliniškis prilygsta geriausiems europietiškių universitetų botanikos sodams. Tačiau dėl lėšų stokos negalima pasiekti norimos tvarkos. Nes neturima žoliapjovių ir kitokios technikos. O eiti į griūvančius šiltnamius - ganėtina pavojinga...

"Tiesa, - prašė kalbą fakulteto dekanas, - mes turi daug augalų iš Sibiro ir kitų panašaus regiono vietovių. Gaila, jog nutrūko ryšiai su Rusijos botanikos sodais."

Žinoma, esama ir kitokių pradimų. Štai Vingio parke, senajame Botanikos sode, dar iš lenkų laikų universiteto buvo paveldėtos neblogos subtropinių augalų kolekcijos. Nežinau, kokia jų būtų kaina, tačiau (dėl lėšų stokos šildymo sistemai sutvarkyti) daug tų augalų tiesiog sunyko... Nesugebėta didesniems viršinininkams ar net politikams įrodyti, jog žūva unikalūs augalai...

... Nūnai džiaugiamasi kita kuo. Ryšiais su visuomene. Tary-

biniais metais sodas buvo uždaras, nors ir buvo siekiama tvenkiniuose veisti žuvis, vilioti lankytojus. Dabar džiugina sodo draugų klubas, dėl kurio sodas tapo kur kas atviresnis. Neatsitiktinai Evaldas Navys sakė: šiandien norėta sodan pasikviesti ne vien viceministrus, o ir Prezidentą Valdą Adamkų. Parodyti, kaip sako besivaipanti reklama, abi gyvenimo prita...

"Kai buvome Didžiojoje Britanijoje, pasiteiravome: kodėl botanikos sodo nuostabias kolekcijas nejuosia tvoros? Anglai mūsų klausimo nesuprato... O mūsų Botanikos sodas nuolat kenčia nuo vagių..." - užsiminė tadien pakilims svečiams apie vieną iš antrųjų gyvenimo pusių Botanikos sodo vadovai.

... Keblu būtų prozos žodeliais apsaityti Kairėnuose išsipleikusius įvairiausių augalų žiedynus, apraityti jų skleidžiamus kvapus... Nuo to, žinia, reikėjo ir pradėti, tačiau kam tuo užsimirsi, jei gali bent parodyti kokią fotografiją ir pasakyti: Kairėnai laukia tų, kurie link gamtos spalvų artinasi dvasia, o ne žingsniu...

Nuotraukose: garbingų žmonių tadien Botanikos sode (Kairėnuose) apsilankė...

Turėjo apie ką pasikalbėti prie augalų (iš kairės): profesorius Vytautas Rančelis, Lietuvos dendrologų sąjungos pirmininkas dr. Laimutis Januškevičius, profesorius Jonas Naujalis ir šalies švietimo ir mokslo viceministras dr. Albertas Žalys.

Prie Žemės ūkio ministerijos – vienadienė sodininkų mugė

LIGITA VALONYTĖ

„SOSTINĖS“ KORESPONDENTĖ

Pačiame Vilniaus centre, Prie Žemės ūkio ministerijos, šiandien ant prekybos stalių guls krepšiai su uogomis.

Lietuvos sodininkų draugija ir Vilniaus susivienijimas „Sodai“ vilniečius vėl, kaip įprasta kiekvieną vidurvasarį, kviečia į uogų parodą-mugę.

Miestiečiai galės paskanauti ir nusipirkti keliolikos veislių juodųjų serbentų, braškių, agrastų, vyšnių, trešnių. Lietuvos sodininkų draugijos pirmininkas Vladislovas Butkevičius tvirtino, kad ši mugė vilniečiams padės geriau pažinti mūsų šalyje augančias uogų veisles, kurias pristatys ir mokslininkai, ir sodų savininkai.

Uogų mugės datą kasmet padiktuoja orų sąlygos.

V. Butkevičius nusprendė, kad tokią mugę tikslinga rengti būtent šią savaitę, nes kaitri saulė jau beveik prinokino visus sodų uogas.

Pradėjo sirpti vyšnios, baigia pernokti braškės, todėl šiuo laikotarpiu galima surinkti pačią turtingiausią uogų kolekciją.

Ben penkiolika veislių juodųjų serbentų į mugę atveš Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės instituto darbuotojai iš Kauno rajono Vytėnų gyvenvietės.

Sodininkai mėgėjai bei ūkininkai į sostinę dažniausiai atveža braškių.

Braškynais itin garsėja Vilniaus apylinkės.

Keliolikos veislių vyšnių į Vilnių atkeliaus iš Jurbarko rajono Klaušučių gyvenvietės.

Trešnėmis garsėja Ukmergės rajonas, iš kurio jos ir bus atvežtos į sostinę.

Kasmet mugėje užgožiami agrastai – jų per kitų uogų daugybę matyti vos vienas kitas krepšys.

„Kiekvienas sodininkas agrastų sode turi vieną kitą krūmą.

Jų žmonės mažai augina, nes šios uogos netinka uogienėms, negalima išspausti sulčių“, – agrastų nepopuliarumo priežastį nurodė V. Butkevičius.

Lietuvos sodininkų draugijos pirmininkas paragino vilniečius drąsiai kreiptis į mokslininkus ir sodų savininkus bei teirautis jų patarimų, kaip prižiūrėti uogakrūmius, kur jų įsigyti.

V. Butkevičius yra įsitikinęs, kad kasmetės uogų mugės prisideda prie lietuviškos produkcijos populiarinimo.

„Nors atvežtinių uogų ir vaisių prekybė išvažda neretai geresnė nei mūsų, tačiau vietines gėrybes valgyti yra sveikiau“, – mano sodininkų draugijos pirmininkas.

Uogų mugė prie Žemės ūkio ministerijos šurmuliuos tik šiandien. Vidurvasario gėrybių čia bus galima įsigyti nuo 8 iki 17 valandos.

Uogų kainos turėtų būti panašios kaip ir turgavietėse, tačiau pirkėjai su sodininkais visuomet gali derėtis.

Šiuo metu turgavietėse litrą vyšnių galima nusipirkti už 3 litus, braškių kilogramas atpigo iki pusantro lito, litras juodųjų serbentų kainuoja 1,2 lito.

Šiandien prie Žemės ūkio ministerijos su įvairiausiomis uogomis suvažiuos sodininkai.

V. Kapočiaus nuotr.

Botanikos mokslininkai toliau bendradarbiauja

Genė KARKLIENĖ

Praėjusią savaitę Vilniaus universiteto Botanikos sodas pasirašė penkerių metų bendradarbiavimo sutartį su Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Centrinio botanikos sodu.

Dviejų šalių kaimynių sosti- nių sodai draugiškus ryšius palaiko jau daugelį metų. Ryšiams sutvirtinti 1999 metais buvo pasirašyta dvimetė bendradarbiavimo sutartis, kuria mokslininkai įsipareigojo vykdyti bendrus

mokslinius tiriamuosius projek- tus tema “Naujų dekoratyvinių augalų rūšių ir veislių introduk- cija, pirminiai bandymai ir įvedimas į kultūrą”. Tuomet tarptau- tinėje mokslinėje konferencijoje tiek Lietuvos, tiek baltarusių mokslininkai pateikė turiningus pranešimus. Vilniečius ypač sudomino novatoriški darbai aug- lų dauginimo srityje, skatinant gemalų organogenezę, naujų veis- lių kūrimo bandymai hibridiza- cijos ir genų inžinerijos metodais.

Praėjusią savaitę Vilniuje vy- kusioje Lietuvos ir Baltarusijos

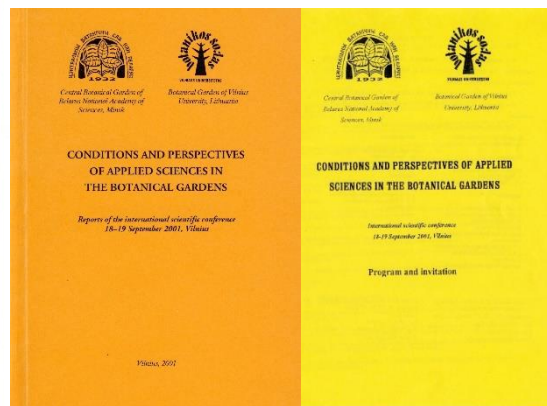
sodų mokslininkų konferencijo- je bendradarbiavimo sutartis bu- vo pratęsta penkeriems metams. Pasak Viliaus universiteto Bot- anikos sodo direktoriaus, bio- medicinos mokslų daktaro, do- cento Evaldo Navio, sujungta pa- tirtis ir žinios taikomųjų moks- lų srityje prisidės prie spartesnės ekonominės botanikos plėtros abiejų šalių ūkiui aktualiomis kryptimis.

Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Centrinis botanikos sodas Minske yra vienas iš didžiausių Europos auga- lijų tyrimo centrų. Sodas Mins- ke užima apie 100 ha ir Polesės regione (Gancevičskio rajone Bresto srityje) - per 50 ha, jame vien mokslo darbuotojų yra apie 300. Tuo tarpu Vilniaus botanikos sode mokslininkų ir eilinių darbuotojų dirba tik 30. Tačiau Baltarusijos mokslininkai, pa- sak E.Navio, Vilniaus botanikos sodo lygį pripažįsta aukštu ir mielai bendradarbiauja. “Mūsų sodas palaiko ryšius su 500 botanikos sodų, tačiau ypač naudingas bendradarbiavimas su kai- mynais, tiek baltarusiais, tiek su lenkais ar latviais, - džiaugėsi E.Navys. - Ypač naudinga keistis mokslo patirtimi, kur dirba pasaulinio garso mokslininkai, tarp jų ir Baltarusijos cen- trinio botanikos sodo direktori- us, akademikas, habilituotas biologijos mokslų daktaras, pro- fesorius Vladimiras Nikolajevi- čius Rešetnikovas”.

Vilniaus universiteto Botanikos sodo direktorius docentas Evaldas Navys (centre) ir Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Centrinio botanikos sodo direktorius profesorius Vladimiras Nikolajevičius Rešetnikovas (kairėje) bei Dendrologijos skyriaus vedėjas daktaras Igoris Michailovičius Garanovičius įamžino bendradarbiavimo sutartį

Redakcijos archyvo nuotr.

Bobų vasara Kairėnuose!

Vilniaus universiteto Botanikos sodas
ir Sodo draugų klubas

2001 rugsėjo 29 d. 12 val.
KAIRĖNUOSE

Baltų pilkapių diena

*Atidengiamas Perkūno ažuolo paminklas
IV-V a. baltų pilkapiui. Jį pagerbs ar-
cheologas dr. Vytautas Urbonavičius ir
Apeigių folkloro grupė KŪLGROMDA
(vad. Inija ir Jonas Trinkūnai)*

Dar bus:

Ekскурcijos po Botanikos sodą

Puošnaus sodo suolo varžytuvės

Sodo draugų klubo dovanos sodo rėmėjams

Vilniaus universiteto Botanikos sodo draugų klubas
Visuomenės plėtros fondas
«Žinijos» draugijos Vilniaus skyrius
2001 metų gruodžio 8 dieną, šeštadienį,
kviečia į seminarą
Botanikos sodas ir Vingio parkas
Pradžia 10 val. «Žinijos» draugijos saleje, Vilniaus g. 22

Seminaro programa

Romualdas Ozolas: **Botanikos sodo Vingio parke problema**

istorikė Regina Gasparavičienė:
Vilniaus Vingio parko Botanikos sodo istorijos bruožai XV–XX amžiais

dr. Audrius Skridaila:
Vertingiausi sumedėję augalai VU Botanikos sodo Vingio skyriuje

dr. Regina Prapiestienė: **Vingio parko ir Botanikos sodo ekologija**

prof. habil. dr. Konstantinas Jakovlevas-Mateckis,
kraštovaizdžio architektė Violanta Skudutienė:
Senojo Botanikos sodo Vingyje projektai ir problemos

architektas Augis Gučas,
Vilniaus m. savivaldybės Kultūros vertybių skyriaus vedėjas:
Vingio parko potencialas ir vizija

parkotyriminkas Kęstutis Labanauskas:
Parkų autentiškumo ir pritaikymo santykis

dr. Evaldas Navys, VU Botanikos sodo direktorius:
Vingio parkas ir Botanikos sodas: nūdienos realijos ir perspektyvos

Dalyvaus Mokslų akademijos folkloro ansamblis «Dijota».

2002: PIRMOJI TARPTAUTINEI BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS DIENAI SKIRTA ŠVENTĖ.

Kovo mėn. Žemės diena. Aplinkos ministerijos ir BS bendras renginys
Birželio 15 d. Žolynų sodelio atidarymas. Žolynų seminaras????
Gegužės 21-24 d. „Mokslas 2002“. Paroda LITEXPO.
Alyvų kalnas: naujoji alyvų ekspozicijos vieta.
Rododendrynas: kuriama Erikinių šeimos ekspozicija.
Rengiamas naujas įėjimas lankytojams – aikštelė ir kelias.
Rekonstruotas tvenkinys prie malūno.
Atvestas vanduo į peva raprie administracijos pastato.
Restauruotas buv. dvaro arklidžių fasadas.
Nutiestas naujas kelias nuo buv. arklidžių iki senojo parko.
BS DK šventė 5 metų jubiliejų.

Buvo Žemės diena

Valskėių taurė. 2002, 04.03

Dar vienas inkilas botanikos sodo paukšteliams

Prieš 31 metus Jungtinės Tautos kovo 20-ąją paskelbė Pasauline žemės diena. Lietuvoje ją pradėjome švęsti lygiai prieš 10 metų. Žemės diena ateina į mūsų planetą kartu su pavasario lygiadieniu, kai šiaurinė mūsų planetos pusė bunda vasarai, o pietinis jos pusrutulis jau rengiasi žiemos snauduliui. Beje, pasaulyje Žemės diena dar švenčiama ir balandžio 22-ąją. Šventė paskelbta žmonių iniciatyva, tačiau ne kas kitas, o žmonės labiausiai teršia, niokoja didžiausią žemės turtus - vandenį, orą, gamtą, be kurių žmonija paprasčiausiai neišgyventų. Kasdien vis svarbesnės tapna ekologinės ir socialinės problemos: globalinis atšilimas, geriamojo vandens stygius, badas ir skurdas.

Šiomet minint Žemės dieną Lietuvoje apsieita be iškilmingų kalbų, didelių susiejimų. Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininko Alfonso Macaičio ir aplinkos ministro Arūno Kundroto spaudos konferencijoje aptartos opiausios aplinkosaugos problemos. A. Macaitis pabrėžė, kad šiandien yra apie 300 aplin-

kų reguliuojančių aktų ir įstatymų, ir prašė žiniasklaidos atstovų juos aktyviau aiškinti visuomenei. Per pastarąjį laikotarpį Aplinkos ministerija ir Seimas daug nuveikė priimanant naujus įstatymus ir jų pataisas.

Seime priimtos Administracinio teisės pažeidimų kodekso pataisos, kurios reglamentuos griežtesnę tvarką kovojant su savavališkai kertančiais mišką. Kai joms pritarė Lietuvos Respublikos Prezidentas ir pataisos įsigalios (kovo 27 d. įsigaliojoređ.), miškų pareigūnai turės teisę konfiskuoti neteisėtai iškirštą medieną, savavaliuotojai privalės mokėti didžiules baudas už gamtai padarytą žalą, bus konfiskuojamos darbo priemonės ir kt. Priimti saugomy teritorijų, mokesčių už taršą ir kiti įstatymai. Tačiau ar visur ir visuomet jie efektyviai veikia?

Aplinkos ministras A. Kundrotas, apibendrindamas mūsų šalies aktualiausias aplinkosaugos problemas, kalbėjo, kad šiandien dar neturime nė vieno sąvartyno, atitinkančio Europos Sąjungos reikalavimus, naujai statomuose miestų kvartaluose

ja rengiamas investicinis projektas pavojingiems pesticidams naikinti. Spaudos konferencijoje kalbėta ir apie jau tarsi stichine nelaimė tampantį pernykštės žolės deginimą, naikinantį gyvąją gamtą, žmonių turimą ir juos pačius.

O po pietų Žemės dienos paminėjimas tęsėsi Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnuose. Aplinkos ministerija kartu su Lietuvos pagražinti draugija surengė Botanikos sodo tvarkymo talką. Su suaugusiais ir Kairėnus dulkiant lietučiai atvyko ir vaikai - jaunieji miško bičiuliai iš susilinės Žemės gimnazijos, etninės veiklos centro vaikų ansamblis "Reketukas". Dainorėliai, šokėjai, skaitovai, muzikantai išreiškė savo meilę Žemei. Nepaisydami kaprizingo oro, talkininkai pasklido po Botanikos sodo teritoriją. Jo direktorius Evaldas Navys džiugėsi - kiekvieno žmogaus rankos sunkiai besiverčiančiam Botanikos sodui ypač reikalingos.

Irena ŠALKAUSKIENĖ
Jono DILIO nuot.

Skambėjo posmai ir dainos apie Žemę.

Mielas Botanikos sodo kolektyve,

Š. m. gegužės 7 d. Vilniaus universiteto Botanikos sodo Gėlininkystės skyriui sukanka 10 metų!

Maloniai kviečiame atvykti į šio mažo Jubiliejaus paminėjimą Gėlių slėnyje š. m. gegužės 7 d. 14 val.

Mūsų skyriuje – sėlsta pavasaris: žydi tulpynai, raktažolynai, narcizų laukai ir "Gėlių takas" laukia Jūsų visada.

Vilniaus universiteto Botanikos sodo
Gėlininkystės skyriaus darbuotojų vardu – dr. D. Dainauskaitė

Dainauskaitė

LITUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA
VILNIUS UNIVERSITETO BOTANIKOS SODAS

TARPTAUTINĖ BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS DIENA

KVIETIMAS - programa

VILNIUS, 2002

Biologinės įvairovės konvencijos Sekretoriatas 2002 m. Tarpautinę Biologinės dienos pėkėle iš gruodžio 29 d. į gegužės 22 d. Šios dienos proga Vilniaus universiteto Botanikos sode vilniečiams ir šalinams svečiuams bus atvertos turtingiausios šalies pasaulinės augalijos kolekcijos.

S. m. gegužės 25 d., šeštadienį nuo 10 val. iki 17 val. Vilniaus universiteto Botanikos sode, Kaivėnu 43 (nuvykti galima 18 stotelės „Atakabnio žiedas“ 18 ir 38 maršrutu autobusais) lankytojai galės nemokamai lankyti praeities kultūrinės tradicijos garsoje dvarvietėje, angliskame parke, uboretame, pašaržiuotį pirmąją Lietuvos tūkstantmečio žemkū akcentu, įkopti ir pagarbos kalvę, o vaikus džiuginti 18 Krasno zoologijos sodo atgabenais išvėrcialais.

Į dieną didežioje pėvėsinėje įvyksiančių susitikimų su biologine įvairove besirūpinančiais visuomeniniai organizacijų, valstybinių ir mokslo institucijų, spaudos atstovais ir koncertų programa:

- 10⁰⁰ vaikų ansamblio „Reketukas“ meninė programa „Gamtos balsai“
- 10⁰⁰ Botanikos sodo draugų klubas
- 10⁰⁰ Lietuvos gamtininkų draugija
- 10⁰⁰ Lietuvos geobotanikų sąjunga
- 11⁰⁰ Lietuvos gėlių selekcininkų draugija
- 11⁰⁰ Lietuvos dendrologų draugija
- 11⁰⁰ Draugija „Zalasis Vilnijs“
- 11⁰⁰ Lietuvos žaliųjų pajėgas ir laikraštis „Zalioji Lietuva“
- 11⁰⁰ Lietuvos ornitologų draugija
- 11⁰⁰ Lietuvos miškininkų sąjunga
- 12⁰⁰ Lietuvos paprašinių Vilniaus draugija
- 12⁰⁰ Vilniaus parizėtas apsaugos draugijos jaunimo klubas
- 13⁰⁰ Folkloro ansamblio „Nalija“ koncertas
- 14⁰⁰ Vilniaus universitetas ir Gamtos mokslų fakultetas
- 14⁰⁰ Lietuvos Respublikos Švietimo Apilkinis apsaugos komitetas
- 14⁰⁰ Lietuvos Respublikos apilkinis ministerija
- 14⁰⁰ Vilniaus universiteto botanikos sodas
- 14⁰⁰ Lietuvos hortikankos institutas
- 14⁰⁰ Vilniaus miesto savivaldybė
- 15⁰⁰ Lietuvos jaunųjų gamtininkų centras
- 15⁰⁰ Lietuvos zoologijos sodas
- 15⁰⁰ Laikraštis „Levėlėtas gamta“
- 15⁰⁰ Žurnalas „Sodo spalvos“
- 15⁰⁰ Laikraštis „Zalasis pėnauis“
- 16⁰⁰ Žurnalas „Sodo kraite“
- 16⁰⁰ Laikraštis „Kraštis“
- 16⁰⁰ Žurnalas „Miesų girios“
- 16⁰⁰ Etnografinio ansamblio „Rasoda“ koncertas

Vien dieną bus ekspozuojami Valstybines gėmės, Valstybėno žemėtvarkos institutų parengti kultūrvėnkos projektai.

Papėvėlėjimūjį pėvėk-vėvėjė palyė įvygti Botanikos sode išaugintų augalų, nė simbulėi mokėmė (valkėmė – 1 Lt, sausagėmėmė – 2 Lt) – apilkinė kolekcionėris ir ekspėrimėntėris dendrologijos, gėlėnikėntėris ir pomologijos lėnkos, o aė nedidelė mokėstė (5-10 Lt) aėmėntėris paėvėvėntėris karėntė.

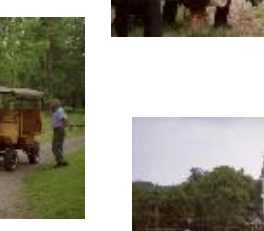

Biologinė įvairovė – tai visuma visų gyvųjų organizmų ir jų sąveikų su aplinka. Ji apima visus gyvųjų organizmų rūšis, jų populiacijas, genetinę įvairovę ir sąveiką su aplinka. Biologinė įvairovė yra vienas iš pagrindinių gamtos turtingumo rodiklių. Ji apima visus gyvųjų organizmų rūšis, jų populiacijas, genetinę įvairovę ir sąveiką su aplinka. Biologinė įvairovė yra vienas iš pagrindinių gamtos turtingumo rodiklių. Ji apima visus gyvųjų organizmų rūšis, jų populiacijas, genetinę įvairovę ir sąveiką su aplinka.

Biologinė įvairovė – tai visuma visų gyvųjų organizmų ir jų sąveikų su aplinka. Ji apima visus gyvųjų organizmų rūšis, jų populiacijas, genetinę įvairovę ir sąveiką su aplinka. Biologinė įvairovė yra vienas iš pagrindinių gamtos turtingumo rodiklių. Ji apima visus gyvųjų organizmų rūšis, jų populiacijas, genetinę įvairovę ir sąveiką su aplinka.

Biologinė įvairovė – tai visuma visų gyvųjų organizmų ir jų sąveikų su aplinka. Ji apima visus gyvųjų organizmų rūšis, jų populiacijas, genetinę įvairovę ir sąveiką su aplinka. Biologinė įvairovė yra vienas iš pagrindinių gamtos turtingumo rodiklių. Ji apima visus gyvųjų organizmų rūšis, jų populiacijas, genetinę įvairovę ir sąveiką su aplinka.

*Kviečiame! Kviečiame!
Kviečiame!*

*Gegužės 21 - 24 dienomis "Litexpo"
parodų rūmuose (Laisvės pr. 5, Vilnius)
vyks paroda*

Mokslas 2002

*Vilniaus universiteto standas
2-oje salėje N 1.50*

Parodos atidarymas gegužės 21 d. 10 val.

Iėjimas nemokamas

Metā Mentha sp. in vitro

Europinis maumedis Larix decidua regeneracija

*Zemyna ziedėle,
pabūlek mūsų rankų darbui!*

Vilniaus universiteto Botanikos sodo
Draugų klubas

2002 metų birželio 15 d. (šeštadienį) 11 val.
kviečia į

Žolynų šventė

Aldarome visuomenei VUBS Draugų klubo
įkurta prieskoninių, aromatinių, arbatinių ir
gydulių žolynų kolekcija Kairėnuose (Augalų
genetikos skyriuje)

*Žolynus apdainuos ansamblio "Giedra",
per žolynų vardinąs įsų skrybėlaitės
papus žiedai, riedės karčetos, geršime
kuopisų arbatą.*

16 ŽALIOJI PAUKNSNE

Virgija DEHNĖ

Kviečia žolynų sodelis

Vilniaus universiteto
botanikos sodas Kairė-
nuose birželio viduryje
lankytojų pakvieta
aplankyti Augalų geneti-
kos skyriaus suvečiusį
žolynų sodelį. Tai pries-
koninių, arbatinių,
aromatinių ir gydulių
augalų kolekcija, kurių
sumanė ir patiesio
žinoma sodininkė, retųjų
augalų propaguotoja doc.
Irena KUBILIENĖ.
drauge su savo vyru ir
tėlikininkais - VU botani-
kos sodo draugų klubu.

Žolynų sodelio steigėja Irena Kubilienė (centre) su VU botanikos sodo draugų klubu nariais.

Dabnai mes, susiavė-
ję žydinčioms, egzotinėms
brangioms gėlėms, nepa-
sichėme paprastų žolynų
grožio, o jie yra ne tik puo-
lūs, bet ir naudingi. Kiek-
vienas sodininkas savo
sklypeje turėtų skirti kam-
pelį gyduliams ir priesko-
niniams žolelėms, kurios ne
tik nuveitina patiekalus, bet
ir stiprina sveikatą. Aš jau
daugelį metų savo sode su
jais draugauju, jau džiaugiu-
siu ir gružuosi. Kai Au-
galių genetikos skyriaus va-
dovo dr. I. Bačiūnienė, mū-
sų Botanikos draugų klubui
skleidžianti žemes skly-
pę, sumaniama įkurti žolynų
sodelį, į jame pasodinti pa-

čius vertingiausias priesko-
ninius, arbatinius ir gyduo-
tinius žolynus. Jau dirbama
per 100 vienamėčių ir dau-
giaamėčių žolynų. Tai kuopis-
raus salotinis augalas, kurias
galime puošti salata, pa-
gardinti mėsina, naurotos,
augalės, medelkos, meliš-
kos, kalendros, karveliniai
buliniai, juodgyvės, kvapnios
sios anizės, pipirinės, pelet-
rinai, šesnakėnės, panaminės
balandės, aromatiniai
arbatoms tinkantys augalai:
giobreliai, melisok, kadzobės,
sėvalės, jazzerolės, rasi-
kijos, raudonėliai, ramunės
ir kiti. Dauguma - vaista-
žolės, kurias galime auginti
ir kiekvienas savo sodoose.

Kalavijai, balzaminės, sve-
tagaršvės, valerijonai, vaisti-
miniai putnikiai, kragnėžolės,
margonitai, palėmosiai, de-

delvos, vaistinės dirvuolės,
šantro, kvapnėji anguciniai,
krūminės ramdės, vištiniai
skaiteniniai, purpurinės
čirnosės, diemedės. Kuriamė
ir nuodingųjų augalų kloun-
ba, kad žmonės žinotų, jog
jau įsai reikia elgtis atsargiai.
Tai durmėnos, demetėnos
maudės, močkaros, himala-
jinių pečiapių, žilagylių. Su-
debyje jie apsidodinti rėtomis
- tai įspėjimo ženklas, kad
jau geriau nešėti, - sako žo-
lynų sodelio idėja.

Įgametė botanikos sodo
bendradarbė, biosocietinio
pekių daktarė Jona VAL-
ČIONIENĖ, kiekvienam
megstantiam vaistažolėms,
patarė vasarą ir pavų, pa-
mėškis, oazėteris prižiūrėti
pažiu svarbiausių, turinčių
didžiausią gydomąją poveikį.
Žolelės gyduolės išbau-

liaudies medicinoje nelabai
populiarūs, sukūžolės pa-
deda mūsų širdies nervų; na-
sturiuos tinka ir maistui, ir
vaistams, turi daug vitamino
C; šalavijai - geriausias
antikoagiantas iš visų augalų.
Jeigu apsimedžiote maistu,
kači 15-20 min. išgorkite
kači pagamintos šalavijų
arbatos.

O augalų poveikį išma-
nanti chemikė, Botanikos
sodo bičiuliu draugiškos na-
rė Tena ŠEŠTOKIENĖ pa-
tarė, gerai medelkos koncent-
racijos gydymui žolelių ar-
batas. Nereikia ir "josmyle-
li" vietos kuriose, o gamin-
damos salotos ir arbatų, kal-
talakūnė įvairūs žolelės. O
jeigu kuri žolelė jums ne-
paūkina, atsiimama jos kva-
pis, skonis - jos ir vartoti-
kime, nors kaimynai ar
draugai ji labai skani ir pa-
dejo įsai gydyti kokį negal-
vymą. Ir atvirkščiai - kuri
mums kvapi, skani, maloni
geri - jai ir teikiame pirmen-
tybę. Kiekvieno žmogaus
organizmas skirtingas, tad
ir vaistų jam reikia kitokių.
U Šeštokiene patikimai, kad
rinktis gyduolės geriausia
remiantis savo intucija - ji
niekuomet nepagamins.

Žolynų sodelis - patiki
viena pirmia patarėta su do-
dėtinu mūsų gamtos tur-
ty - gyduolėms žolelėms,
nes prie kiekvieno jų yra kre-
tele su lietuvais ir lotynais
ku užrašo.

Antonė nuotrauka

**Vilniaus universiteto Botanikos sodo
sėklų mainai su kitų šalių botanikos
sodais ir panašaus profilio įstaigomis
2002 metais**

Airija (1), Albanija (1), Alžyras (2), Anglija (11), Austrija (9)
 Australija (2);
 Baltarusija (2), Belgija (9), Bulgarija (3);
 Čekija (13),
 Danija (2);
 Estija (2);
 Gruzija (2), Graikija (1), Gvatemala (1);
 Indonezija (1), Iranas (1), Islandija (2), Ispanija (3), Italija (18);
 Japonija (9), JAV (21);
 Kanada (5), Kazacija (1), Kinija (3), Koreja (2), Kroatija (1);
 Latvija (4), Lenkija (18), Lietuva (4), Luksemburgas (1),
 Monako (2), Mongolija (1),
 N. Zelandija (2), Niderlandai (10), Norvegija (3);
 Pietų Afrika (2), Portugalija (4), Prancūzija (21);
 Rumunija (9), Rusija (17);
 Slovėnija (1), Slovakija (6), Suomija (6);
 Švedija (5), Šveicarija (10);
 Taiwanis (1), Turkija (1);
 Ukraina (4), Uzbekija (1);
 Vengrija (8), Vokietija (53).

2002 m. palaikėme ryšius su 52 šalių 322 botanikos sodais,
 nutūko ryšiai su 12 šalių botanikos sodais (Argentina-2,
 Brazilija-1, Čile-1, Ekvadoras-1, Gibraltaras-1, Guana-1, Izraelis-
 2, Kirgizija-1, Kuba-1, Nepalas-1, Togo-1, Turkmenija-1).

KAIRĖNŲ DVARO SPINDESYS IR LIŪDESYS

Vilniuje esantis Kairėnų dvaras gali didžiulotis savo išore. Valstybė jai nepagalėjo pinigų. Bet šis grožis apgaulingas. Viduje - tik apgriuvusios pastato sienos. Laukiant tolesnio finansavimo dalis jau atliktų darbų gali nueiti perniek. Nepriziūrėjus, nešildomus, nevedinamus rūmus labai veikia gamta. Per metus jie praranda beveik dešimtadalį savo vertės. Jeigu pavyks gauti Europos Sąjungos fondų paramą, darbai dvaro viduje gali būti atnaujinti nebent 2004 metais. Tačiau sunku tikėtis, kad jų pinigų pakaks.

5 p.

Kairėnų dvaro spindesys ir liūdesys

Daugiau nei dešimtmetį - 1991-2002 metais - buvo tvarkoma Kairėnų dvaro sodybos išorė, darbams iš valstybės biudžeto skirta 754,5 tūkst. litų. Tačiau savo išorę spindintis pastatas gal tik 2004 metais sulauks vidaus tvarkymo darbų. Jei, aišku, gaus pinigų dar neparašytiems projektams.

Kairėnų dvaro rūmai suspindo visu gražumu, nors čia ir būta ankščių.

Liucija Armonaitė
Ir kultūros paveldo objektas

Kairėnų dvaras ir jo sodybos kaip 100 hektarų teritorija gerai žino Lietuvos ir užsienio botanikos mokslininkai bei viešinti ilgaamčiai. Ji kunta užsuktas rėmų augalų. Mut Kairėnose 1974 metais įkūrė Vilniaus universiteto botanikos sodą. Tačiau mokslininkams buvo peršalę ne tik jų tyrimams skirti žemės plotai, bet ir XIX amžiaus sėdimo ketvieto rūmai ir ma-lūzas, turintis romantizmo bruo-žų. Užimti pastatai bei čia radę re-cesinio stiliaus niūni liekanos.

Padirbėta beveik už milijoną

Kultūros vertybių apsaugos de-klaravimas (KVAD) 1991 metais skyrė pinigų prieš 57 metus rekon-struoto pastato restauravimo dar-bams. Jo 2 metų darbal dėl sunkios

Taip dvaras atrodo anksčiau.

Botanikos sodo darbininkai turi sąvų darbų.

bei langai, atlikti kiti būtini darbai. Fosado restauravimo projekto au-tore architektė Aušronė Laimus-kaitė irgi sako, kad Vinco Liutke-vičiaus vadovaujama „Nivius“ ge-ralitai visus šiuos pabrėžtus darbus. Šiandien galime ne tik grožėtis švi-tindu pastatu, bet ir stebėtis prie-bene vienintelio vadinamosios liūtinės taptybos pavyzdžio Vilniuje - aut mūro masyvūs langai.

ekonominės padėties buvo su-sižybę. Atnaujinti tik 1999 me-tais. Šių metų rudenį baigta svar-kyti niūni išorė.

Per 6 metus atlikti darbai už 754,5 tūkst. litų. Daugiau ma-zeikla per pastaruosius trejus-rie KVAD skirto 629,7 tūkst. li-tų lūp atsavinimo 115 tūkst. li-tų prisidėjo Vilniaus univer-sitetas.

Specialiosios pakarties uždaro-sios sūdnės bendrovės „Lietuvos paminklai“ diektojas Vaidantas Dumsta džiaugiasi, kad neprie-kaibongai atlikti vadinami išorės tvarkymo darbai. Iliedžiama stogo prieslavine būkle, uždengta nau-ja stogo skardos danga, suremo-nti kameros, restauruoti fonto-nų lokečiai, atnaujintas sienų mūras ir tinkas, sutvarkytos durys

meis perniek“. O Liutkevičius patikslina, kad neprižiūrėta - ne-šildoma, nevedinama - pastatų la-bai veikia gamta. Jis per kelertus metus paranda nuo 5 iki 10 pro-centų savo vertės.

Vilniaus universiteto botanikos sodo direktorius Andrius Skindai-lis sako, kad 2003 metais numaty-ta parengti seno dvaro vidaus darbu projektą. Jeigu pavyks gau-ti įvairių Europos Sąjungos fondų paramą, darbai galėtų pradėti-ty, dirkeltus šoutrams. I bendra-tinis metams įvesinamus 1000 litų, o pastato plotas - 1200 kvadrati-šiuo metru. Tačiau kad ir lobai ti-kimasi suaukt paramos iš Europos Sąjungos, niūni būta niūni, log-ikėtai ir šieno fonto bus sutėrė-ta daugiau kaip 1 milijono litų pa-zoma Kairėnų dvaro vidaus dar-bams.

Apmaudu, kad laukiant būs-mių pinigų kol kas tik svarijama apie gražią ir dar nelabai sūks-gražiai pavisto svertį. Kol kas dar gražiau.

2003: PIRMOJI ŽEMĖS MENO PARODA.

Sausio 3 d. Naujųjų metų šventė GMF ir BS darbuotojų vaikams.

Vasario 13 d. Konferencija „Vilniaus universiteto BS dabartis ir perspektyvos“.

Kovo mėn. BS lankėsi svečiai iš Japonijos. Pasaulio profesionalaus bonsai asociacijos prezidentas Hiroshi Tsunoda ir bendrovės „Angyo Ueki“ prezidentas Hajme Watanabe Japonijos ambasados Lietuvoje kvietimu atvyko susipažinti su galimybe įrengti B. japonišką sodą.

Gegužės 25 d. – Bioįvairovės diena. Pirmoji.

Gerb.....

Vilniaus universiteto Botanikos sodas maloniai
kviečia Jus dalyvauti konferencijoje

“Vilniaus universiteto Botanikos sodo dabartis ir perspektyvos”

Konferencija įvyks 2003 vasario mėn. 13 d.
(ketvirtadienį) Vilniaus universiteto Gamtos
mokslų fakulteto Botanikos ir genetikos katedroje
(Vilnius, M.K. Čiurlionio 21/27).

Konferencijos pradžia 10.00 val.

Organizatoriai

VILNIAUS UNIVERSITETAS

VILNIAUS UNIVERSITETO BOTANIKOS SODO DABARTIS IR PERSPEKTYVOS

2003 m. vasario 13 d. konferencijos
pranešimai

Vilnius, 2003

Atsiprašome už nepatogumus. Šiuo metu Botanikos sode vyksta rekonstrukcijos darbai, todėl kai kurie naujai nutiesti keliai ir takai dar neturi kietos dangos. Nebaigtos įrengti ir vejos.

Praėjusiais metais:

- nutiestas kelias nuo buvusių arklidžių iki senojo parko;
- pradėtas formuoti naujas įėjimas lankytojams: išlyginta aikštelė automobiliams parkuoti, nutiestas pėsčiųjų takas nuo automobilių stovėjimo aikštelės iki senojo parko;
- išlyginta aikštelė prie pagrindinės pavėsinės;
- baigtas restauruoti buv. dvaro arklidžių fasadas. Šiais metais:
- sutvarkyti takai naujojoje parko rožių ekspozicijoje;
- padaryti laiptai šlaite prie pagrindinės pavėsinės;
- padarytas tiltelis prie šaltinio.

Ką turi žinoti Botanikos sodo lankytojai

Automobiliai statomi prekybos aikštelėje. Pavieniai lankytojai gali lankyti šalia prekybos esančias ekspozicijas, Dendrologijos, Gėlininkystės skyrius ir senąjį parką.

Ekskursijų maršrutai derinami užsakant ekskursiją (jei gali būti platesni).
Sėklų rinkimas, žiedų, uogų skynimas, grybavimas, savavališkas laužų kėrenimas, šuklinimas, angalų niokojimas yra sodo lankymo taisyklių pažeidimas. Apie grubius pažeidimus pranešame policijai, į žalos dydį įtraukiame ir muostolius už sugadintą mokslinį eksperimentą.

Keli istoriniai Kairėnų ūričiai

XVI a. dokumentuose jau minimas Kairėnų vardas. Dvaras priklausė Jarmalai, Kiškai, Isakauskiams, Sapiegomis, Lopacinskiams, Tiškevičiams, Stolypiniui, bet klestėjo Darutis Mariakonytė - Lopacinskiams valdomo laikais (1813-1857). Jos rūpesčiu buvo užveistas parkas su retais medžiais ir krūmais, gėlynais, rekonstruoti tvenkiniai, įrengtas fontanas. Čia veikė vasaros teatras, grodavo orkestras. Savo populiarumu Kairėnai nenusileido Verkiams. Po I-ojo Pasaulinio karo išlikusiose pastatuose 1933-1974 m. veikė psichoneurologinė ligoninė.

Kviečiame pasivaikščioti po Botanikos sodą Kairėnuose

Įėję pro Botanikos sodo vartus dešinėje pusėje pamatysite pušimis apaugusią kalvelę - IV-V a. Kairėnų pilkapius, kairėje - Botanikos sodo prekyvietę Žemutinėje terasoje, kur jūs šiuo metu ir esate, išliko dvaro ūkiniai pastatai: arklidės (restauruotas pastatas), malūnas-svirnas, ratinė, ūkvedžio ir arklinko namai, tvartas.

Už buv. arklidžių naujai supiltu keliuku kiltite iki asfaltuoto kelio ir sukite į kairę. Aukštutinėje terasoje netrukus prieisite sankryžą su rodyklėmis. Dabar jau jūs valia, kur pirmausia sukiti į Dendrologijos, Gėlininkystės skyrius ir senąjį parką.

Buvusioje Kairėnų dvaro reprezentacinėje dalyje išliko angliško stiliaus parkas su keturiolika besjungiančių tvenkinų. Rūmai neišliko, bet tebeauga šimtametė liepų aleja, vedusi iš rūmų į vasaros teatrą.

Jeigu ištroškote, galite atsigaivinti tyru šaltinio vandeniu. Tam reikia pereiti tiltelį, esančiu parko gilumoje (liepų alėjos gale, netoli tvenkinio su sala) ir pasukti takeliu į dešinę.

Norime užakcentuoti, kad senasis parkas - puiki savaiminės Lietuvos floros ekspozicija.

Linkime malonaus poilsio!

Botanikos sodo lankymo ir paslaugų teikimo tvarka

1. Vilniaus universiteto Botanikos sodas atidarytas lankymui nuo gegužės 2 d. iki spalio 31 d.

2. Botanikos sodo lankymas mokamas: studentams ir moksleiviams bilietas kainuoja 1 Lt, suaugusiems - 3 Lt, gido paslaugos už 1,5 val. ekskursiją - 15 Lt už 3 val. ekskursiją - 30 Lt.

3. Kairėnuose lankytojai priimami darbo dienomis
9 - 17 val., šeštadieniais 9 - 14 val.

4. Ekskursijas būtina užsisakyti iš anksto tel. (8-5) 231 79 11 (kvietė Silvą), (8-5) 231 79 33 (kvietė Inga).

5. Prekyvietėje galima įsigyti Botanikos sode išmągintų angalų. Prekyvietės darbo laikas: darbo dienomis 9-12, 13-17 val., šeštadieniais 9-14 val., tel. (8-5) 231 79 44.

6. Del papildomų mokamų paslaugų (įdėtinėjimas, pasivažinėjimas karieta) prašome susitarti iš anksto tel. 8-286-16243, (8-5) 231 79 33 (kvietė Vida).

7. Augalų sistematikos ir geografinės skyriuje (Vingio parke) lankytojai priimami darbo dienomis 9 - 17 val., šeštadieniais - iš anksto susitarus telefonu (8-5) 233 01 60.

Trumpas vadovas po Dendrologijos skyriaus kolekcijas

Įėję pro didžiuosius vartus dešinėje pusėje pamatysite lianų kolekciją. Tai sausmedžiai, aktinidijos, vijūterės, raganos, kartuolės, akėbijos, trisparniai - daugybė rūšių, žydinčių nuo pavasario iki vėlyvo rudens. Pasukus keletu, einančiu į rytų pusę, prieisite spygliuočių kolekciją. Po to pasukite į šiaurę prieisite dabar madinių augalų grupę - erikinių šeimos kolekciją. Toliau žingsniuodami vakarų pusėn apžvelgsite nedidelį rožynėlį, šlaitelį su gulsčiais spygliuočiais ir lapuočiais. Praėję medelyną pateksite į naujai rekonstruotą kolekcijų plotą, pavadintą "Zaliejų vingiai". Paskui, suradę siaurą takelį, pateksite į paslaptinę augalų labirintą. Šią kelią užbaigsite apžiūrėję vakarinę kolekciją, kurią esame pavadinę "Viktorija".

Parko rožių kolekcija yra kitoje vietoje: įėjus į Gėlininkystės skyrių sukite keliuku į dešinę.

Išpudingiausios kolekcijos ir augalai:
Magnolija, lianos, rododendrai, alyvos, jazminai, parko rožės.

Vilniaus universiteto Botanikos sodas

Kairėnų g. 43, LT-2040 Vilnius

Tel. (8-5) 231 79 33, Faksas (8-5) 231 74 29

E. p.: lbu@sf.vu.lt

Internetas: <http://www.botanikos-sodas.vu.lt>

Vilniaus universiteto Botanikos sodas 1781 m. įkūrė prancūzų botanikas prof. G.E. Gilbert. Istorijos vingiuose Botanikos sodas 4 kartus keitė vietą: 1781-1799 m. - Pilies g. 22, 1799-1842 m. - Sereikiškėse, 1919 - 1974 m. - Vingio parke, nuo 1974 m. - Kairėnuose. 1974 m. Botanikos sodas Vingio parke pertvarkytas į Augalų sistematikos ir geografinės skyrių.

Botanikos sodas - įdomus ir vertingas kompleksas, kurį sudaro:

Archeologijos paminklas - IV-V a. baltų pilkapiai.

Architektūros paminklai - Kairėnų dvaro ansamblis ir Radvilų dvarvietės liekanos Vingyje.

Landsafto architektūros paminklas - Kairėnų angliško stiliaus parkas su 14 tvenkinų sistema.

Savaiminė flora ir fauna - augalų ir gyvūnų bendrijos, tarp jų retos ir saugomos augalų ir gyvūnų rūšys.

Introdukuota flora - kolekcijose sukaupti virš 10000 vardu svetimžemiai augalai. Tai pati gausiausia kolekcija Lietuvoje ir antra pagal dydį Baltijos šalyse.

Trumpas vadovas po Gėlininkystės skyrių

Pažintinę keliąne siūlome pradėti pasukus į kairę "Didžiuoju gėlių keliu" arba originaliai įrengtu "Gėlių taku".

Trijų tvenkinų terasoje, vadinamajame "Gėlių slėnyje" sukurtos pavasari, vasarą, rudenį žydinčių žolinių dekoratyviųjų augalų ekspozicijos-kolekcijos: viennemėčių, dymėčių, daugiamečių, svogūninių, šakniagumbinių ir kt. biokologinių grupių augalų (gėlių). Kalvotoje teritorijoje eksponuojami mėgstantys saulę, pusiau sausos pauksmės ir atvirų vietų žemžaliai, kiliminiai ir dekoratyviniai varpiniai augalai.

O senųjų parko medžių paunksmėje (netoli liepų alėjos galo) galima pasivaikščioti po originalų miniatūrinį sodelį, kuriame dominuoja paunksminiai daugiamečiai augalai.

[Spūdingiausios kolekcijos ir augalai:

Raktažolės, tulpės, floksai, vilkdalgiai, bijūnai, lelijos, viendienes, astilbės, kardeliai, jurginai, daugiamečiai astrai, šilokai, melsvės ir įvairios viennemėtės gėlės.

Šiais metais lankytojams atidarytas Rododendrynas

**Kviečiame užsukti –
dabar pats žydėjimas,
pats gražumas!**

- 1999 m. rudenį pradėtas valyti pušynas.

- 2001 m. nutiestas keliukas į rododendryną, atvestas vanduo, atvežti pirmieji akmenys, pasodinti pirmieji augalai.

- 2002 m. pasodintos pagrindinės augalų grupės.

- 2003 m. darbai tęsiami, bet jau yra į ką pažiūrėti!

Maloniai kviečiame!

ŽOLYNŲ SEMINARAS KAIRENUOSE
 Vilniaus universiteto Botanikos sode
 2003 birželio 13 d. 10-14 val.

10 val. Pasirinktinis ekskursijos po Botanikos sodą.
11 val. Žolynų sodelyje Augalų genetikos skyriaus

1. Dr. I. Kubilienė. Susipažinimas su Žolynų sodelio kolekcija
2. Gr. Kvedytė. Žolynai mūsų kasdienės papročiaus ir burnoje.
3. Dr. J. Vainorius. Kas sėdintys vaisingesni augalai ir peizažiniai.
4. Dr. Z. Lazauskaitė. Žolynai ir daktarė Fagėja Simkūnaitė.
5. Profesorė D. Ivanauskienė. Kokios grūdėlių žolės mūsų pačios?
6. Dr. Gr. Jakovčevičienė. Žolių arbatos – vaistas sveikatai.
7. O. Šeštokaitė. Ar tie žolynai pagal Vydūno nurodymą?
8. Dr. L. Baškienė. Kas nutingęs VU. IS. Augalų genetikos skyrius?

Žolynų ir margalapių augalų mėgėjų.
 Sveikatos tikslams ansamblis "Raskila".
 Tauragių mokyklų paroda "Krygia de K. Simkūnaitė".

Seminaro dalyvio mokestis – 5 litai: vaistinėse žolynų arbatomis ir dovanomis po viena augalą.

Renginio rėmėjai: "Sodo spalvos" ir "Mūsų namai" Vilniaus Mūšas, laikraštis "Rasos", Vilniaus senamiesčio Soroptimistų klubas, Dr. E. Simkūnaitės paramos ir labdaros fondas.

Renginio organizatorė – Irena Kubilienė

Į Botanikos sodą Kairenuose važiuoti nuo Antakalnio žiedo arba Sauskietės autobusais 38 ir 18. Išvyksta 9.35 ir 10.29.

VILNIAUS UNIVERSITETO BOTANIKOS SODE

ŽEMĖS MENO

PARODA

"DVARO OBJEKTAI"

PARODOS ATIDARYMAS: š.m. SPALIO 4 d. 12.00 val.
atidarymo metu vyks teatralizuota akcija (įėjimas nemokamas)
PARODA VYKS iki š.m. LAPKRIČIO 1 d.

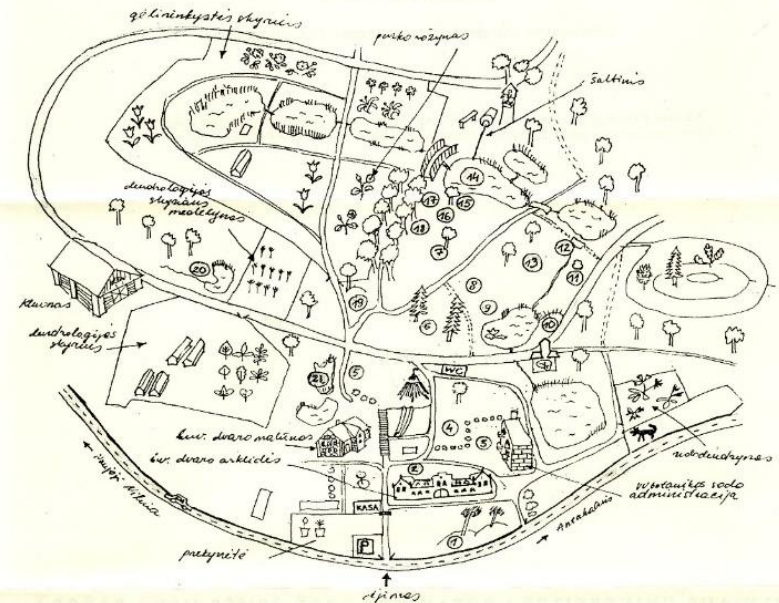
lankytojai priimami: Pr. - Pkt. nuo 9.00 iki 16.00 val.,
Šeš. nuo 9.00 iki 14.00 val.

bilieto kaina: moksleiviams, studentams - 1 Lt, suaugusiems - 3 Lt

Adresas: Kairėnų g. 43, Vilnius, tel. 2317933, e.p.: bhu@gt.vu.lt, <http://www.botanikos.sodas.vu.lt>.
į VU botanikos sodą galima atvykti 18, 38 autobusu nuo Antakalnio transporto mazgo. Stotelė "Kairėnai".

Paroda "Dvaro objektai" - švietėjiško pobūdžio projektas. Juo siekiama kuo plačiau pristatyti visuomenei turtingą Kairėnų dvaro paveldą, VU botanikos sodą. Pasitelkus prieštaringas menines idėjas ir išraiškos priemones - dvarų kultūros paveldai įkūnijami šiuolaikinės dailės kalba.

Parodos atidarymo metu vyks teatralizuota akcija, smuiku griežia Indrė Stakvilevičiūtė.

1. Laura Milevičiūtė "Lizdai"
2. Rasa Vaičiulytė "Dvaro žirgas"
3. Zita Jurgelevičiūtė "Zitus Lotus"
4. Gedinmina Šalkauskaitė "Pasivaikčiojimas"
5. Rasa Nazarovaitė "Šukos"
6. Elena Aleksejeva "Fontanas"
7. Simas Dūda "Trikampis žiedas"
8. Evelina Jagelavičiūtė "Lobis"
9. Neringa Kūlokaitė "Atostogos"
10. SOS vaikų namai: Rima Kanonovaitė, Jontė Nakevičiūtė, Justė Pumputytė, Violeta Masevič, vadovė Riva Forman "Sostas"
11. Marius Zavadskis "Klasifikuotas"
12. Žilvinas Dobilas "Malonumas, menas, sveikata"
13. Eglė Jovaišaitė "Kolona II"
14. Jurgita Jasinskaitė "Taure"
15. Jonas Petuchovas "Relikvija"
16. Jolita Skėrytė "Lengvos pramogos"
17. Linas Žilius "3 + 1"
18. Lina Šaduikytė "Nesugalvotas pavadinimas"
19. Rasa Noreikaitė-Milūnienė "Senosios dvarvietės žymėjimas"
20. Jurga Radžiūnaitė "Lapas"
21. Donatas Šimukonis, Jurgita Buivydaitė "Lavelis"

Botanikos sode – žemės meno paroda „Dvaro objektai“

„Dvaro objektai“ – švietėjiško pobūdžio projektas. Juo siekiama kuo plačiau pristatyti visuomenei turtingą Kairėnų dvaro paveldą, VU Botanikos sodą. Pasitelkus prieštaringas menines idėjas ir išraiškos priemones dvarų kultūros pavidalai įkūnijami šiuolaikinės dailės kalba. Parodoje dalyvauja 20 jaunųjų menininkų. Paroda vyks iki lapkričio 1 d.

**Gintarėlė
JURKEVIČIENĖ,
VU Botanikos sodo
Dendrologijos skyriaus
vyr. sistematikė**

Spalio 4 d. VU Botanikos sodo senajame parke (Kairėnų g. 43) nuo ankstyvo ryto tai šen, tai ten bėginėjo trepinėjo jauni žmonės: reikia sudėti paskutinius štrichus, nes tuo tuoj bus atidaryta žemės meno paroda „Dvaro objektai“. Apie 12 val., rūkui išsisklaidžius ir pasirodžius neryškiai spalio saulei, į pramogų pievą ėmė rinktis „dvariškiai“ – senoviniais drabužiais vilkinčios damos ir kavaleriai. Tai jaunieji menininkai renkasi į improvizuotą parodos atidarymą. Keliuku atėjo raitelis, už jo karieta atvyksta VU prorektorius J. V. Vaitkus. Gamtos ir meno mylėtojai, menininkų draugai ir šeimų nariai būriuojasi prie pavėsinės. Suskamba originalus „varpas“ ir VU Botanikos sodo direktorius dr. A. Skridaila sveikina susirinkusiuosius, džiaugiasi Botanikos sodo ir jaunųjų menininkų vaisingu bendradarbiavimu, linki parodai sėkmės, o lankytojams – malonių akimirkių. Po jo visus sveikina garbus svečias – prorektorius J. V. Vaitkus. Parodos organizatorė Inga Raubaitė, šventės proga pasirėdžiusi lyg ori dama, svečius pakviečia kartu pasivaikščioti ir susipažinti su kūrinių. Idėją prisiminti užmarštin nuėjusius Kairėnų

dvaro statinius iškėlė menininkė Rasa Noreikaitė-Miliūnienė. Ilga procesija traukė nuo vieno kūrinių prie kito, kaskart atrodama kažką netikėta. Apie tai bylojo žibančios žiūrovų akys, šypsenos, aistringi komentarai. Taip apžiūrėjome Lauros Milevičiūtės „Lizdus“, Rasos Vaičiulytės „Dvaro žirgą“, grupės autorių (Rima Kanonovaitė, Jonė Nakevičiūtė, Justė Pumputytė, Violeta Masevič, vadovė Riva Forman) „Sostą“, Jono Petuchovo „Relikviją“, Jurgos Radžiūnaitės „Lapą“ ir dar šešiolika kūrinių. Kaip minėjo patys autoriai, Botanikos sodo senasis parkas jiems – atradimas. Ne visi iki šiol žinoję apie sodo gyvavimą menininkai patyrė čia didelį malonumą ir kurdami, ir vaikščiodami parko takeliais. Jie buvo sužavėti landšafto įvairove, o tuo pačiu ir galimybe improvizuoti. Mums, eiliniams žiūrovams, ypač didelį įspūdį padarė kūrinių eksponavimo vietas. Štai Gediminos Šalkauskaitės kompozicija „Pasivaikščiojimas“ plyti ant naujos vejos. Žiūrėti į ją geriausia nuo pramogų pievos krašto, iš aukštai. Rasos Noreikaitės–Miliūnienės „Senosios dvarvietės žymėjimas“ padarytas netoli dvaro baseinilio liekanų, Donato Šimukonio ir Jurgitos Buivydaitės „Laivelis“ tyliai ryto nedidelio ir ramaus tvankinio vidury, regis, medituojai laukdamas savo šeimnininko. Jau iš toli dėmesį patraukia riešutmedžio medelis, ant kurio šake-

(Iš parodai skirtu lankstuku)

lių virpa, sukasi ratu pririštos kartono juostelės su užrašytomis sentencijomis – tai Mariaus Zavadskio kūrinyje „Klasifikuotas“. Mums, sodiškiams, jis itin patinka, nes tos judančios juostelės labai primena kinų ar japonų filmuose matytą vaizdą, o riešutmedis atkeliavęs būtent iš Toliųjų Rytų. Ir iš kur autorius tai pajuto? Žygiuodami toliau aptinkame Žilvino Dobilo „Malonumas, menas, sveikata“ – iš pratarokos nubėgantis vanduo tarsi pristabdomas: atsitrenkia į juodai nudažytos taburetės viršų ir ištyška sidabriniais purslais į šalis. O toliau, žiūrove, galvok pats. Tvenkinio saloje aptinkame Jurgitos Jasinskaitės „Taurę“, o šalia su smuiku stovi Indrė Stakvilevičiūtė. Smuikas prabyla „Polonezo“ melodija, kuri nuvilnija ne tik parko oru, medžiais, bet ir per mūsų širdis. Praeities alsavimas šalia... Centinėje parko dalyje buvo galima apžiūrėti Elenos Aleksejevos „Fontaną“, pastatytą buvusio kadaise tikro fontano vietoje; prie Neringos Kūlokaitės „Atostogų“ prisiminti šviesias savo atostogas; o prie Evelinos Jagelavičiūtės „Lobio“ pabandyti įsivaizduoti, kokie lobiai iš tikrųjų slypi šiame parke. Simo Dūdoso netoli dvaro baseinilio liekanų, Donato Šimukonio ir Jurgitos Buivydaitės „Laivelis“ tyliai ryto nedidelio ir ramaus tvankinio vidury, regis, medituojai laukdamas savo šeimnininko. Jau iš toli dėmesį patraukia riešutmedžio medelis, ant kurio šake-

Parodos autoriai pasijautė tikrais dvariškiais

Šiaudinis R. Vaičiulytės „Dvaro žirgas“ traukė lankytojų dėmesį

iš toli, Lino Žiliaus „3+1“ atrandame senojoje liepų alėjoje; Linos Šaduikytės „Nesugalvotas pavadinimas“ skatina sugalvoti jį. Štai iškilminga procesija ir apėjo parodą, bet skirstytis neskuba. Prie arbatos puodelio dar rūpi pasikalbėti su kūrinių autoriais, norisi jiems pasakyti, kaip įdomu buvo stebėti juos visą savaitę. Savo ruožtu šventės organizatoriai dėkojo Botanikos sodo administracijai už paramą, už galimybę pasinaudoti gamtine

medžiaga, kurią pritaikė kūryboje. Beje, žinant, kad toji gamtinė medžiaga yra trumpaamžė, dar kartą stebiesi, su koku entuziazmu ir meile ji buvo panaudota: juk kūrinių džiaugsimės tik mėnesį. Tačiau šiomet užsimezgusi jaunųjų menininkų ir gamtinių draugystė, tikimės, ir kitamet pražys nuostabiausiomis spalvomis ir formomis bei pakviės neramias ir ieškančias sielas pažiūrėti į pasaulį tyromis akimis.

S. Žilinskaitės nuotr.

Botanikos sodo specialistų dėmesiui!

Nuo 2003 metų Botanikos sode įvedama vieninga visam sodui *Augalų registracija*. Žurnalas yra Sėklų mainų kabinete. Sėklų mainais gautas sėklas registruoja Sėklų mainų kabineto darbuotojai ir perduoda skyriams jau su registracijos numeriu. Visais kitais atvejais augalus (sėklas, auginius, augalus) bendrame žurnale privalo registruoti augalus gaunantys specialistai.

Skyriuose buvusi augalų registracija nuo šių metų nebegalioja. Skyrius savo žurnale gali daryti išrašus iš bendros Augalų registracijos knygos.

Registracijos žurnale prašau naudoti tokius skyrių pavadinimų trumpinimus:

GEL – Gėlininkystės skyrius,
GEN – Augalų genetikos skyrius,
POM – Pomologijos skyrius,
DEN – Dendrologijos skyrius
VIN – Augalų sistematikos ir geografijos skyrius,
LAB – Augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorija

Silva. 2003.01.07.

♦ *Straipsniai žurnale „Moters savaitgalis“:*

S. Žilinskaitė. Aplankykite Vilniaus universiteto Botanikos sodą.
G. Jurkevičienė:

- Augalų formavimas karpant.
- Augalų priežiūra pagal jų kilmę ir augimo vietą.
- Pagalba pažeistiems augalams.
- Augalų grožis puokštėms.
- Augalai, skirti kapams puošti.

G. Indrišiūnaitė:

- Sodinkime kardelius.
- Birželio mėnesio gėlyno darbai.
- Barzdotieji vilkdalgiai.
- Darbai gėlyne spalį.
- Balkone tinkamos auginti gėlės.

E. Meidus:

- Sodo priežiūra ankstyvą pavasarį.
- Valgykime agrastų.
- Auksuotasis serbentas nėra hibridas.
- Ruoškimės sodinti vaismedžius ir uogakrūmius

A. Meiduvienė. Sodinė šilauogė.

KVIEČIAME VAIKUČIUS SU TĖVELIAIS,
ANŪKUS SU SENELIAIS !

NAUJAMETINĘ ŠVENTĘ

BOTANIKOS SODE KAIRĖNUOSE
Š.M. GRUODŽIO 30 D. 12 VAL.

Bus laužai, karios, žirgai
jodinėti ir pats Kalėdų Senelis. Jei
suspės atkelti Žiema, bus daug
sniego ir ledo, tai bus ir
kalvaratas, rogės, sniego pilys...

VU Botanikos sodas džiugino žiedų ir spalvų grožiu

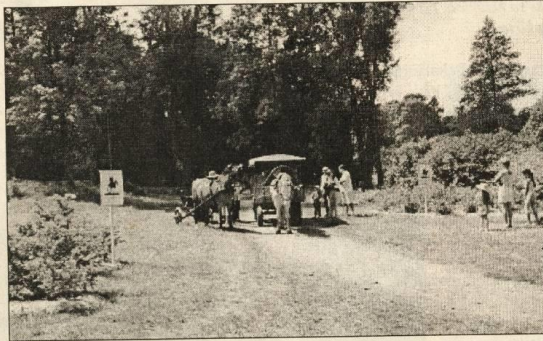
VU Botanikos sodas jau kelintus metus bemaž pačiu gražiausiu metų laiku – birželio pradžioje – atveria savo vartus ir kviečia visus norinčiuosius apsilankyti.

**Gintarėlė JURKEVIČIENĖ,
Botanikos sodo
Dendrologijos skyriaus
vyr. sistematikė**

Žinoma, čia, Kairėnų senoje dvarvietėje įsikūrusiame sode, nepamatysite šimtamečių egzotų, atkeliavusių iš kitų kraštų. Jie jauni, vyriausiems tik 20–30 metų. Bet senojo parko medžiai kompensuoja egzotiškųjų amžių – kai kurioms liepoms 200 ir daugiau metų. Užtai kokia rūšių, veislių ir kultivarų įvairovė čia galima pasigėrėti!

Taigi gamtos bičiuliai saulėtą šeštadienio rytą pradėjo rinktis į šį nuostabią gamtos kampelį, mūsų vadinamą brangakmeniu žaliojoje Vilniaus kartūnoje. Trys informaciniai centrai lankytojams dalijo šventės, skirtos Tarptautinės biologinės įvairovės dienai, programą, aiškino, kokiais takais tiesiau ir greičiau pasiekti kolekcijų plotus, kur paklausti liaudies dainų, atliekamų ansamblių „Nalšia“, „Vilnelė“, „Rasoda“ ar Karinių oro pajėgų pučiamųjų instrumentų orkestro, Vaikų ir jaunimo centro „Spalvų orkestro“, Vaikų globos namų „Gilė“ atlikėjų.

Šventę pradėjo Botanikos sodo

Pavargę sodo lankytojai galėjo pasivažinėti karieta ar brikele

*Meninės instaliacijos, puošusios parką, atliktos įvairia technika
Silvos Žilinskaitės nuotr.*

DOVANOTI SUOLELĮ BOTANIKOS SODUI – GRAŽI IR PRASMINGA TRADICIJA

Kasmet krentantys pirmieji medžių lapai primena, kad jau artinasi ruduo. Tai susikauptimo, praėjusių įvykių įvertinimo metas. Žmogus – gamtos dalis, todėl jo gyvenimas teka labai panašiai. Kai ateina Tavo amžiaus ruduo, pradėti ieškoti prasmės: dėl ko gyvenai, ką padarei, ar tavo darbai reikšmingi, ką paliksi savo ainiams?

Vieną gražų ir šiltą rudens vakarą VU Botanikos sode Vingyje buvo prisiminta ir pagerbta viena Draugų klubo narė, didelė gamtos mylėtoja Regina Siniūtė-Ayre. Jos vyras Vingio parkui padovanojo medinį suolelį – kaip atminimo ženklą apie j anapilį išėjusią žmogą. Ši gyvybinga ir energinga moteris mėgo leisti laiką bendraudama su Sodo darbuotojais, nepaprastai mylėjo geles, organizuodavo Vilniaus miesto ir rajono gražių apželdintų balkonų konkursus.

Kitą suolelį savo motinos atminimui skyrė iš Amerikos į tėvų žemę grįžusi Rūta Kulikauskienė. Troškinį padovanojo Londono fondas „Westerly Trust“. Jis pastatytas VU Botanikos sode Kairėnuose, ruožnyje.

Kairėje – Irena Kubilienė ir Michael B. Ayre, dešinėje – Rūta Kulikauskienė.

Tradicija dovanoti suolelį botanikos sodui pas mus atkeliavo iš Didžiosios Britanijos – daugybė senų ir gražių tradicijų garsėjančios šalies. Čia beveik kiekviename botanikos sode galima pamatyti dailių baldų su pritvirtintomis mažutėmis lentelėmis. Susiruošęs pailsėti ir patogiai išstiebi kojas, tu gali perskaityti, kas, kam ir kokia proga suolelį padovanojo. Paprastai suoleliai skiriami garbingiems ir didžiai nusipelnusiems visuomenės nariams, mokytojams, gimimams, draugams, artimiesiems. Pasaiko netgi paradoksų – užrašas byloja, kad suolelį žmogus pastatė savo mylimam žmogui arba pirmajai meilei atminti.

Galbūt ši graži tradicija prigis ir mūsų krašte. Galbūt praėjus šiek tiek laiko ir liebuvačiai galės atsipūsti, pamedituoti, paskaityti knygą ant suolelio, kažkam turinčio simbolinę reikšmę.

**Birutė
JUNDULAITĖ**

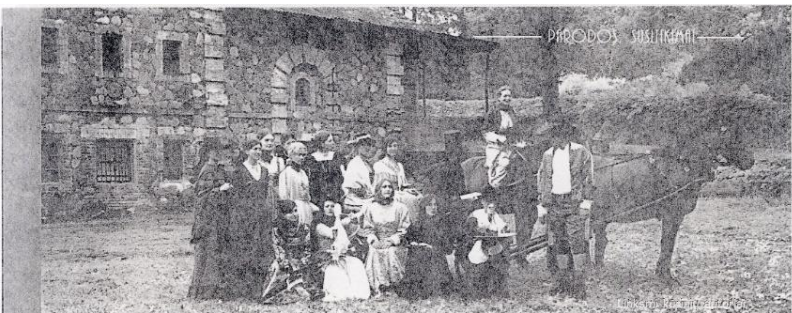
VU Botanikos sode Vingyje renkasi svečiai.

Po prisiminimų vakaro malonu dar šiek tiek pabūti ir pabendraudti su bendraminčiais, draugais.

Regina Siniūtė-Ayre savo sode Utenuose. Ir kaip paprastai – tarp gėlių.

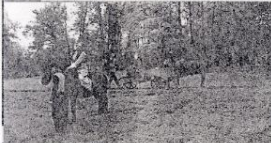
PARODOS VYSTĖJAI

MENININKŲ ŠURMULYS KAIRĖNUOSE

Spalio 4 diena Kairėnuose įsikūrusi Vilniaus universiteto botanikos sodas pakvieta į neįprastą šventę – meno darbų parodą. Joje savo kūrinius ekspozavo per 20 jaunųjų menininkų.

Rasa Vaidulytė „Dvaro žirgą“ pastata prie arkličių.

Jei pavargota vaikščiodami, galima pasivažinėti karieta ar pajodinti.

Simas Duda savo kūrinyje pavadino „Trikampis žiedu“. Šis milžiniškas voratinklis sudarytas iš daugybės trikampių. Jis, iš toli žiūrint, gražiai susilieja su medžiais.

Parodai „Dvaro objektai“ Kairėnų dvaro parkas pasirinktas neatsitiktinai. Rašyvinuose šaltiniuose dvaras minimas jau XVI amžiuje. Vėliau, XIX amžiuje, jis klestėjo – tada buvo pasodinta nemažai augalų, iškasti tvenkiniai. Dabar iš senojo dvaro likusios tik arklištos, malūnos ir klonašos. Prie vartų stovinėdas restauruotas arklištos iš nimo žalgėnio galima palankyti rūmų – čia kaip gražiai gyvena ir buvo vertinami tais laikais žirgai.

Šventinį šeštadienį dvaras vėl atgijo. Visi parko eksponatų darbų autoriai pasipuošė senovinėmis rūbais. Tarp jų bu-

Gediminas Šalkauskaitis „Pasivaikščiojimas“ – tai augalų kilimas vėjoje. Balso žirgų iš suarvėtyje jo rašė.

vo ir darna su šunuku, ir solidūs vežikas su senoviška karieta. Kas keliasdešimt ir kelis šimtus metrų stovėjo išdėstyti vis nauji kūriniai. Dauguma – iš natūralių medžiagų, kurių spalvos artimos rudeniškos gamtos spalvoms. Jiems sukurti prireikė savaitės. Ar ilgai išsilaisvys? Tiek kiek gamta globos ir saugos. Vieni gyvuos ilgiau, kiti – trumpiau. Juk gamtos rūbas kačiukas, laikinos ir žmonių sukurtos puošmenos. Tik idėjos atlieka ilgai atmintyje. Apidairykiečiai aplink – vieta kompozicijoms parinkta neatsitiktinai. Egles Jovaišaitis „Kolona II“ žymi dvaro pastato vieta. Rasos Norėkaitė-Milūnienės kūrinyje taip pat tiesiai seko: „Senosios dvarvietos vieta“.

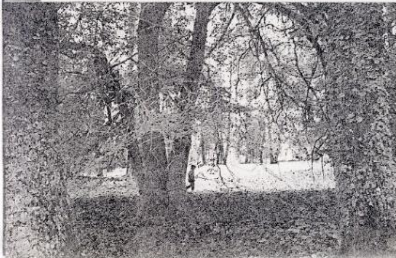

Svečiai galiuo pasivaikščioti geriausiu šio amžiaus grafina.

Vaikštant po parodą atrodė, kad senojo dvaro dvaisla vėl atgijo ir prabilo meno kalba.

Rūta BELTIENE

Tvenkinio saloje – Jurgitos Josimkaitės „Taurė“. Čia smulku griežė Indrė Stakvilevičiūtė.

SODO SPALVOS 2000 METEOROLOGAS 27

DRAUGŲ KLUBAS KVIEČIA VEIKTI

Vilniaus universiteto Botanikos sodo (VUBS) Draugų klubas gyvuoja jau beveik šešerius metus. Šie veiklos metai leido pasitikrinti, ar mūsų meilė Kairėnams, Vingui, Botanikos sodo žmonėms nėra trumpalaikė aistra, ar teisinga kryptimi einame, ar mūsų išpareigojimai visaipei remti Sodo pastangas nėra tuščia deklaracija.

Šiuo metu VUBS Draugų klube – 30 narių. Prijaudantių gerokai daugiau. Tai įvairausio amžiaus entuziastai – pavyvenę ir visai mažučiai. Šioje klubo narių amžiaus įvairovėje slypi žavesys – vienas skleidžia brandaus amžiaus išmintį ir ramybę, kitas – jaunystės nuostabą.

Vos keli nariai turi gamtos mokslų srities išsilavinimą. Dauguma – filologai, inžinieriai, menininkai, teisininkai, pedagogai... Į klubą įstoja ir para buvusių Sodo darbuotojų – vis arčiau vietas, kurioje dirbta nuo pat universiteto baigimo. Visus narius jungia meilė augalams, gamtai, Kairėnams, Vingui ir ypač optimizmo neparendantiems darbėiems Sodo darbuotojams.

Daugelis mūsų klubo narių – intensyviai dirbantys profesionalai, laisvo laiko turi mažai, tik savaitgaliais. Todėl ir renkames kas kelintą šeštadienį tai į talką, tai į renginį, tai į kelionę po Lietuvos parkus ir sodus. Kartu pabendraujame su Sodo darbuotojais, aptariame klubo veiklą ir planus.

Draugų klubas labai aktyvus. Nariai nuolat raginami atsivesti šeimos narių, draugų ar pažįstamų. Taip atsinaujiname, gimsta daugiau naujų idėjų. Taip užsimezgė draugystė su Vilniaus senamiesčio soroptimizmėmis, kurios dažnokai prisijungia ne tik papramogaui, bet ir patalkininkauti. Jau kelerius metus bendraujame su Londone įsikūrusio fondo „Westerly Trust“ atstove Margo Maxwell Mac'Donald. Ji labai abidžiai stebi klubo veiklą, remia mūsų idėjas, pataria. Didžioji Britanija turi didelės tokios visuomeninės veiklos ap-
tirties.

Klubo idėje nusizūrėta nuo britų. Britų salose, tame ūkanotajame Albione, ši tradicija ypač gajai – kiekvienas gamtos, kultūros, paveldo objektas turi savo gerbėjų ir rėmėjų.

Klubas remia visas VUBS pastangas atsistoti ant kojų, atsiverti žmonėms. Pirmaisiais gyvavimo metais surengėme kelis renginius visuomenei. Gausūs lankytojai parodė, kad jiems reikia Sodo, o Sodui – žmonių. Dabar Sodas jau pats organizuoja renginius, kurie populiariūs tarp vilniečių.

Draugų klubo nariai iškyliuoja VDU Botanikos sode.

Po talkos Rododendry sode, Kairėnuose.

Klubo veiklą galbūt galima prilyginti agentų veiklai: garsinamus Sodą, įsikūrusį gamtiniu, istoriniu ir kultūriniu požirniu unikaliuose vietovose, padedame generuoti idėjas, užmegzta naujas ir naudingas pažintis. Iš jų vėliau atsiranda projektai, kurių visų neišvardyti. Tai ir draugystė su Didžiosios Britanijos ir Japonijos ambasadamis, kelione į Didžiosios Britanijos parkus ir sodus, Vilniaus universiteto Gamtos fakulteto Herbariumo senųjų botanikų piešinių paroda UNESCO Nacionalinės komisijos parodų saloje Vilniuje, anglų kalbos pamokos Sodo darbuotojams, Žolynų sodelis.

Šiuo metu VUBS veikla yra įgavusi didžiulį pagreitį: parengti įdomūs strateginiai planai, vykdoma daugybė projektų. Užtenka pro Kairėnų sodo tvorą pažvelgti – ir pamatysi, kad ten gyvenimas tiesiog pulsuoja. Tai labai gyvybingas botanikos sodas, atlaikęs visas negandas, skurdą ir niekada neparadęs vilties. Jo draugai tikisi, kad šiek tiek prie to prisidėjo ir jie.

Loreta MUSANJA,
VUBS Draugų klubo pirmininkė ir steigėja

Klubo 5-ojo gimtadienio proga narė Rūta Kulikauskienė (centre) surengė savo tapybos darbų loteriją. Abu paveikslus laimėjo Sodo darbuotojos.

Daug šilumos, daug šviesos, turtinga mineralų terpė...

Kasmet Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnuose padauginama iki 150 augalų, nebesugebančių natūraliu būdu veistis Lietuvoje

Violeta Karaliūnaitė

Botanikos sodo augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorijoje stiklinėse kolbose auginami visiems gerai žinomi augalai - alyvos, silauogės, lelijos, chrizantemos, vynuogės.

Dirbtinėmis sąlygomis jie padauginami greičiau, nei užauga natūralioje terpėje - dirvoje.

Mineralų prisotintos terpės

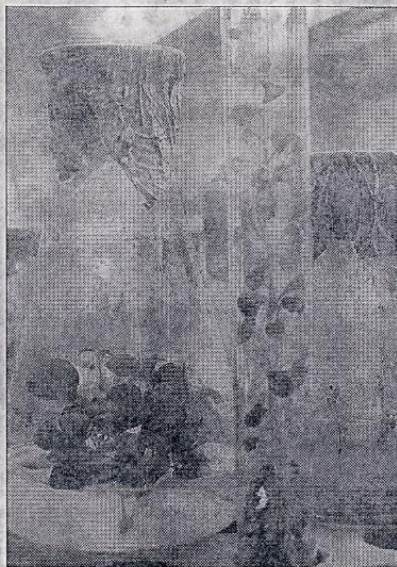
Dekoratyvinės gelės bei krūmai nesugeba subrandinti sėklų, o dauginamiesi ugliais pamažu išsigimsta. „Mitybinė terpė, kurioje auginame augalus, nuolat keičiame, pridėdami vis naujų komponentų, kad gelėms, krūmams būtų kuo lengviau prisitaikyti prie natūralios dirvos, kai į ją persodinime“, - sakė laboratorijos vedėja Stasė Dapkūnienė.

Stebint pro mikroskopą iš veislinių alyvų kūgelio užuomazgos paimami stipriai besidauginančių ląstelių gabalėliai, kurie įsodinami į paruoštą klampią terpę. Ne visi jie gyvybingi. Pradėjusius rodyti gyvybės ženklus augalėlius specialistai dar kurį laiką stebi, o užtejęsius persodina į naujų mineralų prisotintą terpę.

Ištvėrusi persodinimo procedūras augalą po kelių mėnesių perkelia į žemę. „Galime pridarginti daug augalų, bet pagyvenę kolbose jie kaip vaikai išlempa“, - sakė Dapkūnienė.

Šviesos ir šilumos perteklius gali būti ir žalingas! Maitindamie-

LELIJA IŠ KOLBOS

Kolbose, mėgintuvėliuose padauginėti augalai į žemę sodinami po keliolikos mėnesių.

si specialiai jiems paruošta terpė augalai neušaugina apsauginių audinių, jų sistema nepritaikusi imti maistines medžiagas iš žemės. Todėl laboratorijoje dirbančios mokslininkės emė draugauti su fizikais, šie žadėjo pasirūpinti, jog senos apšvietimo lempos būtų pakeistos naujesnėmis.

„Vasarą augalai gauna ne tik per daug šviesos, bet ir šilumos. Garuojantis gyvsidabris kenksmingas jiems ir mums. Tikimės, kad artimiausiu metu pavyks įsigyti specialias lempas, kurių šviesa reguliuojama pagal kiekvieno augalėlio poreikius“, - sakė Dapkūnienė.

Augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorijos vedėja Stasė Dapkūnienė.

Daugina ir žemuoges

„Taikomės prie įvairių skonių, todėl dauginame ir visžalius, ir žydinčius augalus, o šiemet tiriamo ir dauginame net ir aviečių, žemuogių įvairias rūšis, - pasakojo laboratorijos vedėja. - Persodintos į natūralią dirvą jos greitai pradeda žydėti“.

Kairėnuose pradėta kaupti Lietuvos gėlininkų išvestas svogūninių lelijų veisles.

„Gyventojai neturi nei sąlygų, nei lėšų toliau populiarinti savo išvestas lelijų veisles. Mes jas surenkame iš įvairių rajonų,

apdorojame svogūnėlius, padauginame ir jau po metų džiaugiamės pražydusiomis gėlėmis. Pastebėjome, jog net užsieniečiai domisi lietuviškomis veislėmis. Tai tarši mūsų gėlininkystės paveldas“, - džiaugėsi Dapkūnienė.

Pasak mokslininkės, 2002 metais jų laboratorijoje buvo padauginta 16 šeimų ir 111 rūšių įvairių augalų. Laboratorijai išlaikyti neužtenka iš Vilniaus universiteto gaunamo finansavimo, todėl darbuotojai rašo įvairius projektus, dalyvauja tarptautinėse genofondų programose, su kolegomis ir remėjais iš užsienio dalijasi patirtimi ir naujomis augalų mikrodauginimo subtilybėmis.

VU turės unikalų japonišką sodą

Pavasarij VU Botanikos sode apsilankę Japonijos specialistai pažadėjo parengti japoniško sodo projektą ir padėti jį įgyvendinti. Mokslo metams prasidėjus pažadus imta pildyti.

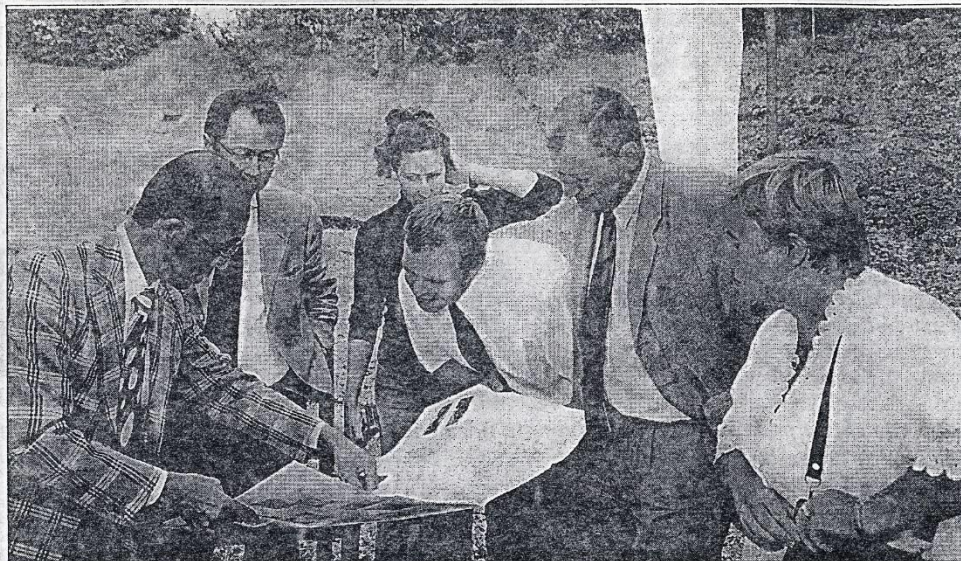
Ona MACKONYTĖ

Maždaug po metų VU galės didžiuotis unikaliu japonišku meditacinio stiliaus sodu. Dvidešimt tūkstančių litų kainuojantį projektą prieš pat mokslo metus busimo japoniško sodo vietoje įteikė Tarptautinės bonsų asociacijos prezidentas, kraštovaizdžio dizaineris Hadžime Vatanabe (*Hajime Watanabe*) ir japoniškus sodus įrenginėjančios kompanijos „U- JIN“ prezidentas Hiroši Cunoda (*Hiroshi Tsunoda*).

VU Botanikos sodas įrengti autentišką japonišką sodą planavo nuo 1998 metų. Keletą metų buvo atliekami parengiamieji darbai. Tarpininkaujant Japonijos reikalų patikėtiniui Lietuvoje, H. Vatanabe ir H. Cunoda po apsilankymo sode pavasarį sutiko parengti japoniško sodo projektą.

Pasaulyje yra daug įvairių stilių ir epochų japonišku stiliumi įrengtų sodų. Rengiamam VU sodui Kairėnuose labiausiai tinka meditacinis stilius, tą patvirtino ir projektą rengę Japonijos specia-

listai. Gamta ir parinkta vieta bei vietiniai augalai labai tinkami, tačiau japonai atkreipė dėmesį, kad augalų reikės dar daugiau ir išraiškingesnių įdomių, susisukusių. Tačiau žaluma nėra pagrindinis elementas. Pirmoje vietoje, pasak Japonijos specialistų, yra reljefas, antroje – akmenys, trečioje – vanduo, taip pat labai svarbu architektūra ir papuošimas. Kaip teigė Botanikos sodo direktorius Audrius Skridaila, šis sodas turėtų būti unikalus reljefu, mat parinktoje sodui kurti vietoje yra didelis aukščių skirtumas. „Bus įrengtas kaskadinis krioklys su didžiuliais akmenimis, tvenkinys su sala, terasos, pavėsinė, takeliai pasivaikščiojimui, bus daug formuotų augalų. Jau dabar jų Botanikos sodo specialistai auginą daugiau nei 200 rūšių“, – dalijosi busimo sodo vizija direktorius A. Skridaila. Dabar dar atliekami parengiamieji darbai. Stačiame šlaite iškirsti menkaverčiai krūmokšniai, iš akmenų kuriamos terasos. Prie įėjimo į sodą, šalia medinių vartų, lankytojus pasitiks pušis, kurios ša-

*Japonų sukurtas sodo projektas stebino neįprastumu ir... brangumu
V. Naujiko nuotr.*

kos yra specialiai formuojamos. Viena šaka imituos pasisveikinti ištiestą ranką.

Japonai itin džiaugėsi, jog netoliese yra natūralaus vandens šaltinis – iš senojo parko tvenkinio vamzdžiais teka upelis. Anot jų, vanduo yra vertybė. Kaip ir reljefas. Retai kuris botanikos sodas turi tokį išraiškingą reljefą. Japonai sako, kad toks derinys yra Dievo dovana.

Japonišką sodą gali rengti tik japonai, kadangi jis kuriamas pagal specifinę japonų filosofiją. Jie ne tik žino, kaip sukurti vieną ar kitą kompoziciją, bet tiesiog jaučia. Botanikos sodo darbuotojus labai nustebino toks Japonijos specialistų entuziazmas. Pastarieji nori griebtis lietuviams neįprastų darbų – pagal specialią technologiją senas giliai įleidusias šaknis pušis perkelti į kitas

vietas. Visoje sodo teritorijoje bei iš aplinkinių ūkininkų laukų renkami ir vežami akmenys. Jų sodui reikės apie 500 tonų.

Tikimasi, kad šiaurinėje Botanikos sodo dalyje įsikūręs ir pusę hektaro ploto užimantis japoniškas sodas po metų bus baigtas. „Norime, kad jis būtų autentiškas, originalus, atspindintis japonišką dvasią“, – sakė A. Skridaila.

2004: SODAS PASIRAŠO BENDRADARBIAVIMO SUTARTIS.

Sausio 14 d. VU CR pasirašoma sutartis tarp LR aplinkos apsaugos, kultūros, švietimo ir mokslo ministerijų, Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus universiteto dėl VU BS plėtros.

Vasario 7 d. Japonijos l.r.p. Lietuvoje Eizo Koneyasu skaito paskaitą „Japonijos sodų dvasia“.

Vasario 11 d. GMF pagarba ir sveikinimai gėlininkei Jevgenijai Moroz 50 metų BS proga. Kovo 16 d. respublikinė konferencija „Lietuvos botanikos sodų veikla ir plėtros problemos“.

Gegužės 8 d. Tulpių diena Augalų sistematikos ir geografijos skyriuje Vingio parke.

Gegužės 14 d. Mildos diena Gėlininkystės skyriuje.

Birželio 2 d. Atstatytas senasis Kairėnų dvaro fontanas. Atidarymo iškilmės. Svečiai iš Londono.

Birželio 25 d. Žolynų seminaras Augalų genetikos skyriuje.

BS Kairėnuose – 30. Šventė liepos 9d. 15 val.

Liepos 24 d. „Septyneri gyvenimo vartai“. Prof. Č. Kudabos 70-mečio paminėjimas Vilniuje, BS Kairėnuose ir Č. Kudabos gatvėje. Rengėjai: VU BS DK, Lietuvos kultūros fondas, Č. Kudabos gatvės bendruomenė.

Mūsu metāi - 2004

Darbai darbībai:

Šiltnamio statyba

Elektros tīklu rekonstrukcija zemutinēje terasoje

Tiltelio statyba

2004 m. pradėtas įgyvendinti Valstybės investicijų programos investicinis projektas „VU Botanikos sodo infrastruktūros atnaujinimas ir išplėtojimas“. Įgyvendinant šį projektą 2004-2009 m. atlikta darbų už 3,615 mln. Lt

2004 m. rekonstruota elektros tinklų sistema dvaro sodybos teritorijoje

Portretas

Odeta
VASILLAUSKAITĖ

Išsaugojo S. Batoro universiteto studentišką kepuraitę

Ponia Jevgenija dar puikiai prisimena laikus, kai mokėsi tuometiniame Stepono Batoro universitete, kurį baigė 1939 m. ir įgijo agronomės specialybę. Tačiau mokatąs studijų metams mažai telikę. Ji prisimena, kad studentų gyvenimas tuomet buvęs šiek tiek kitoks nei dabar. Pirmiausia nuo šių dienų skyreisi tuometinio studentų požiūris ir dėstytojas. „Ka jās, – numoja ranka energingoji moteris, – šitokios pagarbos tiek Universiteto docentams, tiek profesoriams šiandien jau seniai nėra. Mokytis buvo nelengva, tačiau ir prie to buvo galima priprasti. Reikalavimai buvo aukšti, kaip ir dabartiniame Universitete, be to, jų mokėmės viską lenku kalba“. Jau nimas ir tais laikus mėgo įvairius susitikimus, iškilmes, ypač švęsdavo valstybines šventes, nes požiūris ir pačių valstybės skyres. Pasak Jevgenijos, studentai aktyvūs buvo visais laikus. Ji pati ypatingai neišreikšė studentų veikloje, buvo tik Rusų sąjungos dalyvė, tačiau ir ten veiklos užtikdėdavo. „Ten gaviau ir šitą kepuraitę, – rodo iš stalčiaus ištrauktą silko mūhūnaitę ir jau gėrėkai pakeitusią spalvą studentišką kepuraitę, – kažkada ji buvo švie-

Gėlėms paaukotas gyvenimas

Gėlininkė, aktyvi daugelio gėlių parodų dalyvė Jevgenija MOROZ gražiausius savo gyvenimo metus atidavė gėlininkystei. Šių metų sausio 5 dieną sukako 50 metų, kai Gėlininkystės skyriaus gėlininkė dirba VU Botanikos sode. Aštuoniadėšimt septynerių metų sulaukusi moteris kiekvieną dieną skuba į darbą – VU Botanikos sodą Kairėnuose, kur žydi jos auginamos ir puoselėjamos gėlės. Apie poilsį ponja Jevgenija nekalbavo – ji sako, kad mėlė gėlėms ir darbai jaugė jai į kraują.

Jevgenija Moroz, džiūvojai išsaugojo S. Batoro universiteto studentišką kepuraitę

mės buvo skirtos pirmojo Maskvos universiteto įkūrimo sukakčiai paminėti. Šiame renginyje dalyvaudavo ne tik studentai, bet ir rektorius bei visos Universiteto personalas. Tuometiniai dėstytojai buvo bang Maskvos arba Senojo Peterburgo universitetas, tad nepraleidavo progos dalyvauti tokiuose šventėse.

bedrauti, kaip ir visomis gimnazistėmis. Kadangi ji atitai nepuikėjo, tai mes, gimnazistai, ją suvėtikai atstodavome vaikais. Nuodavome į svečius vos ne visą amijū, lankydavomės klasiėsis, – gimnazijos laikus mena ponja Jevgenija. „Ištaū ką žmonės padarė su jū dvarū dabar... Pakėitė neapuzistamai, galima sakyti, sugrivoė dalį garsiosios šeimos, – emociingai skėsteli rankomis gėlininkė.

Darbas jaugės į kaulus

Ypatingai su VU studentais profesionali gėlininkė nebendraavo nei anėščiau, nei dabar. Gal todėl, kad dabar visai kitoks požiūris ir dėstytojų, be to, žinaiū studentų reikiavė biologo specialybė. „Yra studentų, kurie ir dabar išlaiko pa garbos toną su vyresniais, tačiau dangama sau leidžia cigitis visgi ne taip pagarbintai, – teigia Jevgenija. Botanikos sode džiūvojai apsilanko studentai, studijuojantys biologija. Išėčiau ir jie avožiuoja čia ne grožėtis gamta, o „atidirbti 18 valandų“, kaip nurodyta įstatuose. Gėlininkė: „dačia jėms darbe ir pržiūri, kad jis būtų atliekamas tvarkingai. Pavasarėjant Botanikos sodą aplanko daug moksleivių, ekskursijos atvyksta ikone kasdien. Vasarą darbas vertė verda, tačiau ką čia veikti žinai, kai visą gamtą miega letargo miegu? „Žemą taip pat turime dastg darbu. Rudenį surenkame skėlas, paskui reikiū jas valyti, surašyti į katalogą, suregistruoti“, – gamtos mylėtojos Prigienis keptvėta i džiūvoles krivias įvairių kortelių. Gėlininkė – vienintelė ponios Jevgenijos gyvenimo profesija. Tai ir pragyvenimo šaltinis, ir didžiaus-

šias malonumas. „Darbas man per daug jaugės į kaulus. Per daug ji myli. Jei jo nemyliėčiau, seniai būčiau nedirbusi, – atskai gamtininkė įklusama, ir nepabodo kasdienės rutinos.

kauda nužvelgė gėles. Įspėdiniausios darbo akimirksnis – dalyvavimas parodoėse. Ypač jai šimnė paroda Maskvoje, į kurią suvažiuodavo augalų ir gyvūnų mylėtojai iš visos Tarybų Sąjungos. Aris Jevgenijos Moroz ro-

Už išaugintas gėles

Paklausta, iš kur semiasi šitiek energijos, ilgai mė gėlininkė atskai, kad tekia yra nuo gimimo ir nuo tokio darbo tikrai nepaorngta. Visų dienų dirbsi sode ponja Jevgenija sako, kad tai ir jos laisvalaikis, nes kitokieji neturi ir neįsivaizduoja. „Toks darbas, vėrės ir gyvenimo būdu, tikriausiai palieka daug širdžiai mišonių prisiminimų.

Gyvenime nieko nekeistų

„Gyvenime nieko nekeičiau“, – teigia įdevintą dešimmetį įkopusi moteris. Spindintuojuojuo-

Jevgenija pirmąsiasne baugoje, 1936 m. Nuotrė iš asin. albumo

špėnui jį apdijina ne tik augalus, bet ir pažįtamus. Neidas šiek tiek aptinutikla, prakalbus apie vasarą. „Toksios bligios vasaros nepaomenau. Našalo daug žiedų, tikuosi, kad bligios oras nesugalvėdus rengiamos bijūnų savaitės“, – atsisveikindama gėlas palngavo vyriausia Botanikos sodo gėlininkė Jevgenija Moroz.

Gėlininkė Jevgenija negavaiuoja savo gyvenimo be gėlių Nuotrė iš asin. albumo

šiai mėlyną. „Ant kepuraitės lenkų kalba užrašyti inicijalai „rusa student“, apsiėčioje nupieštas Stepono Batoro universiteto herbas. Kėpurėlė tuo metu galėjo turėti kiekvienas studentas, tačiau deventi ją nebūvo privaloma.

Ponia Jevgenija išsaugojo ir nuotrėnkla, kuriuoje ji užėčiaava 1936 m. pirmąjame baltijūe. „Kiekvieną metų sausio 25 dieną rusu studentų bendrija organizuodavo šventę „Tatūnin den“. Bkili-

Globėja – rusų poeto A. Puškino mairi

Garbaus amžiaus moteris prasiatė, kad yra baigusi Puškino gimnaziją. Tuo metu Markučū dvare gyveno žymiojo rusų poeto Aleksandro Sergejevičaus Puškino mairi Vavara. Atėskėjėma Puškina, situaus Aleksandro žmona. Ji buvo tos gimnazijos globėja. Vavara buvo inteligentė, iš garsios šeimos atėisūsiū geras manieras.

2004.02.11. Pagarba ir sveikinimai gėlininkei Jevgenijai Moroz 50 metų darbo botanikos sode proga.

Vilniaus universiteto Botanikos sodas
ir
Botanikos sodo draugų klubas

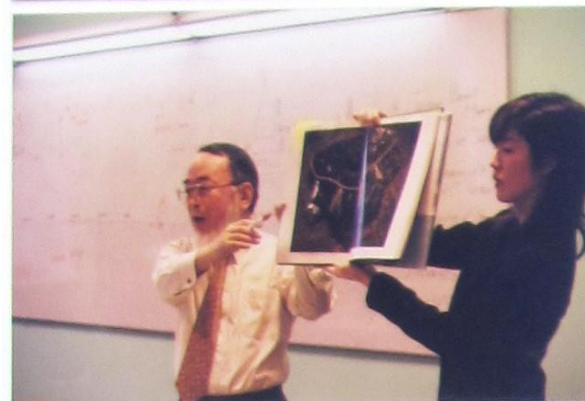
kviečia į paskaitą

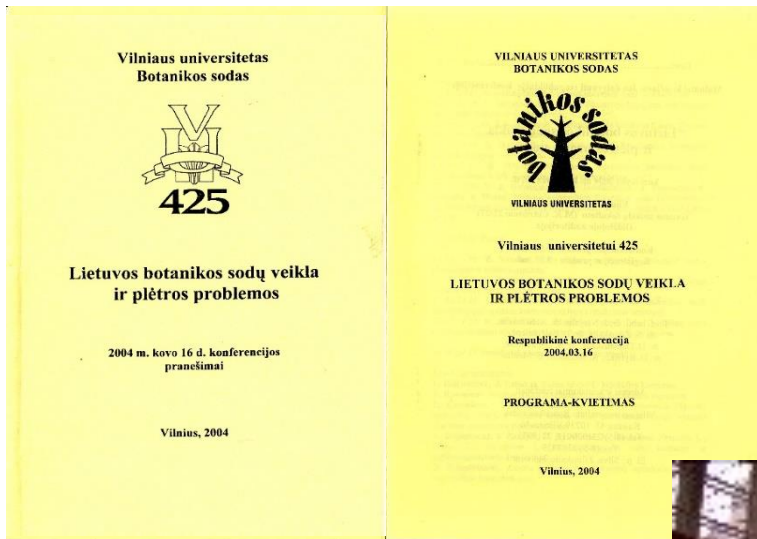
„Japonų sodų dvasia“

š.m. vasario 7 d. (šeštadienį) 11 val.
VU Gamtos mokslų fakultete
(M. K. Čiurlionio 21/27)
Didžiojoje auditorijoje

Lektorius – Laikinasis Japonijos
reikalų patikėtinis Lietuvoje
Eizo Kaneyasu

(bus verčiama į lietuvių kalbą)

PRATARMĖ

2004 metais Vilniaus universitetui, seniausiai Lietuvos aukštajai mokyklai, sukanka 425 metai. Šiai garbingai universiteto sukakčiai pažymėti skirti įvairūs renginiai vyks visus kalendorinius metus. Labai džiugu, kad Vilniaus universiteto Botanikos sodas šia proga rado galimybę sukviesti įvairių mūsų krašto įstaigų atstovus į respublikinę konferenciją Lietuvos botanikos sodų veiklos ir plėtros problemoms aptarti. Tokios konferencijos reikalingumu abejoti netenka jau vien dėlto, kad greta Vilniaus universiteto ir Kauno Vytauto Didžiojo universiteto botanikos sodų ne tik savuose regionuose, bet ir visoje Lietuvoje žinomais tampa Klaipėdos ir Šiaulių universitetų botanikos sodai. Todėl mūsų nedidelio krašto botanikos sodų vadovų, administracijų bei darbuotojų bendradarbiavimas jau yra ne tik reikalingas, bet tiesiog būtinas normalaus sodų funkcionavimo veiksnys. Kur geriau, jeigu ne bendruose moksliniuose renginiuose, išklausiš įdomius pranešimus, galima aptarti botanikos sodų administravimo, mokslinių tyrimų, augalų priežiūros, kolekcijų kaupimo ar švietėjiškos veiklos problemas. Konferencijos reikalingumą netiesiogiai pavirtina šio renginio dalyvių skaičius ir 13 žodinių bei 15 stendinių pranešimų, kuriuos parengė ne tik visų mūsų krašto botanikos sodų darbuotojai, sodų planuotojai bei augalų introdukcijos problemomis besidomintys kitų institucijų atstovai, bet ir sodų draugai tikrąja šio žodžio prasme. Kitų kraštų patirtis rodo, kad be jų normalus botanikos sodų darbas beveik neįmanomas. Didelis dėmesys konferencijai rodo, kad Lietuvos botanikos soduose, nepaisant ekonominių sunkumų, dirba kur kas daugiau optimistų nei pesimistų. Tai ypač džiugina.

Konferencijos organizatorių vardu sveikinu visus konferencijos dalyvius. Tikiu, kad bendrų pastangų dėka Lietuvos botanikos sodai yra ir bus reikalingi ne tik botanikos mokslui, bet ir kiekvienam mūsų šalies piliečiui. Visiems kuo geriausias kloties!

Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto dekanas
Prof. habil. dr. J. R. Naujalis

Atsiprašome už nepatogumus. Šiuo metu botanikos sode vyksta rekonstrukcijos darbai, todėl kai kurie naujai neturi keliai ir takai dar neturi kietos dangos.

- Per paskutinius du metus:
- nutiestas kelias nuo buvusių arklidžių iki senojo parko;
 - pradėtas formuoti naujas įėjimas lankytojams: išlyginta aikštelė automobiliams parkuoti, nutiestas pėsčiųjų takas nuo automobilių stovėjimo aikštelės iki senojo parko;
 - išlygintos ir užštos žolės aikštelės prie pagrindinės pavėsinės ir administracijos pastato;
 - baigtas restauruoti buv. dvaro arklidžių fasadas;
 - baigti tvarkyti takai naujojoje parko rožių ekspozicijoje;
 - padaryti laiptai šlaite prie pagrindinės pavėsinės;
 - padarytas tiltelis prie šaltinio;
 - padarytas tiltelis tvenkinyje prie malūno-svino;
 - atkuriamas buv. dvaro fontanas senajame parke.

SAVAIMINĖS KAIRĖNŲ FLOROS TAKAS

kviečiame Jus pasivaikščioti senojo Kairėnų parko taku ir susipažinti arba prisiminti, kaip atrodo keletas savaiminių mūsų krašto augalų rūšių.

Beeidami Jūs rasite pažymėtą etiketėmis 21 rūšį. Pirmieji 20 lankytojų, suradę ir nuosekliai užrašę nuo surastų etikečių bent 15 lietuviškų augalų pavadinimų, gaus prizus: po vazonėlį su perkūnropėmis. Prizus atsiimti Dendrologijos skyriuje, pavėsinėje.

Malonaus pasivaikščiojimo ir tyrinėjimo!

LANKYTOJAI PRIIMAMI:
nuo gegužės 2 d. iki spalio 31 d.
pirmadienį – ketvirtadienį 9.00–17.00 val.
pavakariu 9.00–16.00 val.
šeštadienį – sekmadienį 10.00–19.00 val.

LANKYMAS MOKAMAS:
savakariams/studentams – 1 Lt
suaugusiems – 3 Lt
gėdų pašalga – 1,5 val. – 15 Lt
3 val. – 30 Lt
skaitmeninis nuotraukų II aukšto:
tel. (8 5) 231 79 33 administratore
arba elektroniniu būdu: bhb@fg.vu.lt

PAPIDOMOS MOKAMOS PATALAIŠOS:
pavėsinės patalpa, šiltnam. (baln.) 30 Lt
pasivaikščiavimo įrenginys 1 val. – 4,5 Lt (1 am.)
vidurinė, 1 val. – 100 Lt (2 am.)
reginiai 1 val. – 300 Lt (10 am.)
1.000 metų II aukšto, tel. 9 686 13000

AUGALŲ PREKYBĖS DARBO LAIKAS:
pavėsinėje – ketvirtadienį 9.00–17.00 val.
pavakariu 9.00–16.00 val.
po pietų pertrauka 13.00–13.00 val.
šeštadienį 9.00–13.00 val.
šeštadienį – sekmadienį – uždaryta diena

Kairėnų g. 45, t. 1-1939 Vilnius – 40
766 (8 5) 231 79 33, faksas (8 5) 231 74 29
E. pašto adresas: vbu@fg.vu.lt
http://www.botanikos-soda.vu.lt

VILNIAUS UNIVERSITETO
BOTANIKOS SODO
RENGINIŲ 2004 METAIS

- gegužės 8 d.
Tulpių įėjimo diena
- gegužės 14 d. –
Mildos diena (Pavasario žiežyb įvenči)
- gegužės 22 d. –
biologinės įvairovės diena
- birželio 14–20 d. –
Rijonių savaitė
- birželio 25 d. –
7-ojų seminarija
- liepos 3–11 d. –
Rožių diena
- liepos 17 d. –
Leidybos diena
- liepos 24 d. –
prof. C. Kudabon 70-mečio
paminėjimo diena
- rugpjūčio 21–29 d. –
Jurgitės įvenči
- rugpjūčio 18 spalio 3 d.
Žemės mero paradas

Lankytinai išsidėmusį pirmą
Vilniaus Respublikos aplinkos ministerija

Kviečiame
aplankyti
VILNIAUS
UNIVERSITETO
BOTANIKOS
SODĄ
KAIRĖNUOSE

Kelrodis Jums!

Kad neišeitumėte
ko nors
nepamatę...

1. Prekyvietė
2. IV–V a. kapinynas
3. Administracija
4. Rododendrynai
5. Rencanso rūmų rūšys
6. Šaltinėlis
7. XIX a. rūmų griuvėsiai
8. Parko rožės

Dendrologijos skyrius

Kuriant 1976 m. Pagrindinis tikslas – savaiminės kilmės sumedėjusių augalų (lietuvinių liukų), autovandžių atkurti kontinentus ar geografinius regionus kaupimas. Jų biologinių savybių tyrimas, kultūrinės kilmės, dekoratyvinių savybių pasityrimas augalų introdukcija bei jų tinkamumo Rytų Lietuvos agro klimatiniams sąlygoms tyrimas. Skyriuje auginama ir tirama daugiau nei 2400 taksomų rūšių, porūšių, veisėlių ir t.t.) sumedėjusių augalų; kultūrinės kilmės dekoratyvių – apie 1300 veislių, o natūraliai paplitusių įvairiose geografinėse regionuose – apie 1200 taksomų, priklausantių 79 šeimoms, 229 gentims.

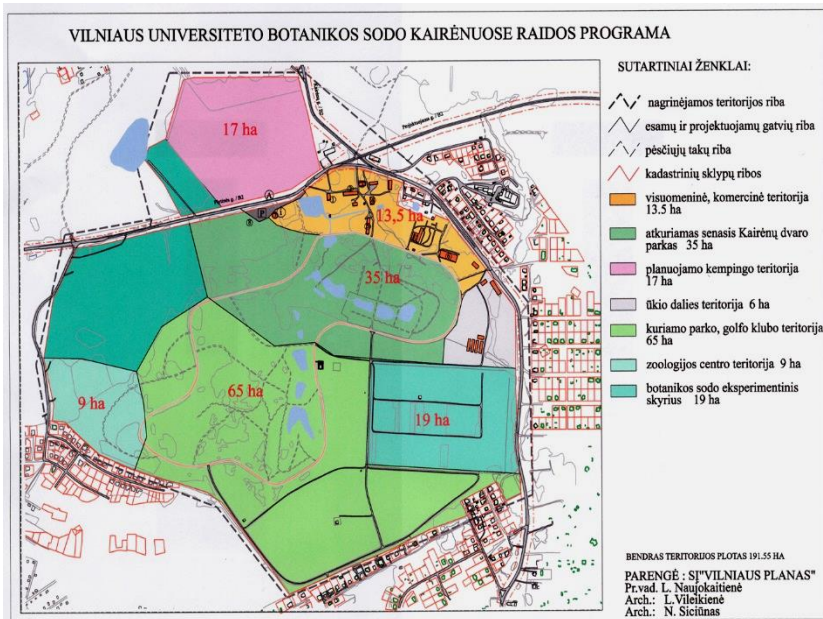
Gausiausias kolekcijos – erkinių (*Eriaceae*) šeimos – 458 taksomai (iš jų rododendronai (*Rhododendron*) – 261), kipariščių (*Cupressaceae*) – 363, iš jų kadagys (*Juniperus*) – 118, paskapiarių (*Chamaecyparis*) – 85, tujų (*Thuja*) – 68, alyvmedinių (*Oleaceae*) – 200 (iš jų alyvos (*Syringa*) – 140), erškėtinų (*Rosaceae*) – 420 (iš jų parko rūšių – 80, kaulelių (*Cotoneaster*) – 50, lanksvų (*Spiraea*) – 44), sausmedinių (*Caprifoliaceae*) – 116, gausios kai kurių genčių augalų kolekcijos: raganių (*Clematis*) – 63, saulelių (*Helianthemum*) – 53, kakmedžių (*Taxus*) – 44, klevų (*Acer*) – 47, gluosnių (*Salix*) – 32 taksomai.

- Šioje teritorijoje lankytojai gali susipažinti su šiomis augalų kolekcijomis:
1. **Liūnų** auginamas sumedėjusias liūnas (augalai, kurių netvirti tiebiu reikalauja atramų) – raganos, sausmedžius, vymmedžius, aktinidijas, smaugikus, kartuotes ir kt. Sodo svečias turi galimybę įvertinti jų dekoratyvumą ir tinkamumą augini atželdinam tvoras, sienas, pergoles.
 2. **Spygliuočių** – vizualių augalų – eglių, maumedžių, pušų, tujų, kadagių, paskapiarių, jų kultūvų gausi, šios formos, spyglių spalvos ir rūšies įvairovė yra demonstruojama skyriaus kolekciniuose plotuose. Augini šiuos augalus Pietryčių Lietuvoje yra sunkoka, nes dauguma jų yra jautrūs žiemos šalčiams.
 3. **Gražiai žydintų ir spalvingai lapučių** kolekcija. Šiuolaikinėje dekoratyvinėje sodininkystėje neapneama dėmesio žydinti bei lapų spalvų, vidurkrūmių, sedulo, veiselių, radatų, ošelių, kaulelių, rauspų, rausgerių ir daugybės kitų genčių augalų rūšių. Vegetacijos periodu šie augalai keičiasi, tad stebint per visą vasarą galima išsirinkti labiausiai patinkančius. Be to, čia galima pamatyti, kaip atrodo lektėjus, amerikinė slyva, sodinis hamamelis, egzochordos, kalitama, sotvėrai ir kt.
 4. **Europos kalnų floros** kolekcija. Iš daugybės kolekcionuojamų rūšių čia geriausiai pažintami čiobreliai. Visa kita – nauja ir nematyta, tad verta užsukti ir pasigrožėti.
 5. **Erkinių šeimos** kolekcija energingai keičiasi! Naujų plotų, bet čia šis plotis pamatyti kokiame mažiame plotelyje buvo įsigijimas visa, kas dabar patikimas rododendryne. Viržiai, erikos, pieriai, šilagosės, varnaugės, andromedos, tai vis egzotika, kuri pastaraisiais metais tapo tiesiog madinga augini.
 6. **Alyvų** kolekcijos motyvnas esantis greta Europos kalnų floros kolekcijos žydėjimo metu veria akį. Nepaprastas žiedų aromatas maloniai svigūn ir mutėlika romantikai. Ši kolekcija taip pat keliamas į naują vietą, tad po kelių metų bus lankoma kitur.

Šioje teritorijoje lankytojai pamatys daigynus, medelynus, buvusius Eltnamius – plotus, kuriuose skyriaus darbuotojai augini sejinimus, sodinukus. 2–3 metų augalai būna pasodinami į kolekcinis sklypus, mažiau jautrius yra sodinami arboretume.

2004 M. SAVIVALDYBĖS ĮMONĖS „VILNIAUS PLANAS“ PARENGIA NAUJĄ VU BOTANIKOS SODO KAIRĖNUOSE TERITORIJOS RAIDOS PROGRAMĄ, PATIKSLINTOS SODO STRATEGINĖS VEIKLOS NUOSTATOS (2005-2013 M.).

Patvirtinta Vilniaus universiteto Botanikos sodo Kairėnuose raidos programa

2004 05 18

Parengta Vilniaus universiteto (VU) Botanikos sodo Kairėnuose raidos programa. Vilniaus miesto taryba ją patvirtino ir pritarė apie 200 hektarų botanikos sodo teritorijos detaliojo plano rengimui.

Kairėnai – vaizdinga vietovė Vilniaus miesto pakraštyje, esanti apie 10 km į šiaurės rytus nuo miesto centro. 1974 m. mielas dvaro architektūrinis ansamblis su senuoju parku ir aplinkine teritorija buvo paskirtas VU Botanikos sodui. Šiuo metu čia įsikūję šio sodo centras, sukauptos turtingiausios šalies augalų kolekcijos. Juos per metus aplanko apie 10 000 lankytojų. Vio delto infrastruktūra dar nėra išplėta, nepakankamai sutvarkytas parkas ir augalų ekspozicijos, trūksta takų, suolėlių, fontanų, tilėlių, skulptūrų.

Raidos programos tikslas – atnaujinti Kairėnų parko plėtros darbus, atgaivinti senąjį angliško stiliaus parką. Numatoma suvarkyti ir naujojo parko tvenkinius, įrengti naujas dekoratyvinių augalų ekspozicijas, japonišką sodą, akvariumus, zoologijos centrą ir žirginio sporto bazę. Lankytojų patogumams planuojama sudaryti informacinę sistemą, senojo ir naujojo parkų priegose įrengti poilsio vietas, vaikų žaidimų aikštelės, golfu laukus, suvarkyti žiedinį asfaltinį kelią, nutiesti takus naujajame parke, o esančius miško parke pritaikyti pelėsiems ir divirtininkams bei paruošti kelis žirgams, rasti vietą kempingui.

Įgyvendinus raidos programą, šiaurės-rytiniam miesto pakraštyje atsirastų lankytina vieta, darniai įsijungianti į planuojamą turistinį žiedinį maršrutą aplink Vilnių. Kartu pagerėtų vietos ekologinė būklė, visuomenės sveikimas, būtų įkurtos naujos darbo vietos.

INDIJOS SIŪI
 Sausros nuolintose šiaurės vaitijos moterims iš Indijos atsijusi keta, šis dū moterims privo di kuria pamarytų vyras, į galytų išgibitė tik visar

6. *Indo spalvis, 2004 08 m.*

Patvirtinta Vilniaus universiteto botanikos sodo Kairėnuose raidos programa

2004 05 18

Siekiant atgaivinti sostinės Kairėnų parką ir sukurti patrauklią rekreacinę bei pažintinę vietą vilniečiams ir miesto svečiams, parengta Vilniaus universiteto botanikos sodo Kairėnuose raidos programa. Vilniaus miesto taryba patvirtino šią programą ir pritarė apie 200 hektarų botanikos sodo teritorijos detaliojo plano rengimui.

Kairėnai – vaizdinga vietovė Vilniaus miesto pakraštyje, esanti apie 10 km į šiaurės rytus nuo miesto centro. 1974 m. Kairėnų dvaro architektūrinis ansamblis su senuoju parku ir aplink esančia teritorija buvo paskirtas VU botanikos sodo pietrai. Šiuo metu čia įsikūję VU botanikos centras, sukauptos turtingiausios šalies augalų kolekcijos. Botanikos sodą per metus aplanko apie 10 tūkst. lankytojų. Tačiau sodo infrastruktūra dar nėra išplėta, nepakankamai sutvarkytas parkas ir augalų ekspozicijos, trūksta takų, suolėlių bei tokių parko elementų kaip fontanai, tilėliai, skulptūros. Turtingos Kairėnų gamtinės sąlygos ir architektūrinis paveldas leidžia sukurti puikų parką su daugeliu išraiškingų ir patrauklių kampelių. Raidos programos tikslas – atnaujinti Kairėnų parko plėtros darbus, atgaivinti savitą ir vertingą sodininkystės istorijos paveldo pavyzdį – angliško stiliaus senąjį parką. Įgyvendinant šią programą numatoma atkurti senojo Kairėnų dvaro parko struktūrą, sutvarkyti naujojo parko tvenkinius, įrengti naujas dekoratyvinių augalų ekspozicijas, įrengti japonišką sodą, pastatyti akvariumų pastatą, sukurti zoologijos centrą ir žirginio sporto bazę. Lankytojų patogumui planuojama sukurti informacinę parko sistemą, senojo ir naujojo parkų priegose įrengti poilsio vietas, vaikų žaidimų aikštelės, sutvarkyti žiedinį asfaltinį kelią, įrengti takus naujajame parke, miško parke esančius takus pritaikyti pelėsiams ir divirtininkams bei atskiras juostas – žirgams, įrengti golfo laukus, numatyti teritoriją kempingui įrengti.

Įgyvendinus raidos programą, šiaurės-rytiniam miesto pakraštyje atsirastų lankytina vieta, darniai įsijungianti į planuojamą turistinį žiedinį maršrutą aplink Vilnių. Kartu gerėtų vietos ekologinė būklė, atsirastų geresnės galimybės visuomenės švietimui, būtų kuriamos naujos darbo vietos.

Miesto plėtros departamento direktorius A. Lukšas, 211 2643

Ryšys su visuomene vyr. specialistė Dalia Perednieva

Suoelių dovanojimo šventės:

- Vilniaus senamiesčio soroptimisčių (VI.05)
- Botanikos sodo draugų klubo (VI.12)
- Lietuvos kultūros fondo ir M. Mažvydo draugijos (IX.25)

2014 m. rugpjūtį 25 d. (šeštadienis) 12 val.

SVIETOME ATMINIMO SUOELIUS
LIEUVOS KNYGNEŠIAMS ir Prof. CKUDABAI

*Rau atsiminti suuoelius prie fontano,
Tose apylyks. Būsimas knygnešis darėsi.
In profesoriaus Estimo Kudabos garbei, vėra...*

*„Atsiminti suuoelius dovanojimo šventės metu
suduos ir ligal pritarimas. Estimo atsiminti suuoelius,
suduos ir ligal pritarimas. Estimo atsiminti suuoelius,
suduos ir ligal pritarimas. Estimo atsiminti suuoelius,
suduos ir ligal pritarimas. Estimo atsiminti suuoelius...“*

Suoelių dovanojimo ceremonijoje dalyvaus:

- Profesoriaus būreliai, kolegos, signatūrai
- Knygnešiai amatai
- Užduotį gimnazistai su šėveliais
- Vilniaus mokytojų namų ansamblis „Veronika“

Įsiminti apie kalbėjimą knygnešio šėvelis ir po Profesoriaus gimimo.
Knygnešio namų atsiminti suuoelius.
Iš užduoties komandų suuoelius knygnešio šėvelis ir ligal pritarimas.
Atsiminti suuoelius šėvelis ir ligal pritarimas.

Organizuoja:

- Lietuvos kultūros fondas
- Mažvydo draugija
- Botanikos sodo bendruomenė

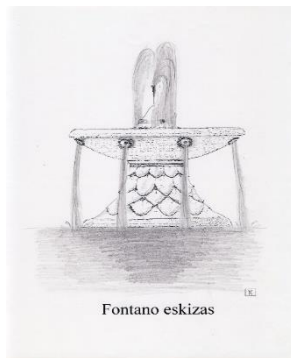
Organizuoja: Lietuvos kultūra

Šiais metais atkursime dvaro fontaną senajame parke.

Fontano projektą pasiūlė ir įgyvendina keramikė Elena Aleksejeva.

Tikimės, kad netrukus galėsite jį pasigrožėti

Maloniai kviečiame Jus š.m. birželio 2 d. (trečiadienį) 10.30 val. atvykti į Vilniaus universiteto Botanikos sodą Kairėnuose (Kairėnų 43).

Nuo 10.30 iki 12.30 val. numatoma apžiūrėti naujai kuriamas Botanikos sodo ekspozicijas, atidaryti atstatytą Kairėnų dvaro fontaną, pasivašinti arbata.

Sode viešės p. Patricija Finch, Londono mero žmona ir p. Dainora Bond, Londono šerifo žmona, kiti svečiai.

VU Botanikos sodo direktorius
dr. A. Skridaila

Botanikos sodas didžiuosis fontanu

Silva ŽILINSKAITĖ,
Vida VAISNIENĖ

N. Ordos 1875 metų Kairėnų dvaro gravitroje prieclais rūmus ma-
tosi nedidukas fontanėlis. Botanikos
sodo direktoris dr. Audrius Skridaila
dada emesi inciatyvos, ir birželio 2 d.
įvyko atkurto dvaro fontano atida-
rymo šikilinc. Atkuriant fontaną dir-
bo landišaio architektė Dainora
Juchnevičiūtė, keramikė Elena Alek-
scieva, UAB „Kasyba“ darbininkai.

Ty diena į Vilniaus universiteto Bo-
tanikos sodą Kairėnuose
atvyko Laikinas Japonijos
reikalų patikėtinis Lietu-
voje Eizo Kaneyasu su
žmona, Londono finan-
sų rajono City mero žmo-
na Patricija Finch, Londo-
no finansų rajono City
šerifo žmona Dainora
Bond, Jungtinės Didžo-
sios Britanijos ir Šiaurės
Airijos karalystės gymbos
atė žmona Bonny Cle-
ments, Jungtinės Didžo-
sios Britanijos ir Šiaurės
Airijos karalystės ambas-
adoriaus Lietuvoje žmo-
na Camilla Roberts. Svečiai
sutilko VU prorektorius
prof. Juozas Lazutka,
Botanikos sodo direk-
torius dr. Audrius Skridai-
la, Botanikos sodo drau-
gų klubo pirminkė
Loreta Musarja.

Atidaryti fontaną
buvo paprašyęs niešios
iš Londono. Eksturijos
po Botanikos sodą metu Laikinas
Japonijos reikalų patikėtinis Lietu-
voje Eizo Kaneyasu papasakojo apie
bendrą Japonijos ir Botanikos sodo
projektą – japoniško sodo kūrta.

Botanikos sodo lankytojai nuo šiol
džiaugsis ir fontanu

Fontaną Botanikos sode atidare garbios viešios

Svečiai apžiūrėjo senajį parką,
augalų kolekcijas, pasivašino ka-
rietomis, pasivašino žolelių arbata.

V. Naujiko nuotr.

Botanikos sodas didžiuosis fontanu

Silva ŽILINSKAITĖ, Vida VAISNIENĖ

N. Ordos 1875 metų Kairėnų dvaro gravitroje prieclais rūmus ma-
tosi nedidukas fontanėlis. Botanikos
sodo direktorius dr. Audrius Skridaila
dada emesi inciatyvos, ir birželio 2 d.
įvyko atkurto dvaro fontano atida-
rymo šikilinc. Atkuriant fontaną dir-
bo landišaio architektė Dainora
Juchnevičiūtė, keramikė Elena Alek-
scieva, UAB „Kasyba“ darbininkai.
Ty diena į Vilniaus universiteto Bo-
tanikos sodą Kairėnuose atvyko Laikinas Japonijos
reikalų patikėtinis Lietu-
voje Eizo Kaneyasu su
žmona, Londono finan-
sų rajono City mero
žmona Patricija Finch, Londo-
no finansų rajono City
šerifo žmona Dainora
Bond, Jungtinės
Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos karalystės gymbos
atė žmona Bonny Cle-
ments, Jungtinės Didžo-
sios Britanijos ir Šiaurės
Airijos karalystės ambas-
adoriaus Lietuvoje žmo-
na Camilla Roberts. Svečiai
sutilko VU prorektorius
prof. Juozas Lazutka,
Botanikos sodo direk-
torius dr. Audrius Skridai-
la, Botanikos sodo drau-
gų klubo pirminkė
Loreta Musarja.
Atidaryti fontaną
buvo paprašyęs viešios iš Londono. Eksturijos
po Botanikos sodą metu
Laikinas Japonijos reikalų patikėtinis Lietu-
voje Eizo Kaneyasu papasakojo apie bendrą
Japonijos ir Botanikos sodo projektą – japoniško sodo kūrta.
Svečiai apžiūrėjo senajį parką, augalų kolekcijas, pasivašino ka-
rietomis, pasivašino žolelių
arbata.

V. Naujiko nuotr.

Mano komentaras

Botanikos sodo lankytojai nuo šiol
džiaugsis ir fontanu

ATMINTIS

APIE PROFESORIŲ ČESLOVĄ KUDABĄ PRIE SEPTYNERIŲ GYVENIMO VARTŲ

Tautodailininko Prano Petronio stogastulpis, skirtas prof. Č. Kudabai.
S. ŽILINSKAITĖ nuotr.

1 liepos 24 dieną sutėjo 70 metų, kai Grudijoje, netoli Naručio ežero gėmi žymūs Lietuvos mokslininkas, geografas, kraštotyrimikas ir gamtosaugininkas, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo akto signataras, profesorius hab. dr. Česlovas Kudaba. Tai buvo neeilinė asmenybė, tačiau gyvenime labai paprastas, draugiškas ir kuklus žmogus. Jo netekti (mirė 1993 m. vasario 19 d.) iki šiol su liūdesiu prisimena visi, kurie artimi su juo bendravo, jį pažino arba buvo skaitę ką nors iš jo knygų ir kitų jo gausių, turtingų, labai reikalingų ir nepasikartojančių straipsnių spaudoje.

Česlovas Kudaba Lietuvos XX a. paskutiniųjų dešimtmečių istorijoje užima reikšmingą vietą. Jis pavertęs Lietuvos sąlygose savo įvairių rūšių nemalstama veikla, savo darbais, erudicija ir šilta betarpišku bendravimu daugelį širdyse kėlė Tėvynės ir jos gamtos meilę, skatino geriausi pažinti Lietuvos praeitį, branginti lietuvių tautos senuosius papročius, tradicijas ir tautodailę. Jo pavyzdys daugeliui kėlė norą aktyviai veikti tikrovės ir savitos lietuviškosios kultūros būrove, tikrai šviesesne Lietuvos ateitimi ir kada nors būtinu jos išsilaikymo viniui.

buvo pavaišinti gaviniančia žolynų arbata.

Pavėsinėje tiek tiek pašalę, visi patraukė keliu, pavadintu Plytinės gatve, į netoliese esančią Kairėnų gyvenvietę. Finant tuo keliu jau iš tolo švietė ai aukštelėles pasitapas stogastulpis. Prie jo lūkuriau būrys kaimėnėlių – Česlovo Kudabos gatvės bendruomenės narių. Jų rūpesčiu ir lėšomis šis paminklas Česlovui Kudabai buvo pastatytas. Kiek anksčiau jie išsiryžino, kad pro jų namus einantis bevardis kelias būtų pavadintas Česlovo Kudabos gatvės vardu ir kad jis būtų išasfaltuotas.

Prie paminklo buvo septintieji Atminimo vartai, prie kurių iš dr. Irenos Kubilienės vadovavimą perėmė nemažiau energinga Lietuvos tautodailininkų sąjungos Vilniaus bendrijos pirmininkė ir Česlovo Kudabos gatvės bendrijos pirmininkė Ramunė Kraujalienė. Jos abudu buvo pagrindinės šios dienos šventos programos rengėjos ir režisės.

Renginio dalyviai paminklo papėdėje apjuosė gelius vaikais ir padėjo kelčią puokštelį gelių. Tautodailininkas skulptorius Pranas Petronis ažuolė iškalė prof. Česlovo Kudabos barjefinį portretą, o žemiau – jo knygų pavadinimus.

Vel sugrįžome į Botanikos sodą ir aplankėme Česlovo Kudabos

ažuolėnką, apantį Sodo žemėje. Nuo čia atsiveria labai platus panoraminis vaizdas į didelius tolius. Ažuolėnkas profesorius garbei buvo pasodintas šalia 400 ažuolų giraitės, kuri prieš 25 metus įamžino Vilniaus universiteto 400 metų sukaktį.

Prasimenant tą šventę, reikia pasistebėti, jog ji buvo įspūdinga savo originalumu, paprastumu, nuostirumu ir jos rengėjų išradimumu, išvengta pamoniais atvejais dažnai pasitaikančio šalto oficialumo ir formalizmo. Renginyje kartais kildavo trumpalaikė iliuzija, kad štai už kėkščių Atminimo vartų sutiksimė draugiškai būsįsypaantį patį jūbitatą – Česlovą Kudabą, kuris tikrai dar gyvas kiekvieno šios šventės dalyvio širdyje.

Profesorius Česlovo Kudabos pamirėjimo diena Kairėnuose likdavo, kad Lietuvoje dar ne viskas gerokai darna ir perkaama, kad be politinių ir trijų ir korupcijos šešėlių, materialinių vertybių sušveitinimo bei visuomenėje iškeruojusio dvasinio nuosmūčio, dar yra išlikę tikrų idealistų ir nesavamaudžių pasislyventulių kilnūsų darbinis. Toksė žmogus tą dieną būvo susirinkę Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnuose pagarbiti profesorius Česlovą Kudabą, kuri pavyzdžiui turėtų sekti visi, kam brangi Lietuva.

Doc. dr. Vytautas SKUDODIS

KRAŠTIEČIAI PAGERBĖ PROFESORIŲ

1 liepos 24-ąją profesorius Česlovas Kudaba būtų galėjęs minėti savo 70-ąjį gimimo metą, tačiau joms tik mes, be jo, vardinami visus garsius titulus ir žvėdėdami jo stieles dielbė...
1 liepos 22-ąją prieš prof. Česlovo Kudabos vardu pavadintos Igalinios pagrindinės mokyklos susirinkė Č. Kudabos vaikai Eglė ir Gintaras, Seimo pirmininko pavaduotojas Česlovas Juršėnas, rajono meras Bronis Ropė, apskrities ir rajono valdėjos žmonės, politikos veterana, mokyklos mokytojai, mokiniai, kraštiečiai atidengė skulptoriaus G. Cerniaus su meile išdrožtą medžio skulptūrą. Šia renginio dalį savo muzikavimu papuošė Igalinios muzikos mokyklos smuikininkai, o Lietuvos ir pasaulio žodžių į susirinkusiuosius kreipė mokytojai ir mokiniai. Tadien kalbėjusieji Seimo pirmininko pavaduotojas Česlovas Juršėnas, Igalinios rajono meras

Bronis Ropė ir kiti šiltais žodžiais prisimėne profesorius Č. Kudabą, atgautus kultūros namuose suręngta foto ir knygų paroda bei amžininkų prisiminimai bylojo apie įvairialypę profesorius veiklą. Mokytojai paruošė turtingą literatirinę kompoziciją apie Č. Kudabą. Visus giliai sujaudino profesorius dukters Eglės prisiminimai. Kudabų šeimos nariai mokyklos muziejų padovanojo profesorius Kuprinę, keliausias su juo įvairiu žygju metu Igalinėčiai nutarė vieną mokyklos klasę pavadinti Č. Kudabos vardu, o prie vakystės takelių įrengti medinę kompoziciją. Deramasi ir su Baltarusijos vyriausybe dėl profesorius gimimo vietovėje (dabar Baltarusijos teritorija) pastatyti vietos meistras drožinį ir su kasimynais organizuoti konferenciją, skirta profesorius Česlovo Kudabos gyvenimui ir veiklai mavičti.

Dalia SAVICKAITĖ

„SEPTYNERI GYVENIMO VARTAI“

Prof. Česlovo Kudabos 70-čio minėjimas Vilniuje, Kairėnuose: Vilniaus universiteto Botanikos sode ir Č. Botanikos sodėje

2004 liepos 24 d., šeštadienis

Programa

Vilniaus universiteto Botanikos sode:

- 11.00 – Pirmieji vartai – prie paminklo Baltų pilkapiams. Profesorius Č. Kudaba – filomatų dvasios ir veikimo žmogus. Dr. I. Kubilienė.
- 11.30 – Antrieji vartai – prie fontano parke. Profesorius Č. Kudaba – kultūrų sandūros žmogus. Gyd. V. Banaitis.
- 11.45 – Tretieji vartai – prie šaltinėlio. Pokalbis apie Tėviškę. Poetė B. Srugytė-Vaitiekaitė.
- 12.20 – Ketvirtieji vartai – Dendrologijos skyriuje. Profesorius Č. Kudaba – Lietuvos gamtos žmogus. Etnologai G. Kadžytė, Dr. L. Klimka.
- 13.00 – Penktieji vartai – Gėlininkystės skyriuje. Atsiminimų ir žiedų puokštė Profesoriai. Dr. D. Dainauskaitė.
- 13.30 – Šeštieji vartai. Sveetingoji žolynų arbata Pavėsinėje.

Č. Kudabos gatvėje

14.00 – Septintieji vartai – paminklo prof. Č. Kudabai atidengimas. Prof. A. J. Kristopaitis, parkotyrimikas K. Labanauškas, Lietuvos tautodailininkų sąjungos Vilniaus bendrijos pirmininkė R. Kraujalienė.

Atminimo vartus dainomis apipins folkloro ansamblis „TYKLĖ“, vad. V. Brazaitienė.

Po paminklo atidengimo ikilimni entuziastai kviečiami aplankyti prof. Č. Kudabos ažuolėi ir Žolynų sodelį Botanikos sodėje

Rengėjai:

Vilniaus universiteto Botanikos sodas ir Botanikos sodo Draugų klubas Lietuvos kultūros fondas Č. Kudabos gatvės bendruomenė

Reprezentuos Lietuvos augmeniją

ELTA, VŽINFO

Siekiant, kad Vilniaus universiteto (VU) Botanikos sodas taptų reprezentaciniu Lietuvos botanikos sodu, bus skatinama mokslinė, aplinkosauginė, kultūrinė, švietėjiška bei rekreacinė Botanikos sodo plėtra.

■ Konkretūs partnerių išsipareigojimai išdėstyti Aplinkos, Kultūros, Švietimo ir mokslo ministerijų, Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus universiteto bendradarbiavimo sutartyje.

VU Botanikos sodą 1781 m. įkūrė prancūzų profesorius, biologas Žanas Emanuelis Žiliberas (Jean Emmanuel Gilibert). Pirmoji Botanikos sodo vieta - Pilies gatvės 22 namo kiemas. 1919 m. Botanikos sodas buvo įsteigtas Vingio parko vakarinėje dalyje, o 1974 m. jam skirtas sklypas Kairėnuose, senojoje dvarvietėje su išlikusiu angliško stiliaus parku, keturiolika tvenkinių ir šimtmete liepų alėja.

VU Botanikos sodas yra didžiausias Lietuvoje - jo bendras plotas Vingio parke ir Kairėnuose siekia

Numatoma sudaryti tarybą, kuri spręstų strateginius Vilniaus universiteto Botanikos sodo veiklos klausimus. Joje dalyvautų ir sutarties partnerių atstovai. Botanikos sodo raidos planas bei detalieji planai bus svarstomi ir derinami Vilniaus miesto taryboje.

beveik 200 ha. Čia sukaupia gausiausia šalyje - apie 9 tūkst. pavadinimų augalų kolekcija. VU Gamtos mokslų fakultetui priklausančias Botanikos sodas rūpinasi ne tik moksliniais projektais - čia taip pat

organizuojamos įvairios parodos, kultūriniai renginiai visuomenei.

Bendradarbiavimo sutartyje numatoma, kad Aplinkos ministerija padės spręsti VU Botanikos sodui aktualias nuotėkų ir atliekų tvarkymo problemas, prisidės prie VU Botanikos sode sukaupto turtingiausio Lietuvos augalų geno-

fondo išsaugojimo ir tyrimo, teiks organizacinę ir metodinę paramą įgyvendinant aplinkos apsaugos visuomenės informavimo, ekologinio švietimo bei palankaus aplinkai gyvenimo būdo propagavimo projektus, leidžiant gamtos tematikos leidinius, organizuojant specialistų kvalifikacijos kėlimo, profesinio perorientavimo kursus.

Kultūros ministerija išsipareigoja padėti įgyvendinti Botanikos sodo Kairėnų dvaro pastatų restauravimo ir jų pritaikymo turizmo reikmėms programą, tarpininkauti dėl Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos, prisidėti atgaivinant Vingio dvaro pastatų architektūrinį ansamblį, organizuojant kultūrinius renginius plačiajai visuomenei, padėti Botanikos sodui ištraukti į tarptautinio kultūrinio turizmo maršrutus ir programas.

Švietimo ir mokslo ministerija išsipareigojo užtikrinti VU Botanikos sodo finansavimą, skatinti Botanikos sode veikiančių mokslinių padalinių veiklą, Botanikos sodo bazės panaudojimą VU ir kitų aukštųjų mokyklų gamtos mokslų studijoms, taip pat padės parengti ir įgyvendinti Botanikos sodo gamtamokslinio švietimo programą bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviams.

Vilniaus miesto savivaldybė padės įgyvendinti Botanikos sodo plėtrą, atitinkančią Vilniaus miesto strateginio vystymo programos tikslus, siekiant sukurti patrauklų gamtinį-rekreacinį parką Kairėnuose. Savivaldybė rems Botanikos sodo infrastruktūros vystymą, siekiant ją pritaikyti lankytojams, padės organizuoti įvairius renginius, kartu su VU rengs ir įgyvendins projektą, integruosiantį Botanikos sodo padalinį Vingyje į bendrąją Vingio parko struktūrą, plečiant jo rekreacines funkcijas, tačiau išsaugant istorinį paveldą, mokslinį, mokomąjį ir švietėjišką pobūdį.

Vilniaus universitetas savo ruožtu išsipareigoja plėtoti Botanikos sodą kaip mokslo ir studijų centrą, siekiant paversti jį pagrindiniu šalies botanikos sodu. Norima, kad artimiausiu metu Botanikos sodas taptų prieinamesnis lankytojams ir tenkintų universitetinius bei plačiosios visuomenės poreikius, suderinamus su sodo veikla. Taip pat universitetas aktyviai dalyvaus ir rems Botanikos sodo veiklai artimas partnerių kultūrines, švietėjiškas bei mokomąsias programas.

*Vilniaus žinios.
2004. 01. 16.*

Vida VAIŠNIENĖ,
VU Botanikos sodo
selekcininkė

Lankytojams paruošėme tikrai nemažai: akims – mūsų kolekcijos, parkas, tvenkinių akelės, plaukiojančios antelės, menininkų darbai, ausims – muzikantų ir paukštelių giesmelės, parko medžių ošimas, šaltinėlio čiurlenimas; skonio receptoriams – alutis, šašlykas ir kiti skanumynai; lytėjimo – galima buvo apkabinti sutiktus šventėje draugus, glostyti arkliais sprandus, semtis energijos, apkabinant beržą ar pušį ar kokį egzotiškesnį medį – počiuže, magnoliją ar ginkmedį; uoslei – žydinčias gėleles, oro gaivumą, nuo šašlyko kylantį dūmėlį ir t. t. „Netrūko darbo ir intelektui: štai savaiminės Kairėnų floros takas, kurio idėją sukūrė ir įgyvendino dendrologė Gintarėlė Jurkevičienė. Eimt takeliu, dairaisi į šonus – ieškok etiketėmis pažymėtų augalų, įsimink pavadinimus ir tave pradžiugins nedidukais prizais; bet ne jis svarbu – juk daugelio savaime augančių augalų vardų daug kas nežino, tiesiog į juos dėmesio nekreipia – o čia, žvelk, pavasarinė raktažolė – mano močiutė šį augalėlį vadino šv. Petro raktėliais, o čia – mažalapė liepa – žvelgi aukštyn, iš tiesų – lapeliai mažičiai lyg pingėliai, o čia – paprastoji šunazolė – tai šita žolėle šuneliai prieš lietu ar skrandžiui pravalyti, o gal aišm atvejais užkandžiauja, o va paslaptinai baltais žiedais iš po krūmo šviečia krūmokšnišnis žliugė – nepatikėsi, kad jos giminaitė daržinė žliugė pažinugusio vasaromis tekdamo iš tarplysių ravėti, o kur dar paprastosios ver-

Botanikos sodas: ir akiai paganyti, ir sielai nuraminti

Gegužės 22 d. VU Botanikos sode Kairėnuose nuaidėjo fanfaros, skelbiančios šventės, skirtos Biologinės įvairovės dienai pažymėti, pradžią. Po visą 190 ha plotą visą dieną aidėjo linksmi, nuotaiką keliantys karinių pajėgų pučiamųjų instrumentų orkestro atliekami maršai, persipinantys su kikilių, vieversėlių, zylių, strazdelių ir kitų giesmininkų dainelėmis. Dainininkų ir muzikantų šventėje tikrai netrūko – ir Karininkų ramovės folkloro ansamblis „Vilnelė“, ir vaikų globos namų ansamblis „Gilė“, ir folkloro ansamblis „Vija“.

nikos mėlynos akelės, pakalnutės žavesys – visko neišvardins.

O gal norėtumėi, brangus lankytoju, pamatyti, kaip Botanikos sodas augo – nuo pelėnės iki princesės per 30 metų išaugo? Užėik į malūno pastatą, kur Silvos Žilinskaitės, kartais Kairėnuose vadina mus fotoreporteriu Kipsu, nuotraukų paroda eksponuojama.

O mūsų mažiesiems lankytojams, atėjusiems su tėveliais ar seneliais, pramogų irgi netrūko: štai mūsų visų mylimas arkliaukas ponis Piratėlis, kuris neskaikčiuoja, kiek ant savo nugarės vaikelių nešiojo; šalia – tamsiaplaukė indėnė, kuri padeda į balną įsiorpšti ir žirgą suvaldyti. Vyresniams – kumelaitė Žvaigždė su šauniu kauboju. O dar – karieta ir fajetonas, traukiami ūkio dalies išaugintų žirgelių – pramoga visiems. Kaip smagu pratėkti senosios dvarvietės kelią!

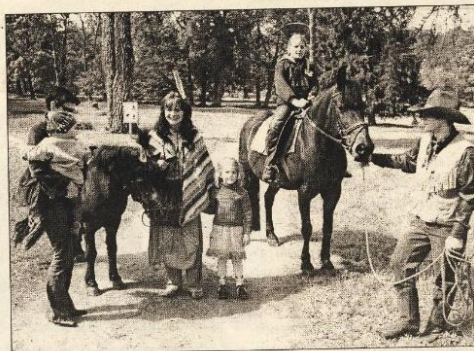
Jei pavargai, gali akis paganyti į Jaunųjų gamtininkų centro augin-

„Visidžiū siaubas“ šeškas taip nekalta atrodo...

tinus – štai gražutis šeškas – nepasakytum, kad visidžiū siaubas ir visų vampyras – toks nekalts snukelis. O štai ūsuotoji, ausytoji šinšila ir jos uodegėlė su kutu – tikras džiaugsmas! O dar triušeliai, jūrų kiaulytės, linksmuolis kėkštas...

Nepamiršk užsukti ir į kačių parodą – štai smalsūs, smailais snukeliais, liekni kačiukai – lyg ir niekuo

Mažųjų džiaugsmui – indėnės ponis ir kaubojaus žirgas

ypatingi, tik kailiukai mėlyni kaip debesėliai virš Kairėnų – rusų mėlynieji. Atrodo, tupėtų prie daržinės ir peles gaudyti... Bet kažin... nes jo kaina pranoksta ūkininko karvės su visų prieauglių vertę – 1500 Lt. Ir kaina, ir gražumu ūkinioji abisniškos, dykumų smėlio spalvos kalytės; o persiškus katinėlius, tikrus murkiojimo ir relaksacijos galūnius, kurių snukeliai kaip lėkštelės, daugelis lankytojų jau pažįsta.

O štai šunų augintojų draugija su savo augintiniais – linksmi, džiugūs ryzenšauceriai, kolliai, terjerai ir kiti šuneliai vykdo šeiminių komandų su tokiu džiaugsmu ir atsidavimu, jog net pavydas ima – kaip čia man, žmogui, evoliucijos vainikui, išmokti taip džiaugsmingai darbuotis ir gyvenimo komandas vykdyti...

Labai pagyveno šventę menininkų darbai, atlikti iš gamtinės medžiagos – šieno, nendrų, šiaudų ir pan., kurie taip gražiai išliejo į parko erdves, su-

darydami gamtos ir žmogaus kūrybinių galių harmoniją... O kaip nesizavėsi akmens sodu, kur akmenėliuose iškaltose duobutėse susirinkusiame lietaus vandenyje atsispindi debesėliai, o kur dar „tūkstantis“ baltų malūnų dvarvietės griuvėsiuose, „Arklis lova“ šabakštyne, „Paparčio žiedas“, „Lelija“ tvenkinyje ir kiti darbeliai, kur čia visus aprašysi – pamatyti reikia!.. Dar nevelu – menininkų darbeliai dar ilgai puoš Botanikos sodą.

Todėl kviečiu lankyti mūsų šventėse, kurių dar bus, taip pat ir paprastomis dienomis. Visa, ką pamatysite – bus tikra teisybė – jūsų teisybė, o mes linkime, ir norime, darome ką sugebame, kad lankytojams matytųsi gražūs vaizdeliai, žydinčios gėlės, kad sieloj taptų ramu ir gera, žvelgiant į senojo parko ne vieną audrą atlaikiusias liepas ar Universiteto 400 metų garbei pasodintą ir dabar jau subrendusį ąžuolyną...

Valdo Murausko nuotr.

Parodos

Kairėnų botanikos sodas pasitinka lankytojus žiedų įvairove

Šiais metais atšventęs trisdešimtmetį Vilniaus universiteto Kairėnų botanikos sodas nepaliauja kolektyvų įvairove stebinti lankytoju. Dar metai kitį, ir senoji dvarvietė taps viena lankomiausių sostinės vietų. Nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo rudens čia galima gėrėtis augalų įvairove, atnaujintais tvenkiniais, išlikusiomis parko alėjomis bei dvaro ansamblo statiniais.

Sodo direktoriui Audriui Skridailai mieliausias alyvos

Nijolė BARONIENĖ

Lietūs negąsdina

dažnai magu užsiriopiti ant nuagrų arkiūliui. Išcudami žmonės dėkoja mūsų darbuotojoms už idomią ekskursiją ir sako, kad net nepajuto, kaip prabėgė pavasaris".

Pentinių žvakės puošdavo ir močiūčių daržėlius

Netikėtas akvilėgijos spalvų derinys traukia akį

Uosio kiemelyje

Jei atėjote į botanikos sodą pro senąjį įėjimą prie prekyvietės, pirmoji vieta, kurioje norėsis ilgėliau stebėtelti, - Uosio kiemelis, Jame - dendrologinių augalų kolekcija ir daugiametės gėlės. Įvairių atpalvųjų žaluma pasidabinę lapučiai dera su visalais augalais. Tarp jų pasodintos gėlės žaliamo fone švyti visomis spalvų varšomis. De-

Uosio kiemelis pirmasis pasitinka lankytojus

"Sijonuoti" katišlėlai

Grakštūs viikdalgiai

bar gėlių žinovas stebina netikėtas akvilėgijos spalvų derinys. Įprasta, kad cinavada močiūčių vadina darželių puošmena dabinais baldais ar melsvais kometikais žiedėlais, o šioji iš tolo atkita traunka gėltonas ir raudonas spalvas detinai.

Rožyno taku

Toliau keltujama senuoji dvaru taku, prieš keltai šimtmeciu vadedasi fontano link. Ponai juo riededavo karetomis, o mes klyname laptelėiais. Tačiau kalvos viršūnės nepasiekiamo, nes takelis veda į desing.

"Dvaro plane pasitiko dešinėje - akvile. Toliau susitikiama.

kurios veslės puikiai atrodo net visai ir lietinga vasara. Po metu kelių suvėdės naujai pasodinti krūmų netruks tapti botanikos sodo pasididituvais.

Nuo pavasario iki rudens

Gėlininkystės skyriaus dirbaitys mokslininkai pasirupino, kad nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo rudens lankytojus pasitiktu žydin-

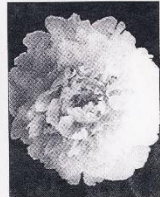
Nijolės BARONIENĖS nuotr.

tyti augalai. Dr. Danutės Dainauskaitės vadovaujami, jie surinko ir aklimatizavo įvairių pasaulio šalių augalus. "Gėlių niekada nebūna per daug. Skaudu, bet gamta doro natūralių atranka, žiūrėk, po žiemos kuri nors gėlė ėmė ir neišgyveno. Ne vieną jų užkankina ir pavasarinės šalnos, - guodėsi dr. D.Dainauskaitė. - Jų vietoje sodiname kitus, atsparesnius mūsų klimato zoniui augalus. Dabar pradeda žydėti astilbės. Jos į Europą atkeliavo iš Tolimųjų Rytų. Surinkome išpūdingą kolekciją, kurioje ankstyvas veisles keičia vėlyvesnes. Tadi vienos rūšies augalai gali žydėti mėnesį ir ilgiau".

Išgarsinę Lietuvą

Pasak gėlininkės, didelio lankytojų dėmesio sulaukė odagrybių augalų kolekcija. Joje surinktos nuo seno Lietuvos gėlių darželyse augintos gėlės: medetkos, širpės, kerpės, pentinai. Šiuo metu aukšti pastarųjų ži-

tytų augalai. Dr. Danutės Dainauskaitės vadovaujami, jie surinko ir aklimatizavo įvairių pasaulio šalių augalus. "Gėlių niekada nebūna per daug. Skaudu, bet gamta doro natūralių atranka, žiūrėk, po žiemos kuri nors gėlė ėmė ir neišgyveno. Ne vieną jų užkankina ir pavasarinės šalnos, - guodėsi dr. D.Dainauskaitė. - Jų vietoje sodiname kitus, atsparesnius mūsų klimato zoniui augalus. Dabar pradeda žydėti astilbės. Jos į Europą atkeliavo iš Tolimųjų Rytų. Surinkome išpūdingą kolekciją, kurioje ankstyvas veisles keičia vėlyvesnes. Tadi vienos rūšies augalai gali žydėti mėnesį ir ilgiau".

Bijūnas

Parko rožės

Nepagydoma liga

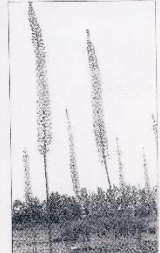
Pasak Kairėnų botanikos sodo direktoriaus A.Skridailos, būna, kad atėję pasivaizgti po kolekcijas žieina netinai patiksliau augaleliai, kuri nusiperka sodo prekyvietėje. "Po pirmo augalo išsivijamas antras, trečias, ketvir-

tas. Dažniausiai tap ir užkrečiama nepagydoma liga - molė viskam, kas, šaknimis kalbinais į žemę, o kalbimės žiūnėlį į dangų. Nenustaba, kad gausia sodo bičiulių lūkos. Pasodėsimas gėlių, medžių, krūmų, žmogus apvalo asfalto kalkėmis nusėdusią žiulę", teigė botanikos sodo vadovas.

Vienadienis

Astilbės

Eremūrai

Sakelii baltumu "pražydę" gluosnė

Botanikos sodas pasipuoš japonišku sodeliu

Daug kur pasaulyje botanikos sodai miestuose užaugusius vaikus supažindina su paprasčiausiais dalykais: jie čia pamato, kaip atrodo auganti pupelė, įsitikina, kad, tarkime, agrastai auga ne ant medžių, o žirniai ne fabrike gaminami. Jau ketvirtį meto kaip Vilniaus universiteto (VU) botanikos sodas Kairėnuose tapo prieinamas plačiajai visuomenei, o anksčiau begalė sklypo augalų tarnavo tik moksliniams, mokomiesiems tikslams.

Vien botanikai augalijos neišgelbės

Botanikos sodo direktoriaus dr. Audriaus Skridailos įsitikinimu, saujalė botanikų neišgelbės augalų pasaulio, svarbu augalija sudominti kuo daugiau žmonių. Anksčiau botanikos sodų vienas iš pagrindinių tikslų buvo atvežti į šalį naujų augalų, išbandyti, kaip jiems tinka naujos sąlygos, ir siūlyti juos auginti gyventojams. "Ta funkcija gyva ir dabar, tačiau pastaraisiais metais pasaulio botanikos sodai orientuojasi ne į naujų augalų atvežimą (tai puikiai atlieka komercinės struktūros), o rūpinasi, kad apie augmeniją kiek įmanoma daugiau sužinotų visuomenė", - sakė Skridaila.

Šviečiamosios yra ir kasmet pavasarį visame pasaulyje rengiamos biologinės įvairovės šventės. "Tokie tarptautinės šventės svarbesnės kitiems kraštams, pavyzdžiui, atogrąžų šalims. Ten beatodairiškai kertami miškai ir žūsta net tokie augalai, kurių dar

niekas netyrinėjo. Civilizacija daro savo, ir pas mus žmonės vis labiau tolsta nuo gamtos, - aiškino Skridaila. - Sakysim, daugelis į Lietuvą atvykusių europiečių labai nustemba pamatę natūralius miškus. Kai kokiam nors anglui pasiūlai nueiti į mišką pasirinkti uogų, jis negali patikėti, kad tai galima. Galbūt ir pas juos tokių uogų yra, bet jie dar labiau atitrūkė nuo gamtos, neišvaizduoja, kad miške galima uogauti".

Lankytojų viliojimas

"Lankytojų sode kasmet daugėja. Nesakau, kad pas mus ateina du milijonai per metus - kaip į Karališkąjį Anglijos sodą, tačiau viskas prieš akis. Pernai pas mus lankėsi 10 000 žmonių", - pasakojo direktorius.

VU botanikos sodas (Pilies g., 22 kieme) buvo įsteigtas dar 1781 metais (tik 30 metų vėliau nei Anglijoje buvo įkurta garsieji Karališkieji Kju botanikos sodai), tačiau Kairėnuose sklypas gautas tik 1974 metais.

Pasak sodo direktoriaus, trisdešimties metų sodas dar visai kūdikis, parkai tikrajį vaizdą įgauna per 100-170 metų.

Kad priviliotų daugiau lankytojų, Kairėnų botanikos sodas, padedamas partnerių, tikisi įsteigti dviračių nuomos punktą. Juk apžiūrėti 191 hektaro sklypą, kuriame yra 500 rūšių (daugiau kaip 7000 pavadinimų) augalų, pėsčiomis nelengva. Įėjusius pro vartus lankytojus jau šią vasarą pasitiks sodo fontanas, jį Vilniaus dailės akademijos keramikai atkūrė iš senųjų dvaro parko graviūrų.

"Kad sode lankytojai praleistų nemažai laiko, jiems reikia daugiau, nei vien į augalus žiūrėti. Visai nebloggerai būtų suteikti galimybę norintiesiems ir žirgų sportu užsiimti. Sode mūsų partneriai greit pradės kurti akvariumų saloną, - pasakojo Skridaila. - Sulaukiam prieštarių, kad pas mus nėra kur pavalgyti. Tikimės suremontavę dvaro pastatus nuomotį juos tiems, kas gali tokias paslaugas teikti".

Mažas simbolinis mokestis lankytojams (3 litai suaugusiajam, litas vaikui), pasak sodo direktoriaus, didelių pajamų neduoda, tačiau, jo įsitikinimu, jis reikalingas vien tam, kad atsijotų visai atsitiktinius žmones, tuos, kurie nežino, ko čia eina.

Botanikos sode savaime auga apie 30 procentų natūralios Lietuvos augalijos, o tarp jos skraido net 11 šikšnosparnių rūšių.

Keletas sodo skyrių dalyvauja Lietuvos genetinių augalų resursų išsaugojimo programoje, kuri vykdoma jau aštuntį metų. "Stengiamės kaupti Lietuvoje sukurtas augalų veisles, jas išsaugoti. Daugelių tokių veislių autoriai - sodininkai mėgėjai. Kartais jų vaikai tėvų pomėgiu visai nesidomi, jeigu jų sukurtos augalų veislės nepakliūva į botanikos sodą, išnyksta", - pasakojo Skridaila.

Japonai tikisi persodinti milžiniškas pušis

Geografiniu principu kuriamas botanikos sodas turi įvairių pasaulio geografinių zonų augalų, galinčių augti Lietuvoje. Artimiausiu metu čia ketinama įkurti ir japonišką

meditacinį sodą. Sužavėtas natūralaus sodo kraštovaizdžio, japoniško sodo projektą VU botanikams padovanojo Tarptautinės bonsų federacijos prezidentas ir kitas jo kolega, užsiimantis japoniškų sodelių kūrimu pasaulyje. Kairėnuose nereikia dirbtinai kurti šlaitų, kalvų, skirtingų ekologinių nišų, čia visko yra natūraliai, nereikia atvesti vandens, nes čiuurlena keletas šaltinių. Sodo teritorijoje aukščio skirtumas net 50 metrų. Tokiu reliefu pasigirti gali ne kiekvienas pasaulio botanikos sodas.

Ant natūralaus kalno šlaito japoniškam sodui įkurti reikia 500 tonų akmenų (apie 300 tonų jau atvežta). Kol kas trūksta didžiausių akmenų, sveriančių po 5 ir 10 tonų.

Per japonų specialistų sudėliotus akmenis krisiąs šaltinis virs didžiuliu kriokliu - pagrindiniu šio sodo akcentu.

"Rengdamiesi kurti japonišką sodą prisiauginome apie 400 pavadinimų japoniškų augalų. Atvirkę japonai nusijuokė, sakė, kad japoniškame sode nebūtinai turi būti daug japoniškų augalų. Svarbiausia - sukurti įspūdį. Japoniškų sodų yra įvairių. Iš pradžių norėjome įrengti arbatos gėrimo sodelį, tačiau namelį pagaminti Japonijoje labai brangiai kainuotų, atsisakėme šios idėjos. Gamtovaizdis pasufleravo, kad čia labiausiai tinka įrengti meditacinį japonišką sodą, - pasakojo Skridaila. - Tokiam sodui tinka ir vietos augalai, tik japonų akimis taikliai parinkti. Kai važinėjom po sodą ir jie atrinkinėjo augalus, kuriuos reikėtų

čia perkelti, japonai mane stebino. Pavyzdžiui, pamatę kreivą šleivą blinde, kurią gal būčiau iškiręs, japonai atsargiai pasiteiravo, ar jos nebūtų galima perkelti į japonišką sodą. Jiems labai svarbios augalų formos. Įvairiai karpydami japonai mėgsta augalams suteikti formą".

Pasak Dendrologijos skyriaus specialisto dr. Daimiaus Ryliškio, visi augalai japoniškame sode auginami pagal bonsų technologiją. "Tačiau jie gali būti ir labai dideli, tik atitinkamai gnaibomi, kankinami, - sakė jis. - Mums šis variantas priimtinas. Čia augs dideli bonsai. Manome, kad prižiūrėti tokius augalus galės ir apmokyti mūsų specialistai".

Skridaila labai nustebė, kai japonai pasiūlė persodinti didžiulius - apie 18 metrų - pušis. "Paklausus, o kokią techniką tai padaryti, japonai atsakė, kad tokias dar galima persodinti ir rankomis. Neabejoju jais, kaip estetikos kūrimo specialistais, tačiau dėl medžių persodinimo turiu abejonių, - sakė Skridaila. - Japonijoje po dirvožemiu - akmenys ir uolos, ten augančių medžių šaknys negiliai išsiraizgiusios, tankus šaknų gumulas suformuojamas žemės paviršiuje, tikimu, kad Japonijoje didelių medžių galima persodinti. Mūsų pušyne šaknys siekia iki 5 metrų gylį".

Pusės hektaro japoniškas sodas pagal japoniškus mastelius - didelis. Japonai, įvertinę puikias gamtos sąlygas, sakė, kad šis sodas, jei pavyks jį sukurti tokį, kokį dabar įsivaizduoja, bus žymus Europoje.

VU BOTANIKOS SODUI – 30!

Maloniai kviečiame Jus š.m. liepos mėn. 9d. (penktadienį) 15 val.
atvykti į Kairėnus, į popietę, skirtą Vilniaus universiteto Botanikos sodo
Kairėnuose 30- mečiui paminėti.

Organizatoriai

30. m. ...
Jeigu jums įdomu, kaip
pasikeitė Kairėnai per
paskutinius 30 metų,
kviečiame aplankyti
fotografijų parodą

“Vilniaus universiteto
botanikos sodui
Kairėnuose - 30”

malūno-svirno
pirmame aukšte

Botanikos sodas

Dr. Silva Žilinskaitė
Vilniaus universiteto botanikos sodas
Kairėnų 43, LT-10239 Vilnius
+370 5 219 3138
silva.zilinskaite@bs.vu.lt

© Vilniaus universiteto botanikos sodas, 2024

© Silva Žilinskaitė, 2024